KULØRTE SIDER 42

MAJ 82

35·00
D
02·16

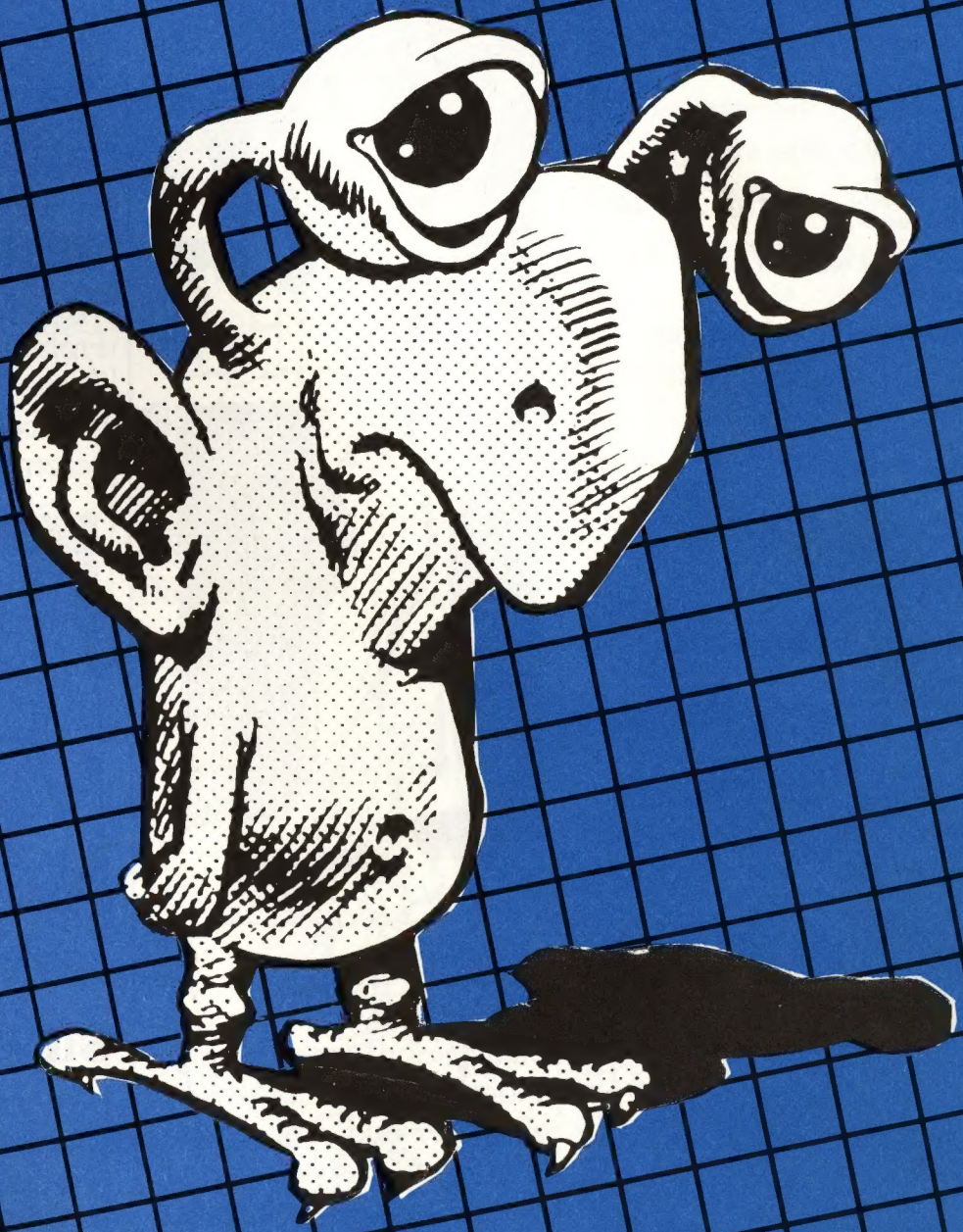

et blad mest om TEGNESERIER

24,75

Wally Wood nekrolog
Willy på eventyr
Nyt dansk seriealbum
Fantask - 10 år
Gilbert Shelton
Filmsektionen
- Altered States
- Heavy Metal
- Conan
- Nyheder
Tegneseriemarkedet
Anmeldelser

48 sider plus det
store RUNEPRESS-
katalog (16 sider)

KULØRTE SIDER 42

MAJ 82

et blad mest om TEGNESERIER

24,75

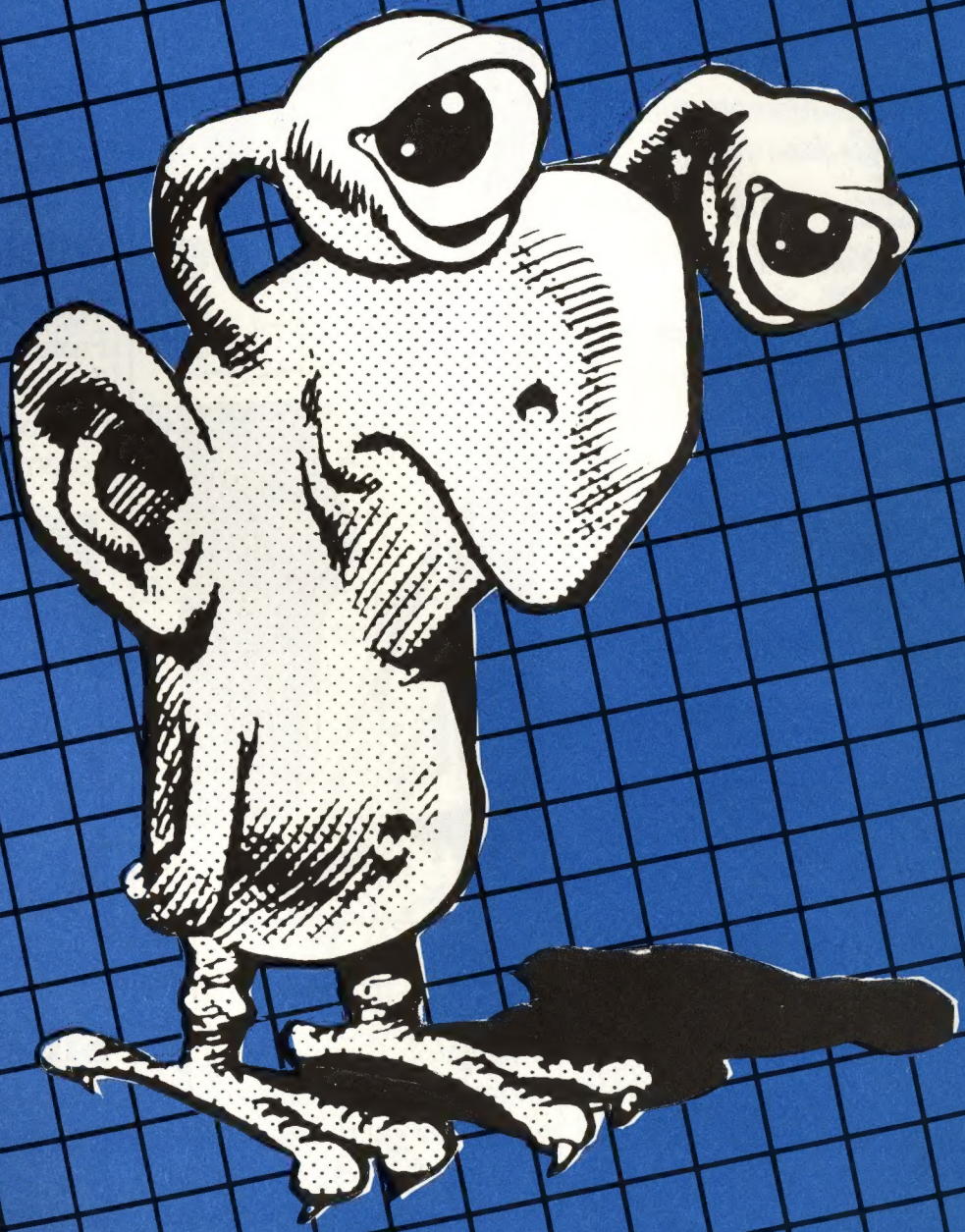

INDHOLD

KULØRTE SIDER
- et blad mest om serier.
Nr. 42 - maj 1982

UDGIVER
Forlaget Runepress
Krogshøjvej 32
2880 Bagsværd
Tlf.: 02-98 52 27

MEDARBEJDER (VED DETTE NUMMER):
Anders Hjort Jørgensen
Steen Blendstrup (Red.sek.)
Henning Kure (planlægning)
Steffen Knack-Nielsen
Torben S. Jensen (ansv.)
Jørgen Frølund
Per Diemer
Mik Schack
Erik Swiatek
Tore Bahnson
Björn Ousland
Hans-Kristian Pedersen
Bent Værge
Per Vadmand
Claus Heilmann

LAYOUT + MONTAGE
Torben S. Jensen

ABONNEMENT + ANNONCER
ring eller skriv til vores adresse -
Att. Kate Schandorff.
Tlf.: 02-98 52 27/lokal 10.

TRYK
Stenby Tryk 1982.

SIDE 3

Kulørt kommentar - Steffen Knack Nielsen om anmeldere.

SIDE 5

Wally Wood - en nekrolog. Anders Hjorth Jørgensen reflekterer over den nu afdøde serieskabers lange karriere og alsidige indsats.

Jonna og Willy tog en varm afsked i lufthavnen. – O.K.' pige, sagde Willy, – du ved, hvad du skal gøre, ikke?

SIDE 12

Willy på eventyr - Jørgen Frølund mindes nu afdøde Tage Andersen, og Aage Grauballe, parret bag den berømte danske serie.

SIDE 22

Balder & Brages mest ambitiøse udspil til dato - Per Diemer om et nyt dansk seriealbum.

INDHOLD

Foto: Claus Heilmann

SIDE 28

Fantask 10 år - Anders Hjorth Jørgensen hylder den kendte seriebutik.

SIDE 30

Interview med Gilbert Shelton - Mik Schack mødte manden

SIDE 32

Filmsektionen - Nyhedsrapport - Tore Bahnson om eksperimentet - Steen Blendstrup om Heavy Metal - Erik Swiatek om Conan - Filmklip.

SIDE 41

Tegneseriemarkedet - med nyt fra Danmark og USA.

SIDE 43

ANMELDELSER - Den store Minnie & Mickey, Danske serier, Blake og Mortimer, Børge Bussemand, Lauzier, Yann, Vindens Passager, Linda & Valentin - og selvfølgelig KORT & GODT.

COVER

Wally Wood - tegning

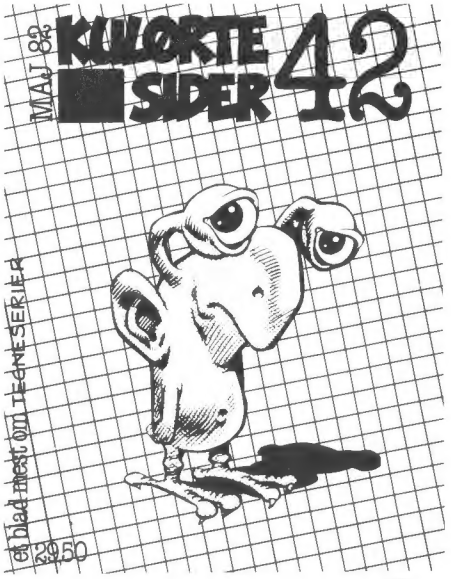

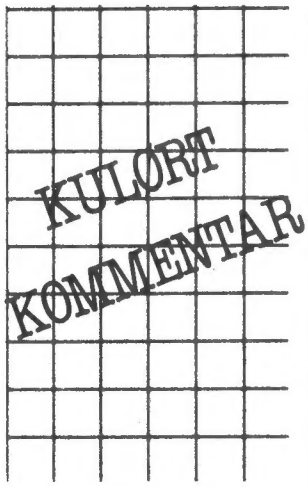

TEGNESERIER, VURDERING OG GENRER

Af Steffen Knak-Nielsen

I Kulørte Sider nr. 40 (p. 40-41) anmelder Mik Schack tegneseriealbummet: Pigen fra Æreslegionen. Jeg synes anmeldelsen er spændende, fordi anmelderen i den kommer til at antyde noget vigtigt om tegneserier i almindelighed - og jeg synes anmeldelsen er for kortfattet, fordi anmelderen ikke gennemfører de reflektioner helt til bunds, han begynder på. Han skriver om sin oplevelse af Pigen fra Æreslegionen:

(1). . . Annie Goetzinger, der i sirlige, lidt stive og meget pigede tegninger afleverer Christins historie *så flot, at det suger i mit mellemgulv.* Jeg kan genkende hele den verden hun får beskrevet. Ikke direkte, men overført til københavnske forhold, rammer den en ret stor del af den meget falske og kolde verden omkring Gråbrødre Torv og Drop Inn, . . .

(2). . Jeg har givet albummet til en 25-årig pige, en 40-årig pige og en 25-årig dreng, der alle synes det var en omgang kedeligt lort. *Det er det måske også på sin vis,* men alligevel ikke slemt nok til at få mig til at arkivere det lodret i skraldekurven.

Begge understregniingerne er mine. De fremhæver den antydning af nogle forhold, jeg ikke synes bliver tilstrækkeligt belyst i anmeldelsen. Det vil jeg forsøge at råde bod på.

Et udgangspunkt er, at man groft taget kan dele tekster op i seks forskellige tekstarter. På den ene side kan min tale om fiktive, skønlitterære, tekster, og på den anden side kan man tale om faktiske, faglitterære, tekster. Som en underopdeling af de fiktive og de faktiske tekster findes de seks tekstarter. Grænsen imellem det fiktive og det faktiske er uklar, ligesom grænserne imellem de enkelte tekstarter i det hele taget er flydende:

Fiktive tekster
Faktiske tekster
Lyrik
Drama
Fortælling
Hverdagssprog
Sagtekster
Fagtekster

Svarende til hver af tekstarterne taler man om litterære genrer eller om litterære udtryksmåder.

En parallel til denne skelnen kan man anlægge på tegneserier.

Generelt kan man sige, at tegneserien er et grafisk medium. At den er et medium betyder, at den er et mellemled, en formidler, og at mediet er grafisk betyder, at indholdet i tegneserien formidles visuelt i tegnede billeder.

Formen er sanselig/konkret - hvilket skal forstås i modsætning til en intellektuel/abstrakt form. Den sanselige form indebærer, at læseren i udstrakt grad føler eller fornemmer dele af indholdet i tegneserien. Grunden hertil er, at billederne er *tegnede,* deres karakter og stil forstås ureflekteret af læseren, som en selvstændig og betydende del af indholdet.

Dette forhold gør sig gældende for alle tegneseriers vedkommende, også i en såbenævnt »intellektuel« tegneserie som f.eks. De Frustrerede. Heri formidles en stor del af indholdet tydeligvis via teksten, men tegningerne kan ikke undværes. Prøv at fjerne dem, og se så: alle de bidske morsomheder er borte. Indholdet i De Frustrerede må føles eller fornemmes, lige såvel som det må det i andre tegneserier.

Udover at være et grafisk medium er tegneserien også et skønlitterært medium. Det betyder at tekstens indhold er fiktivt, at handlingen er fiktion.

Det er forsøgt at lave faglitterære tegneserier. Men de forsøg som er gjort, viser nogle resultater, der enten må karakteriseres som instruktionsvejledninger, eller nogle produkter hvor den visuelle sammenhæng imellem billederne helt mangler.

Da formen er sanselig og teksten fiktiv, vil tegneseriens fremtrædelsesform oftest være dramatisk - set i modsætning til en episk form.

Der findes ganske vist forsøg på at lave tegneserier i episk form, Prins Valiant er et eksempel herpå. Men denne type serier er det mere korrekt at kalde Tæt illustrerede Fortællinger, end tegneserier, hvis betegnelsen da ellers skal karakterisere produktet.

Den dramatiske tegneserie findes i tre forskellige grundtyper:

HUMOR SERIER
SPÆNDINGS SERIER
ROMANTIK SERIER

HUMORSERIEN er i sin udtryksform og virkning en parallel til satiren og lystspillet.

I SPÆNDINGSSERIEN ligger historien på handlingsplanet (action). Det er *handlingsmønstrene som udgør den bærende struktur* I HISTORIEN.

ROMANTIKSERIEN er udtrykt i det lyriske dramas form, hvor det er følelser eller stemninger, som udtrykkes.

Disse tre grundtyper, eller overordnede genrer, angiver det overordnede udgangspunkt for en analyse af den enkelte tegneserie. Inden for rammerne af hver af de overordnede genrer kan man gruppere tegneserier efter fælles stiltræk (f.eks. eventyrserier), fælles ydre miljø (f.eks. westernserier), samme særlige anvendelse af bestemte virkemidler (f.eks. skrækserier), eller efter andre fællestræk. Herved dannes et hierarki af underordnede genrer, hver med sit præg. Men udgangspunktet for en vurdering må tages i de tre grundtyper, fordi de fungerer på tre forskellige betingelser.

Det er her, anmelderen af Pigen fra Æreslegionen forsynder sig. Denne tegneserie er et eksempel på en Romantikserie i dette begrebs bedre betydning. Den beskriver en ung kvindes følelser, og udviklingen af dem.

Tegneserien fortæller om en del af den unge forældreløse Aline's liv, fra hun er 15 til hun bliver godt 30 år. I dette tidsrum vil et almindeligt menneske under almindelige menneskelige forhold lære at kende og udvikle sine erotiske

fortsættes side 47

NYE SUPER-8 FILM - farve/tone (original)

»The Tortoise & The Hare« (1934)
»Three Little Pigs« (1933)

og andre til 320,- kr pr stk.

Hans Kristian Pedersen
Duebrødrevej 11
9000 Aalborg

»Willy på eventyr« fra danske Familie Journalen eller fra norske Allers kjøpes. Alt av interesse. Ønsker også albumet »Rompirate(r)ne«.
Bjørn Sortland,
Dragonstien 97 D,
N - Oslo 10

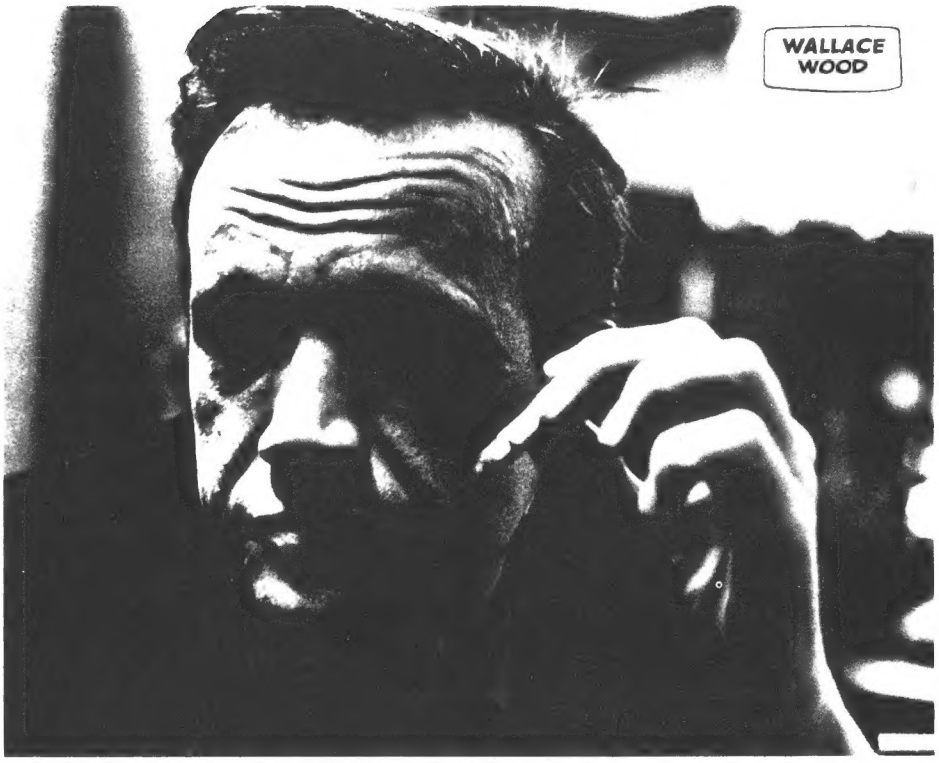

Wally Wood - en nekrolog af Anders Hjort Jørgensen

Mellem den 31. oktober og den 3. november 1981 døde den amerikanske tegneseriekunstner Wallace Wood. Ifølge sikre forlydender fra USA skød han sig i tindingen efter i flere år at have kæmpet med sygdom og stigende alkolholproblemer og formodentlig fordi han ikke orkede at gennemgå den langvarige dialysebehandling, som han skulle have påbegyndt tirsdag den 3. november. Wood blev fundet i sin lejlighed af sin arbejdsgiver Barbara Friedman (udgav bl.a. »Bang«), som udtalte: »Jeg tror, at han simpelthen var træt af at være syg.«

Dermed var der sat punktum for en bemærkelsesværdig tegneseriekarriere, som startede med gyldne løfter og endte i vrængende tomgang. Årsagerne til, at det gik således, kan være mange, men en af dem skal nok søges i følgende udtalelse af den amerikanske tegneserietegner og -forfatter Harvey Kurtzman:

»Jeg mener nok, at jeg kan tillade mig at sige noget kritisk om Wally, for jeg tror, at han ville være den første til at indrømme, at han havde problemer. Han var i besiddelse af et enormt talent, men hans forbandelse var, at han var for indadvendt ... for opslugt af de ting, som optog ham. Wallys liv blev domineret af denne indadvendte optagethed, hvilket i sidste instans gjorde ham stor skade og tildels ødelagde ham.«

Team-work

Wallace Wood blev født den 17. juni 1927 i Menahga, Minnesota. Hans far var skovarbejder, moderen skolelærer, og som så mange andre amerikanere var Wally Wood i og efter sin skoletid beskæftiget i diverse mærkværdige jobs: keglerejser, dørvogter, buskontrollør, skovarbejder, bogtrykkerlærling, tandlægelaboratorieassistent, transport- og fabriksarbejder, inden han i slutningen af 2. verdenskrig kom til at gøre tjeneste i den amerikanske handelsflåde og senere i faldskærmstropperne, 11th Airborn Division, inden han i 1947 for alvor kastede sig over det, som havde optaget ham siden barndommen: produktion af tegneserier.

I starten måtte han dog »nøjes« med at assistere etablerede kunstnere, bl.a. George Wunder på hvis serie »Terry and the Pirates« han en overgang var »ghost«-tegner, samt tekste en lang række hæfteserier for bl.a. forlaget Avon. I 1952 - da han var blevet et »navn« - var han også en kort overgang assistent for Will Eisner på dennes tegneserie »The Spirit«, et par måneder før Eisner besluttede helt at holde inde med serien. Disse 4 siders Wood-historier om Spirits rejse til månen har siden opnået stor berømmelse. Tegningerne står da også glimrende mål med hans samtidige arbejder til EC, men

Wally Woods opfattelse af samarbejdet med Joe Orlando i slutningen af 40erne. Orlando skitserer, mens Wood rentegner.

historierne er faktisk dødsens kedsommelige. Hvad man kan konstatere ved selvsyn i det amerikanske »Spirit« no. 20-28/1979-81.

Men i 1949 fik Wood langt om længe mulighed for at tegne sit eget solo-produkt til forlaget Fawcetts »True Crime Stories«. Det førte en lang række tegneserieprodukter med sig, imellem hvilke episoder til »Captain Science« og en lang række andre Avon-hæfter fortjener speciel interesse.

Joe Orlando, som Wood samarbejdede med på bl.a. Avon-hæfterne indtil 1951, siger følgende:

»Wally lavede hovedparten af arbejdet på »Fu-Manchu»-hæftet. Jeg tegnede et par sider, og en anden fyr i vores studio, Sid Check, tog sig også af et par. I de fleste andre tilfælde, var der dog tale om rigtigt team-work. Jeg kan huske, da jeg fortalte, at vi havde fået arbejdet med »Captain Science«. Wally røg gennem loftet af begejstring. Vi var virkelig opsat på at få noget ud af den historie, men det kneb med tiden. Jeg var bange for ikke at få arbejde nok, så jeg tog alt, hvad der bød sig. Til tider var tiden så knap, at vi arbejdede på skift, sov to timer og vækkede hinanden ved at daske med våde håndklæder. Når det virkelig kneb med at nå arbejdet til tiden, tegnede og rentegnede vi en side samtidig.«

Dybfrossen zombie

I 1950 fik Wally Wood ansættelse på EC, som netop da under Bill Gaines' ledelse var ved at udvikle sig til et forlag med holdning i sine udgivelser. Bill Gaines udtaler:

»Wally Wood blev næsten udelukkende brugt i science fiction-hæfterne og i »Mad«. Vi gav ham kun sjældent skrækhistorier, selv om han godt nok lavede et par stykker og gjorde det godt. Han var SFs dekan, og de fleste af ECs SF-hæfter har Wally som førstemand.

Wally var periodevis lunefuld, og han var vanskelig at komme ind på livet af. Det var svært at blive ven med ham, men når man lærte ham at kende, fandt man ud af, at under overfladen skjulte der sig en elskværdig fyr med et hjerte af guld. Det tog blot sin tid at komme ind på livet af ham.«

Gaines glemmer i sin omtale af Wood at nævne en meget væsentlig del af hans EC-produktion. Godt nok arbejdede han på »Mad« fra 1952-64, frembragte 20 SF-episoder til »Weird Fantasy« 1950-53, 23 til »Weird Science« 1950-53 og 7 til »Weird Fantasy« 1954-55. Og godt nok frembragte han »kun« 6 skrækhistorier til »Haunt of Fear« 1950-51, 3 til »Tales from the Crypt« i 1951 og 14 til »Shock Suspenstories« 1952-54. Men han havde også tid til at arbejde på Harvey Kurtzmans to krigshæfter »Frontline Combat« og »Two-fisted Tales«, som uden sammenligning er de mest virkelighedsengagerede og tegneseriebevidste af ECs hæfter.

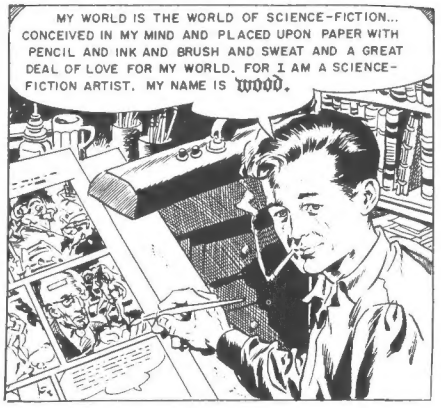
MY WORLD IS THE WORLD OF SCIENCE-FICTION... CONCEIVED IN MY MIND AND PLACED UPON PAPER WITH PENCIL AND INK AND BRUSH AND SWEAT AND A GREAT DEAL OF LOVE FOR MY WORLD. FOR I AM A SCIENCE-FICTION ARTIST. MY NAME IS WOOD.

Episoden »My World« i sidste nummer af »Weird Science« (22/1953) handler om Wally Woods verden. Han sammenfatter den selv i sidste billede.

Wally Wood tegnede - oftest til Harvey Kurtzmans manuskript - 13 historier til »Frontline Combat« 1951-54 og 17 til »Two-fisted Tales« 1950-54. Alle tog de udgangspunkt i historiske krigsskuepladser, bl.a. den amerikanske borgerkrig, 2. verdenskrig eller Korea, men de heltebedrifter, som traditionen tro blev udført på disse, blev pillet fra hinanden og sat i et mere menneskeligt og realistisk perspektiv. Harvey Kurtzman, som redigerede hæfterne og skrev langt de fleste af historierne, tilbragte timer med research på biblioteker og i arkiver inden han udfærdigede de manuskripter, som i høj grad var med til at ødelægge Woods nattesøvn.

I perioden 1950-55 tegnede Wood 175 7 siders historier til EC - samtidig med at han skrev en hel del af SF-historierne selv. I samme periode fik han også tid til at skabe små 100 historier til bl.a. Avons, Foxs og Qualitys hæfter, bl.a. sammen med tegneren Joe Orlando og forfatteren Harry Harrison i tiden 1950-51.

Den amerikanske SF-illustrator Roy Krenkel, som arbejdede sammen med Wood hos EC, har følgende at fortælle om kollegaen:

»Jeg har specielt én situation i erindring. Jeg kom for at besøge Wally omkring middagstid, for ligesom de fleste af mine kolleger stod jeg sent op. Jeg sov en 7-8 timer... og det var ikke engang nok. Men jeg kom altså over til Wally og fandt så ud af, at han havde været oppe hele natten, efter at jeg havdeforladt ham kl. 2. Jeg ringede gentagne gange på dørklokken... døren blev endelig åbnet, uhyre langsomt, og der stod så Wally med et helt tomt udtryk i øjnene... ude af stand til at focussere på omgivelserne. I ca. et minut sagde vi ikke noget til hinanden, før Wally uden at skifte udtryk udbrød et spædt »øh«... blot et lille forkølet grynt: »øh«. Som en mumie gik han derefter ind i køkkenet for at sluge noget juice for så at vende tilbage til tegnebordet. Typisk Wood!

Mars is Heaven!

THE SHIP CAME DOWN FROM SPACE. IT CAME DOWN FROM THE STARS AND THE SILENT GULFS OF SPACE. IT WAS A NEW SHIP, THE ONLY ONE OF ITS KIND. IT HAD FIRE IN ITS BELLY AND MEN IN ITS BODY, AND IT MOVED WITH GLEAN SILENCE, FIERY AND HOT. A CROWD HAD GATHERED AT ITS NEW YORK LAUNCHING SITE AND SHOUTED AND WAVED THEIR HANDS UP INTO THE SUNLIGHT. AND THE ROCKET HAD JERKED UP, BLOOMED OUT GREAT FLOWERS OF HEAT AND COLOR, AND RUN AWAY INTO SPACE ON THE *FIRST VOYAGE TO MARS!* AND NOW, IT WAS DECELERATING WITH METAL EFFICIENCY IN THE UPPER ZONES OF MARS'S ATMOSPHERE...

NAVIGATOR LUSTIG, ARCHAEOLOGIST HINKSTON, AND CAPTAIN JOHN BLACK WATCHED MARS SWING UP UNDER THEM...

THE SHIP LANDED SOFTLY ON A LAWN OF GREEN GRASS. OUTSIDE, UPON THE LAWN, STOOD AN IRON DEER. FURTHER UP THE LAWN, A TALL BROWN VICTORIAN HOUSE SAT IN THE QUIET SUNLIGHT. AN OLD SWING WHICH WAS HOOKED INTO THE PORCH CEILING SWUNG BACK AND FORTH, BACK AND FORTH, IN A LITTLE BREEZE...

1948, Ray Bradbury

THE LOATHSOME!

THIS IS THE STORY OF A LITTLE GIRL WITH NO NAME. IT IS THE STORY OF A MISFORTUNATE BIRTH RESULTING FROM A WORLD-SHATTERING EXPERIMENT. IT BEGAN EARLY IN THE MORNING, ON NOVEMBER 1ST, 1952. IT BEGAN WITH A DEATHLY SILENCE BROKEN ONLY BY THE FRIGHTENED BREATHING OF MANY MEN STANDING ON A DESTROYER DECK WITH THEIR FACES TURNED AND HIDDEN IN THEIR ARMS. TO THEIR BACKS, THIRTY MILES OF WATER SEPARATED THEM FROM A SMALL TROPICAL ISLAND NEAR ENIWETOK WHERE A MAN-MADE MONSTER CROUCHED, THEN SUDDENLY LEAPED INTO THE SKY WITH A SAVAGE ROAR AND A BLINDING FLASH MORE BRILLIANT THAN TEN SUNS, MORE DEVASTATING THAN TEN ATOM BOMBS...

IT BEGAN WITH THE FIRST SUCCESSFUL EXPLOSION OF A HYDROGEN BOMB. THE ISLAND UPON WHICH THE MONSTER HAD SAT WAS NO MORE. IT HAD GLOWED RED, THEN SUNK BELOW THE BOILING PACIFIC WATERS. ABOVE, A GIGANTIC CLOUD OF ATOMIC DUST AND STEAM AND MOLTEN MATTER CLIMBED SEVEN MILES INTO THE DAWN SKY...

ONE MONTH LATER, AN EYEWITNESS TO THE MONSTER'S UNLEASHING RETURNED HOME. HE WAS A SAILOR. HE'D BEEN ON THAT DESTROYER. HE'D FELT THE WAVE OF HEAT, HE'D HEARD THE DISTANT THUNDER, AND HE'D WATCHED THE RISING CLOUD OF DESTRUCTION...

1

JUNE 16, 1775! ALL THROUGH THE NIGHT, THE MEN HAD WORKED SECRETLY, DIGGING ENTRENCHMENTS! AND NOW THEY WAITED! THE PLACE WAS IN BOSTON HARBOR ON CHARLESTOWN CAPE, ATOP BREED'S HILL! BUT HISTORY BOOKS DO FUNNY THINGS, AND WHAT WAS THEN CALLED BREED'S HILL, IS NOW CALLED...

BUNKER HILL!

... AND WHAT THEY CALLED 'THE MILITIA' WAS A HODGE PODGE OF MEN FROM MASSACHUSETTS, NEW HAMPSHIRE...

... RHODE ISLAND AND CONNECTICUT! FARMERS AND MERCHANTS COME TO RUN THE BRITISH OUT OF BOSTON!

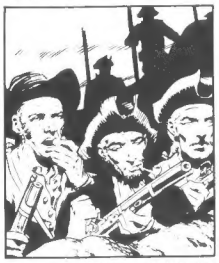

NO UNIFORMS. NO ROLL CALLS. NO CAMP ROUTINE. YET THIS WAS AN ARMY. AND SO THEY WAITED, ATOP BREED'S HILL!

ON AUGUST 9, 1945... A SUNNY DAY... CITIZENS OF NAGASAKI, JAPAN, HEARD A RADIO WARNING! ENEMY PLANES OVER SHIMBARA HEADING WEST!... AT 11:03 A.M., CITIZENS OF NAGASAKI HEARD THE *VARROOM* OF A B-29 BANKING OVERHEAD... AND IT WAS THE LAST THING THEY HEARD BEFORE BEING BLOWN TO ETERNITY BY THE...

ATOM BOMB!

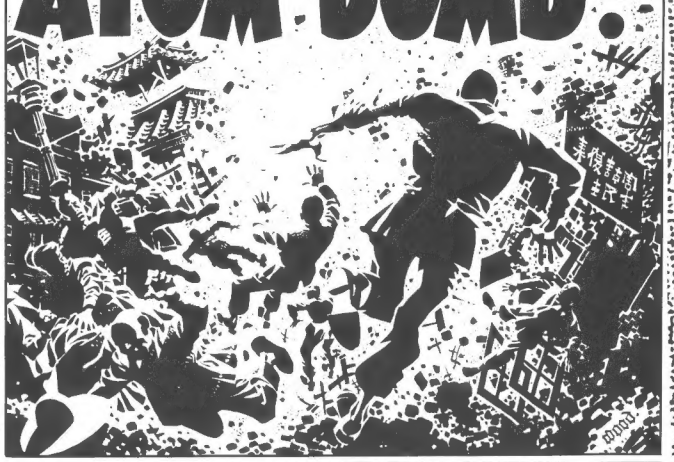

COMIC BOOK DEPT.: YOU KNOW... IN A COMIC-BOOK, THERE'S PLENTY GOING ON YOU SOMETIMES DON'T NOTICE! TAKE, FOR INSTANCE... WHEN THE VILLIAN IS GETTING STABBED HE GOES "GNNNG!" DO YOU APPRECIATE WHAT GOES INTO WRITING THE "GNNNG"? SO FOR THIS WHOLE STORY, WE GAVE IT TO WRITE TO OUR MAN WHO WRITES THE "GNNNG" AND ALL THE REST OF THE COMIC BOOK...
SOUND EFFECTS!
BLAM! BLAM!
GNNNGG!
THUNK!
PTWEEEENG!
SPUNG SPUNG SPUNG SPUNG SPUNG
THUNK! THUNK! THUNK!
BLEEP BLEEP BLEEP
BLAM! BLAM! BLAM!
WOOD
BO NOK NOK!
GA GOO GAH!
GASP!
VOOM
GNNG! THINK!
GNNG! THINK
GNNG! THUNK!
AAARRRGH!
THUD!
KLOMP KLOMP KLOMP
BOUNCE BOUNCE
AARRGH?
THUD!
AARRGH?
AARRGH?
UNG!
TILT!
BOUNCE BOUNCE
BOING
GONG GONG GONG
VA VA BOOM
POW!
VOOM KROW
WEE OOR
LANG
NYAA
BA-WROOO
ROWF!
ROWF!
WURF!
STRONG!
STOMP STOMP
KRR REE
R-RIP!
KR-
RUMF!
SPLINTER!
AARRGH!
AARRGH!
AARRGH?
TSK TSK TSK!
TSK TSK TSK
TSK TSK TSK
TSK TSK TSK
AARRGH!
SOB SOB SOB
SOB SOB SOB
INSURANCE POLICY
AARRGH!
WANTED
FOR MURDER BURGLARY AND PLAYING HOOKEY
JOE AARRGH
CA 61994
CA 61994
GASP
GASP
GASP
THUD!
THUD!
THUD!
BOUNCE BOUNCE BOUNCE
BOUNCE BOUNCE BOUNCE
BOUNCE BOUNCE BOUNCE
THE END

Han var i besiddelse af en uovertruffen fantasi, som ofte fik lov til at fungere via rygmarven... i virkeligheden en dybfrossen zombietilværelse. Hvordan det kunne undgå at slå ham ihjel, er mig en gåde. Manden var totalt besat af sit arbejde. Totalt ophængt med arbejde og aldrig træt! ... han kløede på og på og på og resultatet blev strålende tegneserie-kunst... FORBLØFFENDE! Det er ikke kun en kendsgerning, at Wally gjorde et godt stykke arbejde, eller at han havde gode historier at arbejde med. Men på en eller anden måde fik han det til at gå op i en højere enhed.«

Kreativt talent

Nu er det formodentlig ikke Woods skrækhistorier, som Krenkel her hentyder til. Det kan det næsten ikke være, for Woods pertentlige, »over«-realistiske stil, egnede sig ikke til skræk og rædsel i gængs forstand, selvom Gaines mener, at han gjorde det godt i de tilfælde, hvor han beskæftigede sig med disse temaer. Med skrækvisioner parret med SF- eller krigstemaer forholdt det sig imidlertid helt anderledes. Her var Wood på hjemmebane, og hertil skabte han sine mesterværker og nogle af de bedste historier, som endnu er frembragt indenfor de to genrer. Desværre er de idag svære at få fingre i, hvis man altså ikke vil betale formuer for originale hæfter eller genoptryk, bl.a. for Russ Cochrans rosværdige initiativ med genudgivelser af den samlede EC-produktion, heriblandt »Weird Science«. I fire-bindsudgivelsen af denne finder man bl.a. Woods meget tekstrige gengivelse af Ray Bradburys »Mars is Heaven« i no. 18 og hans desværre stadigt meget aktuelle atombombegyser »The Loathsome« i no. 20.

Cochran har ligeledes sørget for at genudgive »Two-fisted Tales«, som også giver rige muligheder for at studere realisten Wood. Bl.a. den nøgterne og brutale episode fra den amerikansek borgerkrig, »Bunker Hill« i no. 25 og den rystende og detaljerede »Atom Bomb« i no. 33. Sidstnævnte, som beskriver rædslerne i Nagasaki den 9. august 1945 - den dag, hvor atombomben faldt - hører til blandt Woods og Kurtzmans ypperste fælles frembringelser. En indigneret tegneserie-novelle, som tør se sagen fra de uskyldige ofres synspunkt og tale det officielle USA midt imod. Hvilket forøvrigt også kan siges om »The Loathsome«!

En anden side af Woods kreative talent fik frit løb i humormagasinet »Mad«. Som allerede nævnt var Wood beskæftiget her fra 1952-64, men det er specielt perioden fra 1952-55, som har interesse, dvs. den periode, hvor Kurtzman redigerede »Mad«, og hvor det endnu havde hæfteformat. I 1956 gik det som bekendt over til det format, som vi kender i dag, og ændrede tildels også karakter og indhold.

Indledningsside til en af Woods berømte Spirit-episoder.

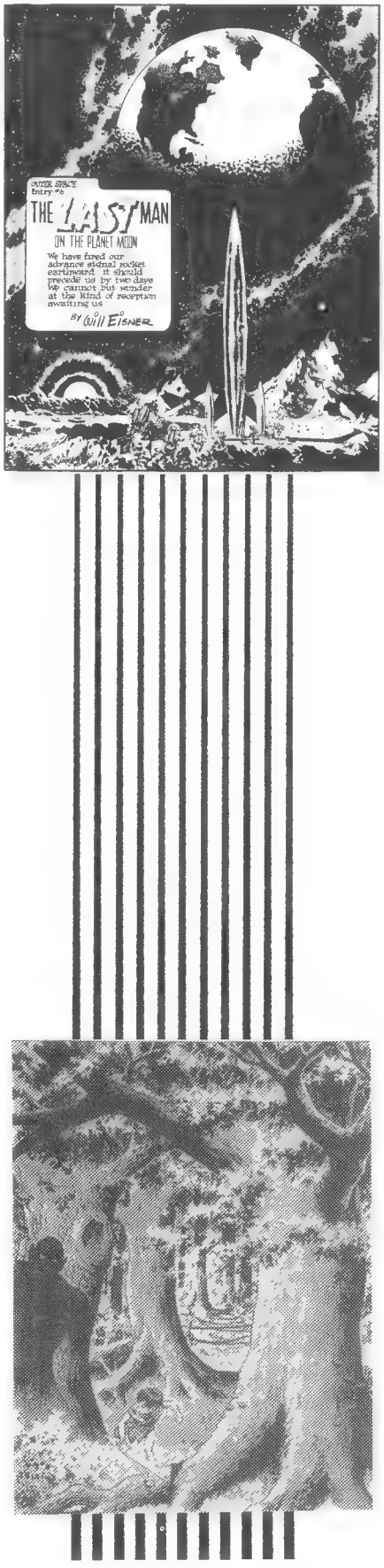
OUTER SPACE
Entry #6
THE LAST MAN
ON THE PLANET MOON
We have fired our advance signal rocket earthward. It should precede us by two days. We cannot but wonder at the kind of reception awaiting us
BY Will Eisner

I Kurtzmans redaktør-tid skabte Wood nogle af de mest befriende tegneserieparodier, som mediet endnu har set. Bl.a. »Superduperman«, »Sound Effects«, »Bat Boy and Rubin«, »Little Orphan Melvin«, »Prince Violent«, »V-vampires«, »Flesh Garden« og »Goppo Gossum«. Specielt »Sound Effects« hæver sig i satirisk elegance og karikerede figurstudier højt over, hvad den parodiske genre normalt disker op med, hvilket kan ses ved selvsyn i de 4 af parodiens 7 sider, som illustrerer denne artikel.

Superhelte

Selvom Wood som sagt fortsatte med »Mad« indtil 1964, havde han svært ved at finde et ståsted efter indførelsen af »comics code« og ECs totale produktionsstop (med undtagelse af »Mad«) som følge heraf i 1956. Ved siden af de ca. 130 bidrag til »Mad« leverede den arbejdsivrige Wood faktisk »kun« 50 historier til diverse af bl.a. Marvels og Charltons tegneseriehæfter indtil 1965. Mest interessant blandt disse er nok hans arbejde med manuskript og tegninger i »Daredevil« nr. 5-11/1964-65 (»Dæmonen«) fra forlaget Marvel, selvom man vist må erkende, at den omhyggelige udførelse og detaljerigdom, som prægede han s produkter i EC-perioden, er svær at spore i den tegneserie.

Tilsyneladende fik Wallace Wood herefter smag for superhelte. Ihvertfald gik han igang med at skabe en række nye figurer til forlaget Tower i 1966. Det drejede sig bl.a. om Noman, Dynamo, Weed og Menthor, kort sagt om Thunder Agents, som vi har set i Danmark i hæftet »T.O.R.D.E.N. agenterne« i 1967-69, og som desværre præsenterer Wood i uhyggelig tomgang. De er simpelthen for overfladiske i persontegningen og stereotype og udetaljerede i miljøtegningen. De kommer ihvertfald ikke til at sætte sig dybe spor i tegneseriehistorien. Til arbejdet på disse tegneserier fik Wood assistance af bl.a. Steve Ditko, Reed Crandall og Dan Adkins. Sidstnævnte siger om samarbejdet:

»Wood skabte Thunder Agents. Han var redaktør og kontrollerede hele forestillingen. Larry Ivie skrev den første historie, men det var Woods ide. Han havde på det tidspunkt flere assistenter, bl.a. Tim Battersby, Larry Ivie, Tony Colman og Ralph Reese. Ralph var vist kun omkring 14 år dengang.

Wood var anspændt at samarbejde med. Rolig, men anspændt. Jeg respekterede ham p.gr.a. hans EC-stof. Han var en slags faderskikkelse for mig. Af og til sang han og spillede guitar for os, mens vi arbejdede. Men ikke meget, for vi arbejdede 12 til 18 timer i døgnet.

Wally var den af os, som tog hårdest fat. Jeg tog hen til ham en fredag aften, hvor vi præsterede at arbejde 18 timer i træk. Så tog jeg en lur i en tre timers tid ud på lørdagen. Da jeg vågnede var Woo-

dy stadig igang, og så kløede vi på i endnu 10 timer. Så gik jeg hjem et par timer, og da jeg kom tilbage, arbejdede Woody stadigvæk. Da han endelig holdt op, var han så træt, at han havde glemt mit navn.

Wally holdt af at lave tegneserier. Han kunne være meget begejstret for det han lavede, men også forbandet frastødt. Vi talte ofte om de mennesker, som vi henvendte os til. Woody var en fin fyr. Hans arbejde betød en hel masse for ham.«

Lille og store Wally Wood

I 1966 gav forlaget Warren Wally Wood mulighed for at vende tilbage til tonerne fra EC-perioden i hæfterne »Blazing Combat«, »Creepy«, »Erie« og »Vampirella«. Førstnævnte fik kun kort tid at leve i, men det blev da til endnu to fine korte Wood-historier fra 2. verdenskrig, »The Batle of Britain« og »HE-262«. I de andre tre hæfter blev det i tiden fra 1966 til 1977 til ialt 13 historier indenfor den genre, hvis krav Wood før havde haft vanskeligt ved at opfylde, skrækgenren. I alle 14 tilfælde viste Wood imidlertid, at han ikke helt havde glemt at tegne, idet mange af disse sort/hvide serier var ligeså detaljerede i miljøbeskrivelsen og karakterfulde og nuancerede i persontegningen som de gamle EC-mesterværker.

Et par af historierne skrækhæfterne adskiller sig både indholds- og kvalitetsmæssigt fra de resterende. Det drejer sig om »Prelude to Armageddon« (»Creepy 38/1971) og »War of the Wizards« (»Vampirella« 10/1971). Begge hører de hjemme i den eventyrverden og indenfor de mytekredse, som Wally Wood i årenes løb var blevet stadigt mere optaget af.

I 1968 havde han i det amerikanske fanzine »Witzend« præsenteret den lange novelle »The World of the Wizard King«, illustreret af ham selv og tydeligvis en synopsis til noget større. Dette »større« kom i midten af 70erne, hvor Wood præenterede første del af en trilogi, »The King of the World«.

Det var tilsyneladende en traditionel historie om elverfolk, riddere, smukke jomfruer, trolde, umænd og mægtige magikere anbragt i en verden, hvor mørket og ondskaben vældede ind over det idylliske og gode og tvang alle - også de fysisk svage i deres uproblematiske hverdag - til at tage stilling og gå til aktiv modstand. En historie, som ikke var ganske upåvirket af Tolkien. Men muligvis handler tegneserien om kunstneren selv, personificeret af henholdsvis den lille »svækling« Odkin og den høje, stærke og mandige Aron. Man kan godt få den tanke, når man hører Paul Kirchner - som samarbejdede med Wood på »Wizard King« - fortælle følgende, godt nok om en anden Wood-tegneserie fra 70erne:

»Woody fortalte mig engang om, hvordan han opfattede sig selv. Store Wally Wood og lille Wally Wood. I »Sally Forth« er lille Wally Wood løjtnant Q.P. Dahl og store Wally Wood er det barn inden i ham, som aldrig blev voksent. Det er der, han opbevarer kreativiteten og ideerne. Han forbinder kreativitet med barnlige kvaliteter. På den anden side er store Wally Wood den, der skal tage sig af virkeligheden: overholde afleveringsfrister, betale regninger og vise borgerskabet den pæne side. Store Wally får arbejdet fra hånden, men han har intet at skulle have sagt. Det, mener jeg, er selverkendelse. Der ligger en masse sandhed i det. Masser af mennesker mister den »lille« person indeni sig, og mister derfor også muligheden for at have det rart.«

Spørgsmålet er så bare, om den »lille« person indeni Wally Wood ikke efterhånden var blevet så desillusioneret, at koncentrationen svigtede i de afgørende øjeblikke, med det resultat at Wally Wood allerede havde nået at gennemtygge sine mytiske temaer i diverse korte historier inden han fik taget sig sammen til at overføre sin lange tegneserienovelle om The Wizard King til tegneserieform.

Ihvertfald må man kontatere, at »Odkin den Snu«, som den kom til at hedde på dansk, er en smuk og sympatisk, delvis spændende tegneserie, men ikke det storværk, som 50ernes Wood kunne have gjort den til.

Eksempler på Woods forhold til kvinder og sex somdet kom til udtryk i hans tegneserier i 70erne. (Fra »Sally Forth« og »Bang«).

Villige piger

I 70erne præsenterede Wood to sider af sig selv i sine tegneserier udover dem, der kom til udtryk i »Wizard King«. For det første arbejdede han for Charlton og DC på en lang række traditionelle hæfteserier, bl.a. »Richard Dragon, Kung-Fu Fighter«, »Wonder Woman«, »Superboy«, »The Stalker«, »Plop«, »Hercules Unbound«, »Captain Action«, »All Star« og »Angel and the Ape«. Og for det andet skabte han en række tegneserier, som vrængede af alle de tabuer, som de etablerede forlag stillede krav om at få overholdt.

Ingen kan vist være i tvivl om, at de sidste er de mest interessante at studere, fordi de siger mest om kunstneren bag dem.

Allerede i 50erne interesserede Wood sig for buttede, barmfagre piger, som han lod posere i mere eller mindre udfordrende attituder. Piger som boblede af sex. Kvinden har for Wally Wood altid været et sex-objekt og i de allerfleste tilfælde underlagt manden som hans tjenerinde. Et mandschauvinistisk idealbillede af den villige kvinde.

I 70erne udviklede Wood dette idealbillede i sine »alternative« tegneserier bl.a. i den mandschauvinistiske detektivserie »Cannon«, som Steve Ditko skrev manuskript til, og i den halvlumre men trods alt meget morsomme tegneserieparodi »Sally Forth« (»Sally«) - men sandelig også i »Wizard King«. Udvikling i den forbindelse er hos Wood identisk med stadig større nøgenhed og villighed for kvindernes vedkommende som følge af en ofte himmelråbende naivitet (Sally). Wally Wood må vist stå øverst på enhver rødstrømpes liste over yndlingsaversioner.

Denne »udvikling« kulminerede i 1980-81 med »Bang« 1-2, hvor Wood forsøgte sig som ponograf i yderste konsekvens, bl.a. ved at lade diverse nye og gamle tegneseriehelte og -heltinder bolle med hinanden. Man kan ikke være i tvivl om, at Wood her forsøgte at gøre sig fri af det åg, som tegneserieproducenterne i årtier havde lagt på hans skuldre. Men man må også konstatere, at Wood på trods af maser af nærbilleder af kønsorganer og alle mulige og umulige stillinger aldrig fik held til at hæve disse tegneserier op over det kønsløse plan. Som pornografi er de intet. De savner simpelthen saft og kraft.

I »Bang« var Wood endnu engang inde på sit yndlingsgebet, tegneserieparodien, men endte på trods heraf i vrængende tomgang. Men i selskab med et utal af velskabte, villige piger, som ofte lod lille Wally få andel i herlighederne.

Det er let at dø

Til det sidste forsøgte Wally Wood at gøre »The Wizard King« færdig. Den var som sagt planlagt som en trilogi, men foreløbig er kun to albums kommet på markedet. Det sidste af disse, »Odkin, Son of Odkin«, udkom i slutningen af 1981, lige inden budskabet om Woods sørgelige død blev meddelt. Desværre er der kun tale om et skelet til en historie - om et skelet af en tegneserie - og den luksusindpakning, som dette skelet har fået, formår ikke at skjule indtrykket af noget meget foreløbigt.

Hjælpelinier til teksten skjuler sig bag rentegningen. Det samme er tilfældet med tegningernes blyantskitser. Mange figurer er kun løseligt trukket op med tuschpennen og ilægningen af raster bærer præg af hastværk.

Alligevel er historien interessant - måske mere interessant end bd. 1 - her drejer det sig tydeligt om kunstneren og hans ulykkelige situation. Odkin - lille Wally - dør efter at have udført sin opgave, men for straks at genopstå, klar til at møde mere af den ondskab, som truer hans før så fredfyldte tilværelse. Sygdommen? Parat til at søge mod den endelige løsning i bd. 3, som skulle have haft titlen til »Godkin to Godking«, men som vi vist kommer til at undvære. Wally Wood blev aldrig færdig med det værk, som med lidt større koncentration fra kunstnerens side kunne have været med til at bevare hans navn i tegneseriehistorien sammen med de 200 historier, som han skabte til EC i 50erne.

Wallace Wood er et eksempel på, hvordan kunstnerisk entusiasme i forbindelse med et stort og umenneskeligt produktionsapparat - som mere ser på egen gevinst end på rimelige arbejdsvilkår for seriøst arbejdende kunstnere - den amerikanske tegneserieindustri, kan udhule og dræbe den kunstner, som ikke kender sin egen begrænsning. Måske bedst udtrykt af Harvey Kurtzman i et interview i »The Comic Reader« no. 67/1981, kort før Woods død:

»Wally Wood sled som et bæst, og jeg føler, at Wally hengav sig så intenst til sit arbejde, at han udbrændte ved egen kraft. Han sled sit legeme op. Sådan ser jeg på det. Wally besad en anspændthed, en intensitet, som han spærrede inde i en indre trykkoger. Jeg havde altid på fornemmelsen, at Wally var parat til at eksplodere - hvad han da også gjorde nu og da - men han indeholdt en masse frustrationer og anspændthed, og det tror jeg ad ham op indefra. At arbejdet i virkeligheden tærede på ham. Jeg mener, at han præsterede noget af det fineste arbejde, som endnu er kommet fra et tegnebord, og det taler til hans fordel, at han lagde så megen intensiet i sit arbejde, at det blev et stort offer for ham selv.«

Men det sidste ord skal Wallace Wood have. I »Odkin, Son of Odkin«, som i sit sorte omslag med smukke, gotiske sølvbogstaver mest af alt hører hjemme på et alter, siger Wood med Odkins mund i de to sidste billedrammer: »Jeg fandt ud af, at det er let at dø. Det er det at leve, som dræber dig!«

Wally Wood i Danmark:

Dæmonen nr. 5-11. Interpresse, 1967. (Forfatter/tegner)

T.O.R.D.E.N.agenterne. Interpresse, 1967-69. (Forfatter).

Sally. Forlaget Holme, 1978-79 (indeholder foruden en masse bras også Woods halvlumre, men meget morsomme »Sally Forth«).

Odkin den snu. Carlsen, 1980. (Forfatter/tegner) (oversat fra »The King of the World«).

Desuden kan man finde Wood-historier i numre af »Gru« og »Napalm« og i forlaget Williams »Den store skrækbog« (1973).

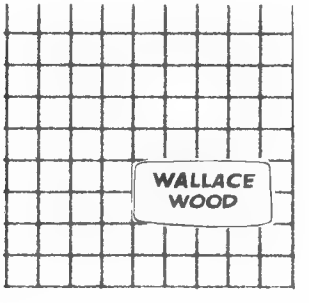

Willy paa Eventyr

Af Jørgen Frølund

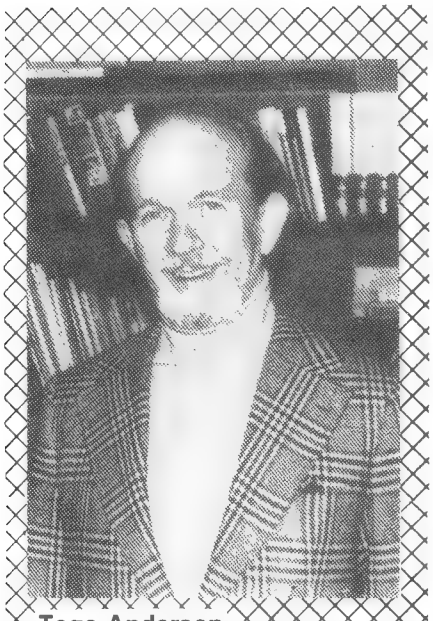

Tage Andersen

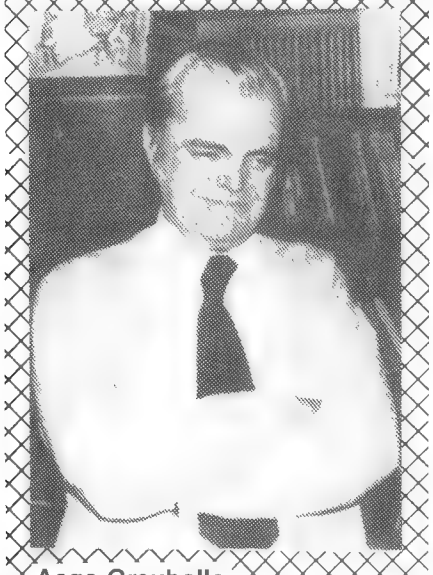

Aage Grauballe

I Familie Journalen nummer 28 - 11. juli 1977, stod der i rubrikken: Fra Thule til Gedser på side 30, denne triste meddelelse: Der står en sætning på side 82, som ganske givet vil gøre en masse af vore læsere kede af det. Den står under »Willy på eventyr« og lyder i al sin triste korthed: Fortsættes ikke.

Det var unægtelig barske ord for enhver tegneserieelsker, der generation efter generation havde fulgt Willy, Jonna og onkel Hans på deres eventyr, til lands, til vands og i luften.

Men det var slut. Tage Andersen der tegnede serien ville ikke mere. Større og mere kunstneriske opgaver vinkede forude, og skulle han opnå at få sligt gjort, måtte han droppe Willy.

Familie Journalen skrev ganske vist, at nu var tiden inde til - i bedste fald - en pause. Men hvem ved, måske bliver det et »på gensyn« og ikke et definitivt farvel.

Det blev et farvel til Willy på eventyr. Den 18. april 1981 døde Tage Andersen efter lang tids sygdom.

Det ligeså triste skete, da chefredaktør Aage Grauballe den 29. september 1981 også døde. Også her efter en smertefuld og uhelbredelig sygdom.

På disse sider skal der fortælles om dem, og den serie der førtes videre, efter den gamle Willy-serie, der begyndte i Familie Journalen i nummer 13 - 1923. Den hed ikke Willy på eventyr da den startede, men Mellem Sydhavets Pirater.

I Willys bedstemors stue begyndte eventyret. Serien var engelsk. Den 15. maj 1920 dukkede den op i England og blev alle årene en af de mest populære spændingsserier. Derovre hed den: Rob the Rover og blev tegnet af Walter Booth.

Familie Journalen der var begyndt at udkomme i 1877, havde mange tegneserier. Størsteparten af dem engelske. Og i 1923 dukkede altså Willy op. Den havde gennem årene herhjemme adskillige titler, inden den i 1929 lagde sig fast på den titel der blev dens varemærke, om man ellers kan sige så.

Det var udpræget flyver-serie med mange herlige og spændende maskiner, som læserne fulgte uge efter uge. Og engelske eksteriøre så det battede. Fra fjerne lande med Willy i spidsbukser og ridestøvler. Emperiet ikke sandt. Og engelsk gentlemand til fingerspidserne. Kolonitid med stil. Og nok kunne Willy slå en proper næve, men heller sjældent ret meget mere.

I nummer 25 - 22. juni 1937 dukkede Jonna op, og hun og onkel Hans forblev faste bestanddele i serien hele dens levetid. I nær sagt alle de øvrige afsnit af serien havde skiftende piger forsødet Willys oplevelser. Fra nu af blev det Jonna. På engelsk hed hun Joan.

I samme nummer dukkede også professor Seymours secret submareplane, the Flying Fish op, der på dansk kom til at hedde S.M. 3. Og hvad den maskine ikke kunne og måtte igennem, grænser til det utroligste. Vi der var drenge og sandsynligvis også piger, i 30erne, slugte begærligt beretningen om Willys kamp med snedige pirater, der ustandselig var på jagt efter S.M. 3. maskinens ædlere motordele, så de selv kunne producere denne.

Dette var eventyr, men det var 2. verdenskrig ikke, der som bekendt blev en realitet den 3. september 1939. Dette betød restriktioner, også hvad papir angik, og det kom til at betyde at serien blev standset i det engelske blad Puck den 25. maj 1940.

I Danmark stoppede serien i nummer 29 - 15. juli 1941. Gode råd blev dyre, for Willy på eventyr havde opnået så stor popularitet, at den var blevet en del af Familie Journalen.

Men dette lå ingenlunde på den lade side. Allerede i det efterfølgende nummer den 22. juli, havde man en Willy klar til afløsning. Tegneren var amerikansk. Han hed Lyman Young. Man kendte hans streg fra serien Bob og Frank i Hjemmet. Serien han tegnede var egentlig en reporterdetektiv serie, men i det afsnit man begyndte med i Familie Journalen var udpræget et handlingsforløb der foregik med og i fly, som således smagte lidt af Willy på eventyr.

Man gjorde kort proces og kaldte serien Willy Harper. Jonna blev til Brynn, for en pige var der selvsagt.

Seriens helt og hovedperson hed Curley Harper ovre i Amerika og var begyndt 1935. Altså keine Hexerei, Willy var hjemme. Men alligevel, det var nu ikke den gamle Willy læserne kendte, uanset hvor spændende end handlingen var.

Det var Familie Journalen også godt klar over og i nummer 41 - 7. oktober 1941, genopstod Willy på eventyr, oven i købet over to hele sider midt i bladet, som en start og optakt til 6 års følgeskab i den danske tegner Harry Nielsens streg.

Han havde i en årrække tegnet illustrationer til mange af bladets andre noveller og fortællinger, og selv om hans streg ikke helt lignede Walter Booths, så var den alligevel mere Willy, end den amerikanske Harper, som derefter kom til at hedde Harper og Brynn og kom ned i en halv side, uden farver.

Familie Journalen havde håbet, at når krigen var slut at kunne modtage den gamle kendte og ærke engelske Willy igen men serien var til ende da den sluttede i maj 1940, om end den ikke, dengang fik en direkte afslutning, idet man blot lukkede Puck og så ikke mere. Handlingsforløbet blev således aldrig fuldendt.

Egentligt pudsigt, for da Tage Andersen ophørte sin udgave af Willy, lod han også denne slutte, uden at læserne fik en slutning, som man havde forventet efter optakten.

Harry Nielsen kom til at tegne Willy til nummer 38 - 1947. Det skal lige nævnes, at Harry Nielsen omtegnede, på et tidspunkt, i den periode han tegnede, det handlingsforløb, der begyndte Willy, altså Mellem Sydhavets Pirater 1923, i moderne version.

Men atter havde Familie Journalen en »ny« Willy at kunne fortsætte med i det efterfølgende nummer. Man kaldte den slet og ret Willy, med undertitlen: På syd-

Disse 5 billeder er fra et meget spændende og karakteristisk afsnit af Willy på eventyr med den gode gamle SM-3. Historien foregår i Saragossahavet, og forekommer i nummer 30 - 1939 til nummer og med nummer 45 - 1939.

Læg også mærke til afsnittets første billede, der er samme størrelse som to almindelige billeder. Det blev brugt til resume', af forrige uges begivenheder, og var almindelig i fortsatte serier i 30erne og 40erne.

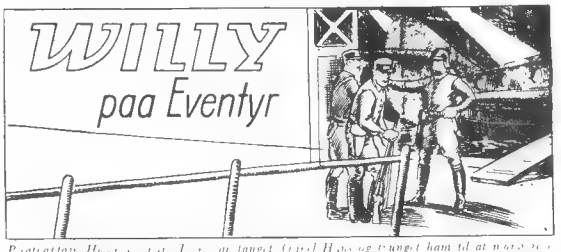

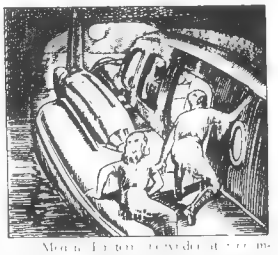

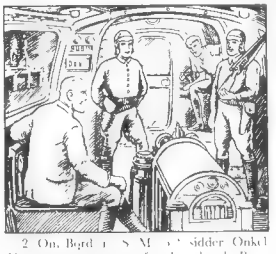

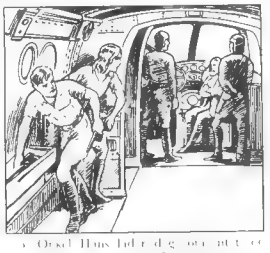

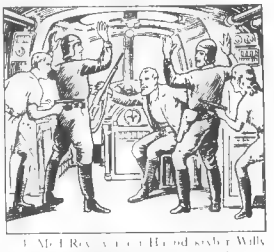

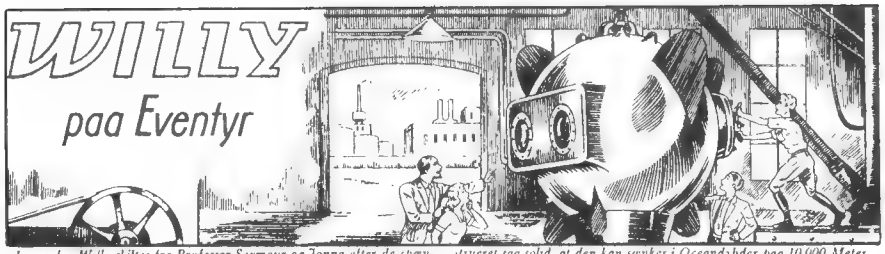

Lige siden Willy skiltes fra Professor Seymour og Jonna efter de spændende Togter med Vidundermaskinen „S. M. 3", har han ventet at høre Nyt fra Professoren, der har lejet en Flaj af en stor Fabrik, hvor han i Stilhed bygger et nyt, teknisk Vidunder: En Dykkerkugle, konstrueret saa solid, at den kan sænkes i Oceandybder paa 10,000 Meter, uden at knuses af det kolossale Tryk. — og endelig opfinder Dagen, hvor Professoren kan vise Willy, Jonna og Sønnen Dick den færdige Dykkerklokke, hvori de skal foretage en fantastisk Dybhavsdykning.

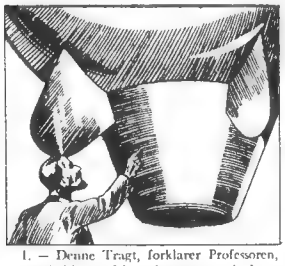

1. — Denne Tragt, forklarer Professoren, — indeholder en Mængde smaa runde Jernkugler som Kontravægt. Vi kan derfor indefra kaste Vægten los, naar vi atter vil stige!

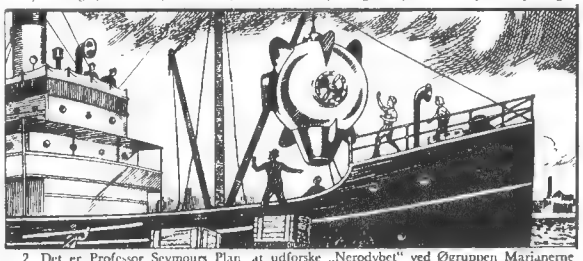

2. Det er Professor Seymours Plan at udforske „Nerodybet" ved Øgruppen Marianerne i Stillehavet. Dette Dyb, hvis Bund ingen endnu har naaet, har en Dybde af 9,636 Meter, og her venter Professoren at opnaa rige videnskabelige Resultater, og en tidlig Morgen hejses Dykkerkuglen om Bord i Ekspeditionsskibet.

Familie Journalen nr. 41, 7. oktober 1941.
Willy starter op med Harry Nielsen som tegner.
Opstarten skete over hele to sider

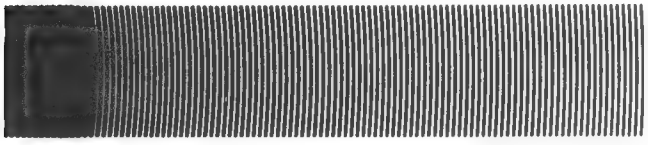

1'ste seriehæfte med Willy. 1942, 32 sider.

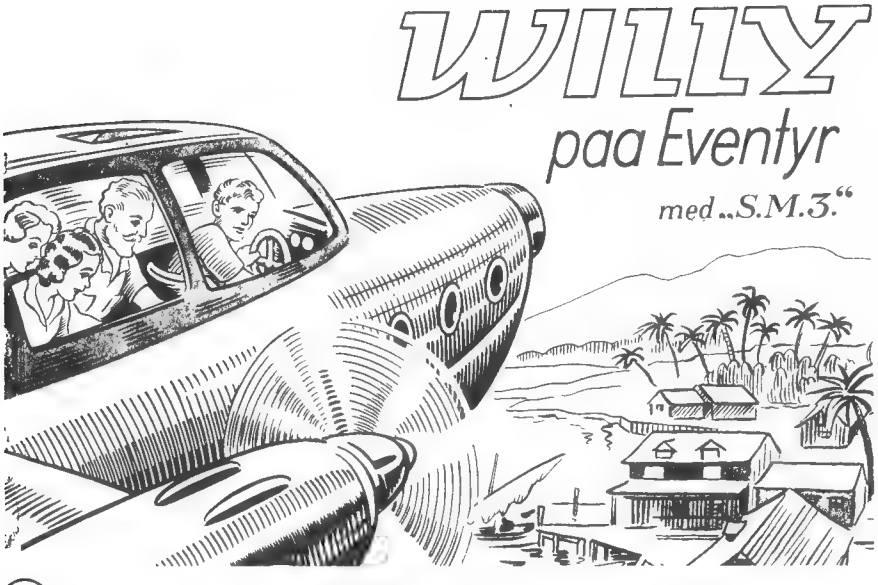

havsekspedition. Denne undertitel forsvandt dog hurtigt.

Serien var selvsagt en flyverserie, og fremragende tegnet af amerikaneren Frank Robins, der havde begyndt den i 1944 i Amerika under navnet Johnny Hazard. Den er senere dukket op i det danske Agent X9, under sit rigtige navn.

Serien er spændende og en eventyrserie. Den kom til at fortsætte i Familie Journalen i 8 år, og sluttede i nummer 52 - 1955. Så kom der en pause i Familie Journalen, hvor der ingen Willy var. Den amerikanske, uanset hvor spændende den end havde været, var ikke den gamle Willy på eventyr.

Men den 6. marts 1956 stod der en spændende efterlysning i Familie Journalen: S M 4 EFTERSØGES. Denne flyvende tallerken er forsvundet - og er sidst set observeret på vej mod Sydamerika i svimlende fart. Ombord er Willy, Jonna og onkel Hans. Og tegningen af denne SM 4 var kuglerund.

Garvede Willy fans gned øjnene en ekstra gang: Willy på eventyr. Læste man rigtig. Var det muligt at gode gamle Willy vendte tilbage. Vi måtte væbne os med tålmodighed til næste tirsdag, mens man glædede sig om end med frygt for at det hele var en fejltagelse. En trykfejl.

Men det var det ikke. I nummer 11 13. marts - 1956, var Willy på eventyr genopstået, parat til nye eventyr. Og tegnerens streg var næsten til forveksling som Walter Booths tegninger af Willy. Men modsat tidligere var serien kun trykt på en halv side. Ovenover Willy var Bamse og Dukke Lise, som Harry Nielsen nu tegnede, og gjorde indtil 1980 hvor han var 80 år.

Men hvem var tegneren der kunne genskabe Willy på eventyr med en sådan lighed med den gamle serie fra 20erne?

Desværre er det meget sjældent avisstrips eller tegneserier i ugeblade har angivelser af forfatter og tegner, herhjemme. Mit indtryk bliver, at udeladelsen skyldes at de betragter tegneserier som et nødvendigt onde, der nu en gang hører med i en avis eller ugeblad, men så heller ikke mere.

Heller ikke her var der nogen oplysninger om dette. Nåh ja, nede i sidste billede i højre side, stod der Andy. Men hvem var han -? Amerikaner? Men begejstringen var så stor, over at Willy var dukket op, at vi ikke tænkte mere over hvem der tegnede serien.

Det var et spændende afsnit om et glemt Maya-folk, hvor der var frit slag for fantasien og spændingen. Afsnittet kørte over 13 uger, og fortsatte herefter uge efter uge indtil serien sluttede i 1977.

Der gik mange år, inden læserne anede, at der bag dette kunstnernavn var en dansk tegner: Tage Andersen.

Han er født i Skjødstrup på Mols, og lysten til at tegne har fulgt ham siden hans barndom. Især tegnede han træer, svampe, land- og vandskaber, der senere

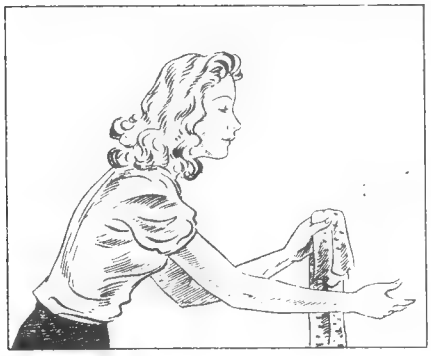

Jonna og Willy i Harry Nielsens karakteristiske streg, i 40'erne.

skulle blive spændende bestanddele i Willy, som mareridts landskaber på fjerne kloder.

Efter 2nden verdenskrig, da grænserne igen blev åbne og verden føltes ny, og Tage Andersen på langfart. Han blev bartender på ØKs Fiona i 5 år. Men det blev ikke ved bartenderiet alene. Tegnelysten blomstrede under de mange nye indtryk, ligesom han skrev om sine mange rejser til forskellige blade.

1950 gik han i land og blev bl.a. knyttet til det nu hedengangne dagblad Dagens Nyheder som tegner. I avisens søndagstillæg blev det til mange spændende tegninger til science-fictions forfatteren Niels E. Nielsens noveller der blev trykt der.

Med kreativ fantasi fortolkede han denne forfatters fremtidsvisioner, og lagde ubevidst her, grunden til Willy på eventyr.

Familie Journalens daværende redaktør Mogens Aller bemærkede dette, og så mulighederne i hans streg.

Længe varede det derfor ikke, før han kontaktede Tage Andersen, da læserne savnede den gode gamle »Willy« fra tyverne og trediverne.

Tage Andersen aflagde besøg hos Allers, men fra at tegne illustrationer til noveller, og så tegne tegneserie, der i 50erne blev gjort underlødigt af lærere og bibliotekarer, var der et spring.

Han svarede blankt nej.

Mogens Aller forsøgte igen, men Tage Andersen afslog atter. Han havde i mellemtiden talt med tegnerkolleger, der alle frarådede ham det. Han ville blive slave af et sådant arbejde som en tegneserie er. At skulle levere en ugentlig episode.

Men alle gode gange er tre, tænkte Mogens Aller. Og han fik ret. Det tilbud Tage Andersen nu fik, var af en sådan størrelsesorden, at det fristede.

Fra drengetiden kendte han Willy på eventyr. Men at han skulle komme til at tegne denne serie havde han aldrig drømt om.

Han vendte og drejede mulighederne, der både smigrede ham og udfordrede hans skaberevne og fantasi. Så sagde han ja, og Mogens Aller åndede lettet op. Willy var hjemme.

I april 1974 havde jeg lejlighed til at besøge Tage Andersen. Det blev til adskillige besøg, ligesom han nåede at besøge mig i Esbjerg.

Spændende at opleve stedet hvor han sendte Willy, Jonna og onkel Hans ud på deres eventyr. Jeg kom ind på, hvorfor han ikke lod Willycentret ligge i Danmark, nu da serien jo var dansk. Han svarede: Jamen Frølund, det er jo som med en dansk kriminalroman, ingen vil tro på historien hvis morderen hedder Nielsen eller Jensen, vel. Det samme med Willy. Hvem tror du vil acceptere at Willycentret ligger i Lyngby.

Og deri må jeg nok give ham ret.

Men tegningerne skulle have en tekst.

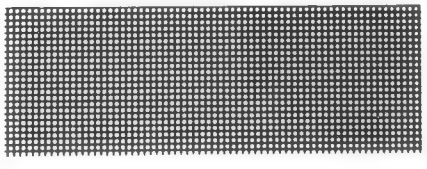

Karakteristisk billedevinkel af SM 3, med Jonna, onkel Hans der spændt følger det fremmede fly. Er det ven eller fjende? Mens Willy er ved styrpinden.

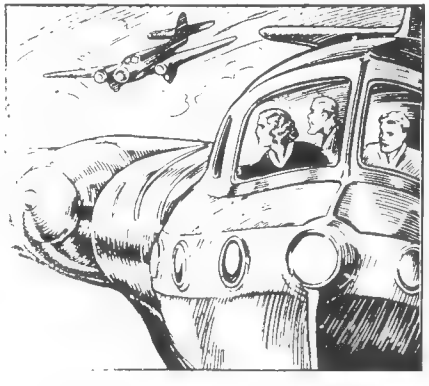

En spændende handling. Der var Mogens Aller heldig igen. Samme år begyndte en ung journalist Aage Grauballe på Familie Journalen.

Han er født i Hammel i Jylland i 1924, samme år som Tage Andersen. De var således begge 32 år.

Aage Grauballe havde bl.a. været journalist på Associated Press og senere Ekstra Bladet. Han fik skrevet nogle spændende ungdomsfortællinger til Familie Journalen om en frisk fyr som Willy, der hed Chris, mens Tage Andersen illustrerede.

To bøger med titlerne: Det frække kup og Pyromanmysteriet udkom på bogforlaget Wangel i 1960.

Aage Grauballe og Tage Andersen kom således til at arbejde sammen fra starten, idet Grauballe blev sat til at skrive historierne til Willy.

Vi skrev 1956. Teknikken udviklede sig med rivende fart. S.M.-3 var forlængst endt på museum.

S.M.-4 måtte altså være et endnu mere avanceret teknisk vidunder end sin forgænger. Endnu længere inde i fremtiden end tiden i 50erne.

Tage Andersen og Aage Grauballe skrev historie idet S.M.-4 blev tegnet kuglerund. At den blev det, skyldes den kendsgerning, at et kugleformet legeme har den største bevægelsesfrihed, og derfor sandsynligst kan bevæge sig på den fantastiske måde som S.M.-4 skal gøre.

De kom foran russerne, der først i 1957 fik sendt Sputnik ud i rummet, - ligeså kuglerund.

De generationer, der har læst Willy gennem årene, ved, at der i serien ikke forekommer situationer, hvor Willy dræber mennesker. Han har alle dage været en sand gentleman, parat til at hjælpe, og fair over for sine modstandere.

Ideerne til eventyrene skrev således Aage Grauballe. De mødtes over et spil billard hos Tage Andersen. Der skrev de synopsis som til en film, og efter denne tegnede Tage Andersen handlingsforløbet, der almindeligvis bestod af et ugentligt afsnit på 6-7 billeder.

Personligt forestillede jeg mig, at Aage Grauballe ganske enkelt sendte Tage Andersen historien som et manuskript, og så tegnede Tage Andersen ud fra dette.

Det skal der såmænd nok være de serietegnere der gør, sagde han til mig, men du kan nok se, at hvis jeg modtager et handlingsforløb, hvor der står, at der skal være et ræ midt i billedet, og jeg så bedst kan tænke mig, via min visuelle vision, at dette træ bør være i venstre side, ja så kommer det ikke til at harmonere så godt under tegningen af afsnittet.

Derfor mødes vi og planlægger. Det er både spændende og afslappende og ganske fornøjeligt, for Willys eventyr er fornøjelige, samtidig med at de er spændende.

Synopsis til Willy på Eventyr 27-964.

1. *SM-6 indhenter de flygtende varulve.*
2. *og rammer dem med pulver*
3. *et par stykker undslipper ind i den store bygning*
4. *Jonna, der holder øje med skærm, de forsvinder altid ind i den bygning.*
5. *Willy vil først rense floder og vandreservoir.*
6. *Vil undersøge bygning senere.*
7. *Vagtspion jager nyankomne i kælder. Ikke plads i tunnel.*

(Fortsættes)

Sådan ser synopsiet ud til f.eks. nr. 27. Planche 964. Afsnittet er fra den, vist nok, længste historie i et handlingsforløb i Willy, nemlig 99 uger.
Øverst til højre, siden uden tekst, derefter får, som nævnt på modsatte side, Aage Grauballe denne til tekstning, og så kommer resultatet til at se ud som herunder.

WILLY på eventyr

»Varulvene« styrtede forvirret rundt i ruinbyens gader for at finde et skjul for SM 6, der nu var lige over dem. Hvor når mon skuddene faldt?
Men der kom ingen skud. En tåge indhyllede dem, og til deres egen store rædsel mærkede de, at de ændrede sig og vågnede op efter et mareridt.
Men tågen ramte ikke alle. Et par stykker var for langt borte fra de øvrige og løb alt, hvad remme og tøjr kunne holde.
Jeg kan se her på skærmen, hvor de løber hen, sagde Jonna. – De er nået hen til den store lagerbygning. Skal vi forfølge dem?
Willy så spørgende på Molug. Nej, det er der ingen grund til, svarede han. Vi ved jo, hvor de er. Nu er det vigtigere at få »desinficeret« så meget, vi overhovedet kan overkomme.
Og i de kommende timer opsøgte han, dirigeret af Molug, alle vandreservoirer, floder og åer og strøede det virkningsfulde pulver ud. For på et eller andet tidspunkt skulle »varulvene« have vand.
Inde i byen var de to »varulve«, der ikke var blevet ramt af pulveret, nået ind i lagerbygningen, hvor de blev standset af Gural. Ned i værkstedet, kommanderede han. Der er ikke plads i tunnellen.

(Fortsættes)

Kik på synopsiet planche 27 - 964. 1974. Der har vi først de 7 udkast til handlingen i den uge. Så er der mine 7 tegninger efter disse 7 udkast uden tekst.

Når jeg har tegnet den planche, sendes denne ind til Allers, som nedfotograferer denne i den størrelse den skal have i bladet. Og derinde skriver Aage Grauballe så teksten, efter den plads der er til denne under hvert billede. Willy har jo aldrig gjort brug af talebobler, som mange serier i dag benytter.

På næste planche kan du så se, hvordan teksten er blevet, til den uges handling.

At tegne sådan en planche tager mig mellem 3-4 dage. Til SM 4 lod jeg lave en rund kugle skåret ud i træ. Det er meget svært at tegne en rund genstand i de forskellige stillinger SM 4 kommer ud for i himmelrummet.

På et tidspunkt i begyndelsen stod skuespilleren Preben Kås model for mig, til Willy.

Jeg starter med blyant og derefter tegner jeg disse op med pensel.

I de senere år har min kone Elisabeth Taul været mig behjælpelig, når jeg ikke rigtig kunne finde den rigtige bevægelse hos personerne. Så måtte hun indtage den stilling, mens jeg tegnede, så den fik den action, situationen krævede.

Efter nogel år syntes Elisabeth, at jeg godt kunne droppe ridestøvlerne, Willy altid optrådte i. Det gjorde jeg så, ligesom Willy kom i jakke og benklæder, når han var nede på jorden, hvor handlingsforløbet, trods alle flyveturene, også foregik.

Elisabeth sørgede også for, at jeg var opmærksom på Jonnas frisure, så den var nogenlunde i forhold til moden. Det begyndte med hestehale i 50erne, og endte med kort krøllet frisure i 70erne. Kjolelængden var også intakt serien igennem.

Da jeg besøgte Tage Andersen, foreslog jeg ham at lade Jonna optræde i hotpants. Han må have syntes om ideen, for i nummer 40 - 30. september kunne læserne opleve Jonna i hot-pants og ærmeløs klædelig åbenstående bluse.

Tage Andersen fandt også efter få års forløb sin egen stil at tegne Willy i, uden at den af den grund afveg fra sit engelske forbillede.

Der er mange unge, der, når de ser tegninger af Willy uden at kunne se seriens navn udbryder: Det er da Jens Lyn. Jeg opfatter dette som en kompliment til Tage Andersen, idet jeg syntes, at hans streg i årenes løb nærmede sig mere og mere Alex Raymonds, som tegnede Jens Lyn og ikke mindst Rip Kirby.

Alex Raymond omkom ved en bilulykke i 1956, samme år som Tage Andersen begyndte på Willy.

I de sidste år eksperimenterede Tage Andersen også med opdelingen af tegningerne i serien. Billederne fik lov til at gribe ind i hinanden. Holdt således ikke de

Trekløveret Willy, Jonna og onkel Hans i Willy centret, inden afrejse til nye eventyr i rummet.

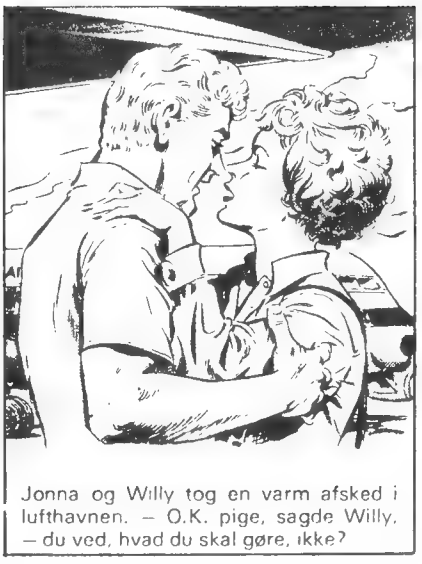

Jonna og Willy tog en varm afsked i lufthavnen. – O.K. pige, sagde Willy. – du ved, hvad du skal gøre, ikke?

Willy og Jonna i øm situation. Denne situation kunne opleves tre gange i alle de år serien blev tegnet af Tage Andersen. Sligt måtte ikke finde sted. De var begge kønsløse. Trist for Jonna var da en absolut sød og køn pige, særligt i Tage Andersens streg. Moralen skulle holdes i ære.

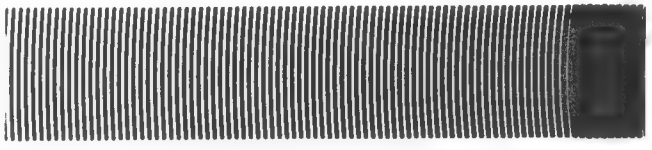

Her et eksempel på Tage Andersens fine sans for at skabe et særdeles levende ansigtsudtryk. Jonna der ser ud gennem SM-6 vindue, samt detaljer af SM-6 indre samtidig med dybdeskarphed på det der foregår udenfor SM-6. Et billede der er en fryd for øjet. Fra 70'erne.

I nummer 40 - 30. september 1974 skete der noget ellers ganske uhørt med Jonna. Tage Andersen lod hende fra den ene uge til den anden, optræde i hot pants og åbenstående ærmeløs bluse.

Forfriskende, til gengæld lod Tage Andersen ikke os læsere opleve at se Jonna skifte fra kjole til hot pants.

I den engelske serie Modesty Blaise skifter hun tit garderobe uden at dette tages anstødeligt op af læserne. Men Jonna. Nej da.

I SM 6 så Jonna fortvivlet på den ulige kamp. SM 6 var udstyret med en paralysor – men hvis hun anvendte den, ville hun lamme både Willy og hans modstandere – og så var hun lige vidt

Han kunde ingenting se i sanden annat an en fordjupning dar sanden hade rasat samman. Vi maste undersoka det har narmare – sa han till Jonna. Nu kommer soldaterna

Et spændende fortids-afsnit. Nummer 22/1977. Planche 1064.

Her eksperimenterer Tage Andersen med opdelingen af billederne. De forskyder sig i forhold til tidligere afsnit.

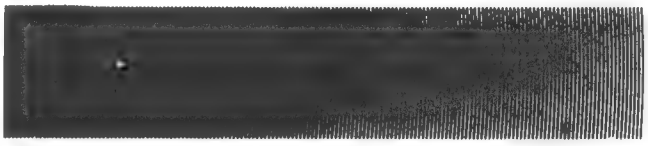

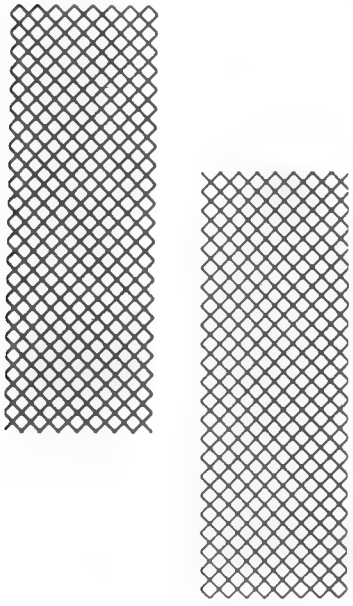

Willy på eventyr
RUMPIRATEN
Følg de kendte tegneseriefigurer Willy, onkel Hans og Jonna i deres dramatiske oplevelser i rummet. - Det nye hæfte bringer en hel afsluttet beretning på 64 spændende sider - køb det hos bladforhandleren for kun kr. 3,-.

Forsiden til det eneste Seriehæfte med tegninger af Tage Andersen. 64 sider, - 1966.

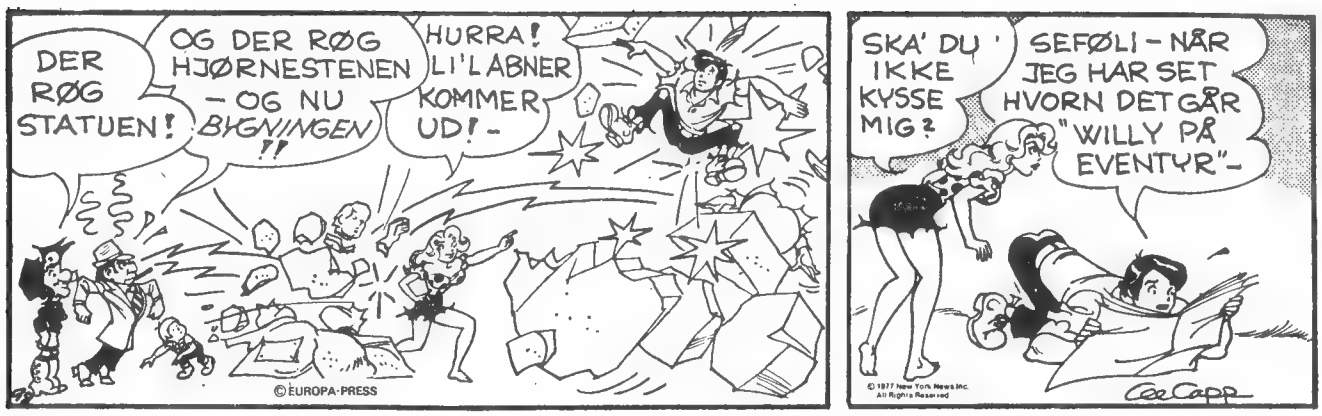
DER RØG STATUEN!
OG DER RØG HJØRNESTENEN - OG NU BYGNINGEN!!
HURRA! LI'L ABNER KOMMER UD! -
©EUROPA-PRESS
SKA' DU IKKE KYSSE MIG?
SEFØLI - NÅR JEG HAR SET HVORN DET GÅR "WILLY PÅ EVENTYR"-
© 1977 New York News Inc. All Rights Reserved
Al Capp

Willy på eventyr var elsket og kendt af alle gennem generationer. Så kendt at den også blev brugt i en anden tegneserie, nemlig som her i den amerikanske Li'l Abner, som forøvrigt ikke tegnes mere, da også denne tegner er død.

vanlige størrelser. Dette gav mere liv i afsnittet og større billeder, med endnu mere action i handlingen.

Nævnes bør også at Tage Andersen den 18.-19. oktober 1975 deltog i den anden skandinaviske tegneseriefestival i København med udstilling af plancher, originaltegningerne af Willy på eventyr, ligesom Aage Grauballe besøgte udstillingen, der var godt besøgt.

I Familie Journalen nummer 36 - 30. august 1976 fulgte der et 16-sidet hæfte i farver, om svampe af Tage Andersen.

I 1978 havde Tage Andersen maleriudstilling i Medborgerhuset i Lyngby. Hans malerier var svampe-arter til stor begejstring for de besøgende. Udstillingen var selvsagt godt besøgt og cirkulerede rundt til andre biblioteker i København.

Jeg oplevede Tage Andersen som en venlig, rar, behagelig og meget imødekommende mand over for mine mange spørgsmål.

Da jeg tog de billeder af ham, som ledsager denne artikel, sagde han: Ja, ja, Frølund, så alvorligt som det er kommet til at se ud her ved tegnebordet, er det nu heller ikke at tegne Willy. Nok kan det være lidt træls at skulle producere 10-12 afsnit, når ferien står for døren. Jeg har jo ikke som mange amerikanske serie-tegnere, en anden tegner, der tegner disse 10-12 afsnit forud. Ja der er sågar de tegnere, der lader en anden tegner tegne et helt afsnit, og den originale tegners signatur står der alligevel.

Tage Andersen cyklede tit i skoven med tegnepen og papir, omkring Lyngby på jagt efter svampe. Børnene derude vidste godt, når de mødte ham, at det var Willys far.

Gamle Carl Aller, der startede Familie Journalen i 1877, var en stor dyreven. Han gav mange penge til dyrenes beskyttelse årene igennem. Dette vidste jeg godt, men jeg lod mig alligevel friste til at lade en indfødt skyde en fugl i det første Willy eventyr med det glemte Maya-folk, fortæller han mig. Dette lod sig selvsagt ikke gøre i Willys univers. Jeg blev omgående kaldt til møde med Mogens Aller, der dengang var chefredaktør.

Om jeg ikke vidste, at hans farfar havde været en stor dyreven? Han pålagde mig, at sligt ikke måtte finde sted. Det tolereredes ikke.

Jeg blev en erfaring rigere, og lod aldrig sligt gentage sig, sluttede Tage Andersen.

Alex Raymond contra Tage Andersen.
1) Jens Lyn og Dora. 2) Willy og Jonna.

AAGE GRAUBALLE

Ni år efter at han og Tage Andersen havde indledt makkerskabet med Willy, blev Grauballe chefredaktør for Familie Journalen. Det var i 1965 efter Mogens Allers alt for tidlige bortgang. Men dette betød ikke, at han dermed opgav at skrive handlingen til Willy.

Samværet med Tage Andersen fortsatte. De mødtes som hidtil og creerede i synopsisform næste uges oplevelser. Som de begge sagde: Dette med at sende Willy ud på nye eventyr var jo ingen litterær bedrift. Det var underholdning, der varierede fra oplevelser i fjerne verdensdele og i spændende byer. Bl.a. et langt afsnit foregik i Frankrig. Men de sidste år foregik ude i rummet, hvor Tage Andersens tegninger af svampe kunne brilliere som fantasifulde og spændende dekorationer til handlingen på en fjern og ukendt klode i verdensrummet. Willy var blevet sience fiction.

Jeg oplevede Aage Grauballe som en meget lydhør mand og imødekommende over for ønsker. Både sammen med Tage Andersen og når jeg var på tomandshånd med ham i bladhuset i Valby. Jeg fik i Allers arkiv samme sted lejlighed til at kik-

ke i de gamle årgange af Familie Journalen for at hente yderligere oplysninger om Willy på eventyr.

Glemmes må heller ikke, at Familie Journalen i 1943 begyndte at udsende de såkaldte seriehæfter, d.v.s. hæfter af bladets serier. Der udkom 5 hæfter om Willy. Denne udgivelsesform stoppede dog efter nogle år. Først i 1966 udsendte Allers Willy og rumpiraten på 64 sider. Og der udkom ikke flere, selv om der sandsynligvis var marked for det.

Sidst i 70erne forsøgte de begge at få Willy ud i albumform, som er meget populært, men dette initiativ kronedes ikke med held.

Aage Grauballe var en meget afholdt chefredaktør, der på en meget begavet måde, hele sin tid som redaktør, forstod at holde samme høje underholdende plan i Familie Journalen, som da Mogens Aller var ved roret. Og det er en bedrift i vore dages bladverden.

Det var trist, da Tage Andersen lagde penslen og stoppede Willy. Men det var et chok og ufatteligt, at han ikke fik lov til at fuldføre den kunstneriske opgave han havde begyndt. Og samtidig vemodigt.

Tage Andersen og Aage Grauballe var begge født i samme år. Kom samtidig til Allers og kom begge til at arbejde på Willy. Og de døde samme år.

Ingen er uundværlig siger et gammelt ord. Nej, men der kun een Tage Andersen. Der er kun een Aage Grauballe. Og vi har dem ikke mere blandt os.

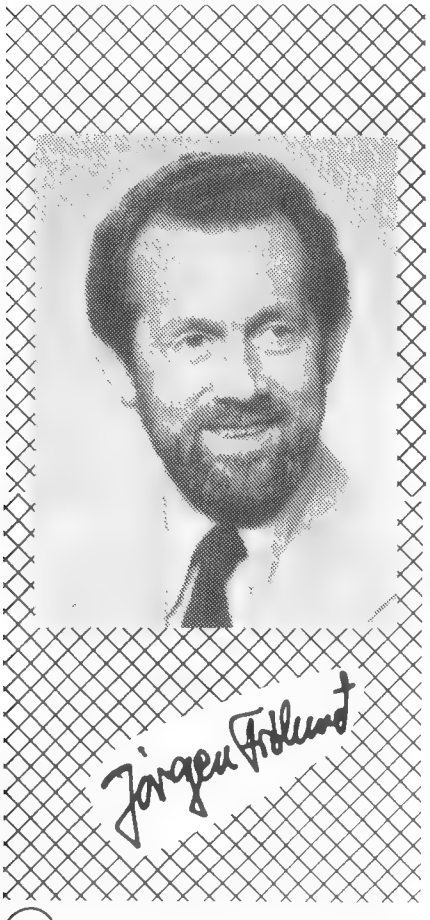

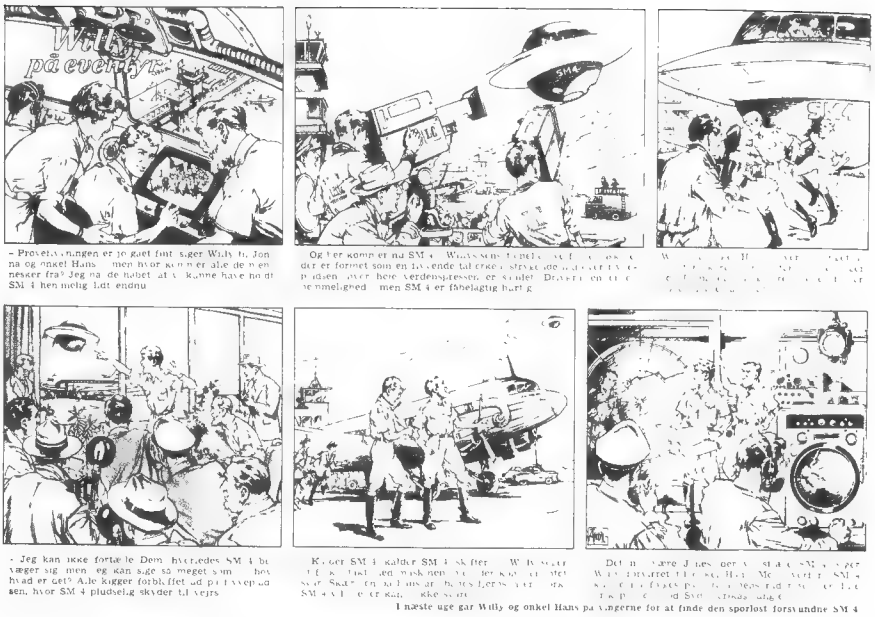

I næste uge gar Willy og onkel Hans på vangerne for at finde den sporlost forsvundne SM 4

Starten tirsdag den 13. marts 1956, nummer 11.

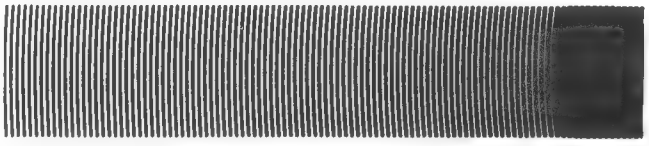

Sidste planche af Willy på eventyr. Familie Journalen nummer 28, 11. juli 1977.

SM-6 fungerede upåklageligt. Lydlost svang den sig op i luften – og selv om der ikke var tid til »prøvekørse«, konstaterede Willy, at alt var normalt
Som aftalt holdt Jonna sig parat. Hun så til sin store lettelse SM 6 lette i luften og steg så ud på gesimsen
Willy havde ikke svært ved at finde hende. Det var et af de få steder, der var lys, og han kunne se hendes silhout mod vinduet
I samme øjeblik, som Willy stilede SM 6 skråt – af hensyn til platformen – og nærmede sig vinduet, stormede bevæbnede vagter ind i værelset
Den forreste af dem greb fat i Jonna, men hun sled sig løs, satte derefter af – og landede sikkert på SM 6 platformen
Mens virkningsløse projektiler eksploderede omkring dem, strøg SM 6 sikkert ud i rummet. På vej hjem til onkel Hans og Willy Centret

(Fortsættes ikke)

FANTASTISK NYHED

"KOMIKLEX 82" !

HVORNÅR VAR DER EGENTLIG STREJKE PÅ SKIPPER SKRÆKBLADET?

Var det i 11 eller 12 numre, at Edderkoppen udkom?

Hvem tegnede i Daffybladet, udover dine små søskende og umulige fætre?

Kom der 39 eller 40 strips i den gamle Soren Spætteserie?

Hvad i alverden er Bobbarækus Filikæus?

Hvornår er et blad i mint-condition?

Hvilken kendt, dansk tegner tegnede Kasper Knalds oplevelser?

Hvilke Anders And indeholdt Carl Barks - premierer i 1977?

Hvilke serier udkom i Skipper Skræk og Kong Kylle?

Hvad er det dyreste blad i Danmark? Hvor meget koster det?

Hvornår, hvem,hvorfor,hvordan,hvilke,hvor,hvormange, hvor tit og hvorfor ikke?

SÅ ER DET ENDELIG PÅ TRAPPERNE - OPSLAGSVÆRKET SOM GIVER SVAR PÅ ALLE DE SPØRGSMÅL OM TEGNESERIER UDGIVET I DANMARK, SOM SAMLERE OG ALLE TEGNESERIEINTERESSEREDE NORMALT MÅ BRUGE FLERE ÅR PÅ AT SAMLE SAMMEN. OPSLAGSVÆRKET SOM TIL EN VIS GRAD OVERFLØDIGGØR ALLE INDTIL NU EKSISTERENDE OPSLAGSVÆRKER OG KATALOGER.
EN KOMPLET FORTEGNELSE OVER TEGNESERIER UDGIVET I DANMARK FRA ÅRHUNDREDESKIFTET OG INDTIL 1982.
MED DETTE OPSLAGSVÆRK, ORDNET ALFABETISK EFTER DANSKE TITLER, VIL DU VÆRE I STAND TIL AT FÅ OPLYST UDGIVELSESÅRET, HVORVIDT SERIEN ER TRYKT I FARVER ELLER SORT/HVID, SIDEANTAL OG FORLAG. SERIEN BLIVER BESKREVET IGENNEM HELE SIN UDGIVELSESPERIODE, SÅLEDES AT MAN SKULLE BLIVE I STAND TIL AT IDENTIFICERE DET ENKELTE HÆFTES ALDER, OG FÅ ET OVERBLIK OVER EN TOTAL SAMLINGS OPBYGNING. SAMTIDIG VIL SERIEN BLIVE BESKREVET VED SIN GENRE ELLER KARAKTER LEDSAGET MED SUBJEKTIVE KOMMENTARER TIL SERIENS KUNSTNERISKE VÆRDI.
SERIERNES TEGNERE OG FORFATTERE OPLYSES SÅ VIDT MULIGT, TILLIGE MED KRYDSREFERENCER TIL ANDRE SERIER AF SAMME KUNSTNERE.
SOM EN NYSKABELSE VIL SERIERNE BLIVE FORSYNET MED HÆFTERNES ANTIKVARISKE VÆRDI I FORHOLD TIL, HVOR SJÆLDNE OG EFTERSPURGTE HÆFTERNE ER, SAMT MED HENSYNTAGEN TIL DEN STAND HÆFTET FOREFINDES I. OPSLAGSVÆRKET VIL GIVE ANVISNING PÅ, HVORLEDES MAN FASTSÆTTER DEN STAND ET EVENTUELT HÆFTE FOREFINDES I. FOR ENKELTE SERIERS VEDKOMMENDE, F.EKS. ANDERS AND, VIL PRISERNE BLIVE OPLYST I TRE KATEGORIER, ALT EFTER HVOR VELBEVARET HÆFTET ER.
ET JUNDVÆRLIGT LEKSIKON, SOM VIL FÅ INDFLYDELSE PÅ ALLE DELE AF EN SAMLERS KENDSKAB TIL MEDIET ..... KOMIKLEX 82.

UDKOMMER CIRKA DEN 1. JUNI 1982

KOMIKLEX 82 ER TRYKT I OFF-SET I OVERSKUELIGE SPALTER. 100 STÆRKT KONCENTREREDE SIDER.
FORMAT CA. 17 cm x 25 cm.
SERIØST UDARBEJDET GENNEM FLERE ÅR AF EKSPERTER PÅ OMRÅDET. JUSSI OLSEN (TIDLIGERE PEGASUS), MARTIN OLSEN, FLEMMING AILÉN, HENNING KIRSTI RASMUSSEN.

KOMIKLEX 82 KOSTER 65.- dKR. plus eksp. dKR. 10.-. EN UTROLIG LAV PRIS FOR ET SÅ OMFATTENDE OG VÆSENTLIG MATERIALE. SEND 75.- dKR. MED DET SAMME.
KOMIKLEX BESTILLES TELEFONISK ELLER SKRIFTLIGT ELLER VED GIROINDBETALING
KOMIKLEX KAN KUN FÅS HOS JUSSI OLSEN, FRISERSVEJ 1, 2920 CHARLOTTENLUND. 01-644940.
GIROKONTO NR.: 1 63 38 56
UDDANNELSESSTEDER, BIBLIOTEKER OG FORHANDLERE YDES 20 % RABAT VED KØB AF 10 EKSEMPLARER.

BESTIL I GOD TID - BETAL NU, OG FÅ EN FANTASTISK BOG TILSENDT OMKRING DEN 1. MAJ .

DISNEYRARITETER TIL SALG - DISNEYRARITETER TIL SALG - DISNEYRARITETER TIL SALG - DISNEYRARITETER TIL SALG - DISNEYRARITETER TIL SALG - DISNEYRARITETER TIL SALG

ANDERS AND & CO. 1949 - 1981 til salg.

1949 Komplet årgang ..... 2500.- kr.
1950 Komplet årgang ..... 1250.- kr.
1951 Komplet årgang ..... 885.- kr.
1952 Komplet årgang ..... 635.- kr.
1953 Komplet årgang ..... 500.- kr.
1954 Komplet årgang ..... 400.- kr.
1955 Komplet årgang ..... 350.- kr.
1958 Komplet årgang ..... 350.- kr.
1959 Komplet årgang ..... 500.- kr.
1960 Komplet årgang ..... 450.- kr.
1961 Komplet årgang ..... 450.- kr.
1962 Komplet årgang ..... 425.- kr.
1963 Komplet årgang ..... 425 - kr.
1964 Komplet årgang ..... 350.- kr.
1965 Komplet årgang ..... 300.- kr.
1966 Komplet årgang ..... 225.- kr.
1967 Komplet årgang ..... 200.- kr.
1968 Komplet årgang ..... 150.- kr.
1969 Komplet årgang ..... 125.- kr.
1970 Komplet årgang ..... 90.- kr.
1971 - 81 pr. komplette årgang 60.- kr.
Løsnumre, 8- **hæfter** o.l. i mindre grad.
Jussi Olsen, Frisersvej 1, 2920 Charlottenlund. ol-644940.
Hæfterne alle i god stand.

AMERIKANSKE WALT DISNEY - HÆFTER SÆLGES !!!

Originale Disneyhæfter sælges enkeltvist eller samlet. Hvert hæfte klassificeret efter Overstreet Priceguide's normale begreber. Prislejet følger Overstreet, og kursen cirka 10.
Mickey Mouse Walt Disney Picnic Party W.Disneys Christmas in Disneyland
Walt Disneys Comics and Stories: F.eks. nr. 32, 35,44,49,58,61,63,68,70,74,76, 78,82,85,86,87,89,90,93,96,98,99,103,105,107,109,110,111,116,120,121,122,123, 125,127,128,130,132,133,135,136,137,138,139,140,142,143,144,145,148,151,153, 154,155,156,159,161,162,163,164,165,166,167,169,170,171,172,174,175,176,177, 180,181,182,183,184,185,186,187,188,189,190,191,192,193,195,196,197,198,199, 204,205,206,207,209,210,211,212,213,214,215,217,218,220,221,222,223,224,225, 226,229,231,232,233,234,235,236,237,238,239,240,241,242,243,244,246,247,251, 252,256,257,258,259,261,262,263,264,267,268,269,271,276,277,278,279,280,281, 282,283,284,290,292,295,296,301,304,305,311,pyhhnh osv.
Uncle Scrooge Walt Disneys Christmas Parade 2,8,26/69.
Donald Duck: 29,35,48,51,52,60,62,66,67,69,70,71,72,73
Firestone Give-Away : Donald And Mickey: 1947: Three good little Ducks
Firestone Give-Away : Donald And Mickey! 1948 Toyland
Four Color. 339,386,394,401,411,456,458

Kontakt Jussi Henry Olsen: Frisersvej 1, 2920 Charlottenlund. ol-644940.

DIVERSE DISNEYTEGNEFILM SÆLGES. Super 8 mm.

Bagage Buster. Chef Donald. Clockcleaners. Donald and Pluto. Donalds Golfgame. Inferior Decorator. Good Scouts. Soups on. Goofy and Wilbur. Lake Titicaca. Lighthouse keeping. Magician Mickey. Mickey and the Seal. Mickey down under. Mickeys Galapremiere. Mickeys Man Friday. Mickeys Polo-team. Mr. Mouse takes a trip. Motor Mania. Orphans Benefit, ny udgave. Pluto and the Gopher. Put put troubles. Windowcleaners. Dude Duck og flere andre rariteter. Enkeltvist eller samlet.

Tillige sælges et. stk. Eumig Sonomatic 824 (high quality sound, og alt det dyre der..) - Praktisk talt ubrugt apparat i kvalitetsklassen.

Jussi Olsen, Frisersvej 1, 2920 Charlottenlund. ol-644940.

Disneyfilmprogrammer, stills o.l. i **mindre** målestok haves.

DANSKE STRIBER NR. 1

Menneskefiskeren Balder & Brages mest ambitiøse udspil til dato

Per S. Diemer

Alternative tegneserier?

De fleste danske tegneseriefreaks vil sikkert nikke genkendende og med interesse til begrebet »alternative tegneserier«, idet udtrykket for en stor del har sine rødder i denne gruppe menneskers aktive og kritiske stillingtagen til mediet - sådan da.

Hos mange engagerede tegneserielæsere indsneg der sig, i forbindelse med det store tegneserie-boom for nogle år siden, en stigende utilfredshed med, at markedet i den grad blev oversvømmet af teknisk strømlinede men ellers intetsigende udenlandske serier. Flere og flere begyndte at se sig om efter danske produkter til de danske reoler, ligesom mange spurgte efter indhold og budskab - tegneserier skulle ikke bare være underholdning men lige så meget et medie for holdninger og kritik. Samtidig sad mangen ambitiøs ungersvend (M/K) inde med selvproducerede serier, som både hvad angik indhold og teknik fortjente trykning, jævnfør producentens eget udsagn.

Det sidste var ikke helt uvæsentligt for udviklingen, bl.a. fordi de etablerede forlag sad inde med et mere økonomisk syn på, hvad der burde trykkes og hvad ikke.

Resultatet blev hurtigt et utal af små »alternative« forlag, som med primitive midler, minimalt oplag og obligatorisk underskud udgav småblade, som regel tegnet og fortalt af forlæggeren selv eller en mindre kreds omkring forlaget.

Disse alternative tegneserier (og fanzines med for den sags skyld) var og er som regel af en aldeles horribel kvalitet. I mange tilfælde har man fornemmelsen af, at budskabet tages som en retfærdiggørelse af den ringe tegnekvalitet og i hvisse tilfælde omvendt. I andre tilfælde er både tekst og tegninger under lavmålet, så udgivelsen tilsyneladende kun tjener det formål at styrke producentens eget ego.

Det er ikke underligt, at de fleste af disse forlag og udgivelser aldrig blev kendt af andre end en lille kreds involverede samt de obligatoriske fanatikere, der jo som bekendt sluger hvad som helst råt uanset kvaliteten (for en ordens skyld, så hørte jeg selv til slagsen, ind til min økonomi nedlagde protest).

Men intet er så galt, at det ikke er godt for noget, og ud af de spredte brokker manifesterede sig i tidens løb et par mere levedygtige alternativer, der formåede at holde næsen ovenvande tilstrækkeligt længe, til at man i større kredse begyndte at kunne huske deres navne.

Et af dem var Balder & Brage.

Balder & Brage

Balder & Brage opstod som et kollektivt forlag ved en sammenslutning af folk fra flere mindre foretagender. Ideen bag en sådan sammenslutning afspejledes i det nye forlags motto:

»Det er bedre at have eet forlag, der udgiver 10 hæfter om året, end at have 10 forlag, der udgiver 1 hæfte om året.«

En af forløberne var »Sær og Kær«, som udkom med nr. 1 i 1974 udgivet af Terkild Marker og Jesper Bach Jensen sammen med Torstein Gunderson og Morten Søndergård. Bladet, som dog ellers havde en spændende forside, gik allerede ind efter nr. 2.

Omkring samme tid udgav Torben S. Jensen og Jørgen Nielsen »Knulp«, baseret på materiale fra de folk, der havde leveret stof til Serie Magasinets læserserier. Også dette forsøg endte med at gå i sig selv fra starten af, og Jørgen Nielsen vandrede over som bestyrer af Det Danske Tegneserieforbunds (DDT) salgstjeneste, mens Torben S. Jensen sammen med Rune Kidde dannede forlaget Slå Højt. På Fyn udgav Jesper Gimbel og Thomas Rump tegneseriefanzinet »FYM«.

Dette skulle blive grundlaget for Balder & Brage, der blev endeligt dannet ved DDT's udstilling i november 1977. Forlaget, der skulle fungere som et kollektivforlag ledet af en demokratisk beslutningsproces, kom i første omgang til at bestå af folk som Peter Kielland-Brandt, Per Jonasson, Terkild Marker, Jesper Gimbel, Thomas Rump, Rune Kidde, Asger Pedersen fra DDT's fond og Jørgen Nielsen.

Balder & Brage beskæftigede sig med flere forskellige sider af fænomenet danske tegneserier og udkom med en del bud på, hvordan den slags skulle se ud. Der blev udgivet flere småhæfter som »Blomstrende Spaghetti«, »Hedensk Tidende«, »Andarkisten« m.fl. der ligesom tidligere var af en blandet kvalitet, man som endnu engang beviste, at alternativerne altid har haft flair for iøjnefaldende navne.

Det må dog ikke lades ude af betragtning, at en del af de idag mere kendte navne har haft flere ting i netop sådanne udgivelser, navne som Peter Madsen og Rune Kidde eller for de mere indviede, P.A. Kring (udgivet af Sejd).

Samtidig udgav Balder & Brage også »Seriemediet«, der fungerede som medlemsblad for DDT, mens forlagets vigtigste udgivelse, efter eget udsagn, var »På Stribe«, der skulle fungere som fast organ for danske tegneserier. Jeg skal ikke her udbrede mig ret meget om På Stribe, men nøjes med at konstatere at bladet aldrig opnåede den betydning, det fra starten var tiltænkt. Dog viste et særnummer som Skolebænken Savler (nr. 3/4) episoder af virkelig styrke og originalitet - lad os håbe, at Morten Schmidt fortsat lader høre fra sig.

Op til idag er der så blevet udgivet forskellige usammenhængende småting, hvoraf de seneste er »Fuglene« af Rune Kidde og af samme Herre en digtsamling med et uudtaleligt navn og ligeså forståeligt indhold (guf for desillusionerede eskapister).

Men alt ialt blev også Balder & Brages skæbne opløsning i kølvandet på alle sine forgængere. Enkelte medlemmer trak sig ud hen ad vejen, og ved tegneserieudstil-

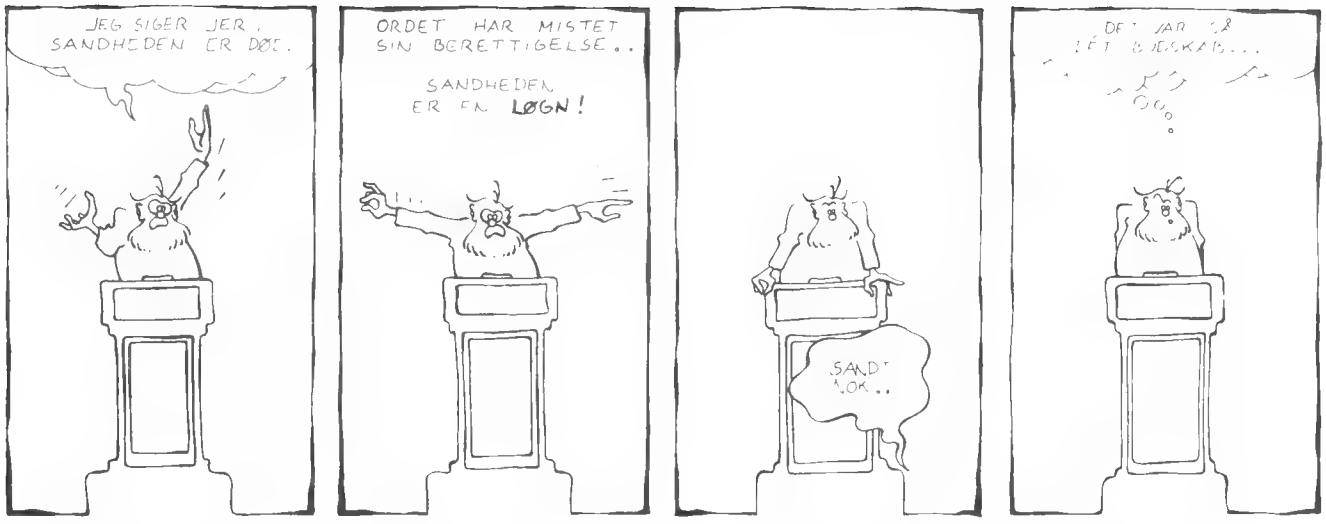

lingen i 1980 besluttede alle aktive medlemmer i forlaget at holde op - undtaget Jørgen Nielsen og Asger Pedersen.

Resultatet blev længere tids stilstand omkring forlaget, hvor et par småudgivelser (i ordets egentligste forstand) ikke gav noget bud på, om forlaget for alvor troede på sin fortsatte eksistens.

Jørgen Nielsen

Omtalte Jørgen Nielsen er for nærværende 23 år, efter eget udsagn doven og derudover en fanatisk forkæmper for danske tegneserier og ord som abonnemang og død-linie. Ansvarlig medgrundlægger af og interessant i Balder & Brage, sidenhen leder af forlagets salgsservice og distribution.

På trods af udtalelserne ved tegneserieudstillingen i 1981 havde en del af de tidligere ansvarlige for Balder & Brage endnu i 1981 ikke officielt foretaget deres udmeldelse af forlaget, men ikke desto mindre førte de en så tilbagetrukket tilværelse i forhold til dets aktiviteter, at JN i realiteten kunne begynde at føre sine private planer ud i livet - for alvor at slå Balder & Brages navn fast som udgiver af danske kvalitetsserier.

JN begyndte at indsamle navne og adresser på folk, der i tidens løb havde vist interesse for at lave tegneserier. Med bidrag fra forlagets egen salgsservice og fra Interpresse opnåede JN at samle en liste på omkring 50 navne.

I efteråret udsendte han så en opfordring i form af en lille tosiders brochure (såmænd 4 med for- og bagside), hvori han gjorde rede for sine planer om at udgive et album med danske tegneserier. Nævnte album skulle så markedsføres under det geniale navn »Danske Serier«. Selve opfordringen gik selvfølgelig ud på at levere bidrag til albummet i form af vignetter, tegninger og historier.

En væsentlig kæp i hjulet på disse lovende planer blev udgivelsen af et seriehæfte fra andet forlag, der på lusket vis havde fundet på at gøre brug af næsten samme titel, nemlig »Danske Tegneserier«. Man kunne endda have taget hatten af, bukket høfligt og affundet sig med dette, hvis hæftet havde været en ordentlig reklame for vores nationale tegneserieproduktion, men rent faktisk er det noget makværk og et plagiat på både danske og udenlandske mærkevarer. Man kan kun håbe, at initiativet, der ellers er godt, får en bedre behandling, og at d'herrer opper sig i fremtiden.

Men tilbage til B&B og JN. Redningen kom i form af et indfald om at benytte fællestitlen »Danske Striber« i stedet, samt at 27 af de 50 tilsagde initiativet deres støtte. Det var dog ikke alle 27, der kunne stille med bidrag inden dead-line d. 1/1 1982, men ikke desto mindre var der ved den tid mere end rigeligt materiale til det første album plus overskud til yderligere to, selvom der blev foretaget en grundig frasortering af de svageste bidrag.

Omkring samme tidspunkt fik JN også fat i de nu passive medlemmer af Balder & Brage, sådan at formaliteterne om-

VI MÅ VÆRE STÆRKE I VORES RETTE MARXISTISK LENINISTISKE GRUNDHOLDNING, OG BEKÆMPE OVERKLASSENS UNDERTRYKKELSE.
LAD OS I FÆLLESKAB STYRTE KAPITALISMENS FANTASIFOSTRE. UDSLET GULDFISK, GUD, LAKAJER OG SIDST MEN IKKE MINDST...
...SMØLFER!

kring deres udmeldelse kunne blive ordnet, og der kunne blive rene linier i foretagendet. På den måde kommer Jørgen Nielsen for øjeblikket til at stå som eneansvarlig for forlagets drift og ansvarshavende redaktør, mens Asger Pedersen stadig fungerer i baggrunden.

Menneskefiskeren og andre danske tegneserier

Hvad blev resultatet så, kan man fristes til at spørge. Et læseværdigt album eller det sædvanlige halvhjertede misk-mask?

På nuværende tidspunkt da jeg sidder og prøver at besvare spørgsmålet, har jeg kun en mappefuld halvredigerede kopier som reference, men ikke desto mindre vil jeg påstå, at dommen falder positivt ud. Albummet er absolut læseværdigt og yderst professionelt i sit indhold.

Det var som ventet en god ide at søge støtte fra så mange tegnere. Først og fremmest gav denne fremgangsmåde helt konkret et tilstrækkeligt grundlag for at sammensætte en antologi af teknisk gode serier, samtidig med at det var muligt at danne sig et indtryk af, hvad der rører sig blandt danske amatørtegnere. Man må holde sig for øje, at der blandt de, som ikke kom med i første omgang, var virkeligt dygtige tegnere, der bare manglede en ordentlig historie, ligesom det modsatte også var tilfældet.

- det af forlagets erklærede mål er netop også at foretage en formidling mellem de, der kan lave gode historier, og de der kan tegne, eftersom dette er problemet for mange amatører (for den sags skyld også professionelle), at de ikke mestrer begge dele.

Når man ser albummet, som det foreligger den dag idag, kan man godt forundres over, at noget lignende ikke har set dagens lys tidligere, når talentmassen ubestrideligt har været til stede længe. Flere af de hermed udgivne serier har faktisk allerede ligget og samlet mug gennem lang tid, hvilket må siges at være en synd både mod serierne, tegnerne og læserne.

Hvad der efter min mening først og fremmest gør albummet spændende er, at det spænder så vidt. Det bærer tydeligt præg af at være et opsamlingsalbum og ikke en forudplanlagt udgivelse med et genrebestemt indhold. Netop herigennem får man et indtryk af albummet som et autentisk dokument over danske amatørseriers status anno 1982. Tegnestilen er meget varieret og afspejler mang forskellige temperamenter, selvom man skal være meget varsom med at dømme tegnernes personligheder ud fra deres udgydelser. Men gennem de forskelligartede fremtrædelsesformer sporer man et helt klart og fælles ønske om at lave noget, der virker professionelt og sikkert, sammen med en helt klar kærlighed til mediet. Endelig er det tekstmæssige indhold ligeså rigt varieret og spænder fra samfunds- og tegneseriekritik til almindeligt bang-bang og falden på halen. Noget meget positivt i den sammenhæng er, at en del af serierne virkelig har noget at sige, uden som så mange fortilfælde at forfalde til sjuskede eller bare trivielle tegninger i håb om at retfærdiggøre sig gennem budskabet.

Helt konkret så er albummet i sort-hvid. Dels fordi alle tegnerne har leveret deres bidrag i sort-hvid, og dels fordi budgettet i første omgang *er* meget skrabet - det er faktisk en betydelig ekstraudgift, der kræves for at lægge farver på.

Forsiden derimod er i farver, tegnet og farvelagt af *Peter Madsen* over titelhistorien »Menneskefiskeren«. Personligt synes jeg, at det er en meget smuk forside, også i den sort-hvide udgave jeg sidder med for øjeblikket, der levende demonstrerer, at PM efterhånden har fået et solidt greb om de mange forskellige sider af mediet, han har beskæftiget sig med i tidens løb.

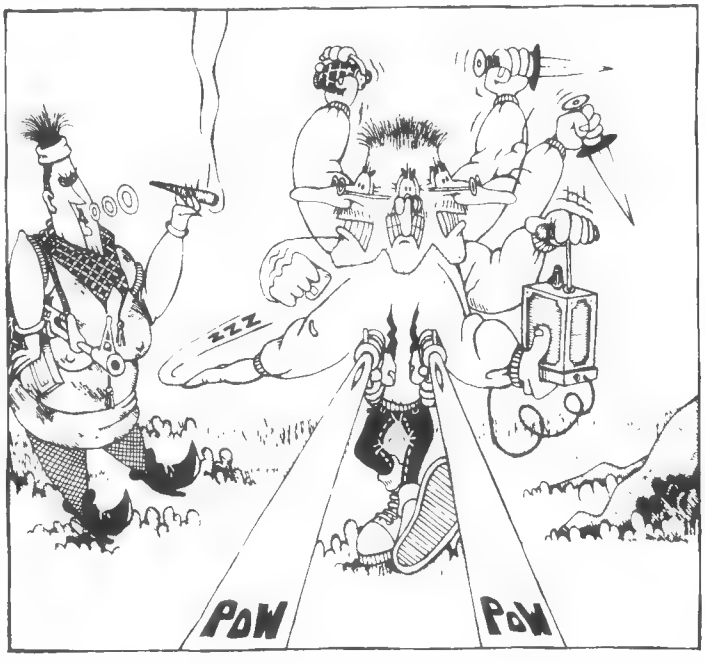

PM har også fået en af sine tidligere historier (1976) »Lykken« med i albummet. Ser man nærmere på serien, kan man godt se, at den ikke helt har samme kontinuitet i stil og billedkomposition som hans senere og mere kendte arbejder, men ikke desto mindre viser f.eks. indledningsbilledet, at PM hele tiden har haft en udviklet sans for det velafbalancerede billede og de stemningsskabende elementer - her med tydelig adresse til Jeff Jones, hvilket jo ikke er at foragte.

Hvad angår titelhistorien »Menneskefiskeren«, så er det en højst mærkværdig billedfortælling, der for hver gang, jeg ser den, griber mig mere og mere. Jeg ved egentlig ikke hvorfor, for helt ærligt, så forstår jeg den overhovedet ikke. På et tidspunkt ver der en, der fortolkede den som et LSD-trip, og det skal jeg da ikke bestride, ligesom enhver anden udlægning vel også har sin berettigelse - måske kunstneren selv har en mening om den sag.

Når jeg kalder »Menneskefiskeren« for en billedfortælling istedet for en tegneserie, så er det fordi *Torstein Gundersen* har valgt at lade sin fortælling fremtræde i billeder alene uden tekst bortset fra overskriften. Det er nu også svært at forestille sig, hvordan TG skulle have bevaret fortællingens symbolistiske mystik, hvis han havde pakket den ind i almindeligt, forståeligt dansk. Derimod er tegningernes træsnitagtige karakter yderst velegnet netop til at understrege historiens symbolske karakter, for ikke at tale om den uhygge, der smyger sig igennem billederne.

Konklusionen på en gennemgang (helst flere) af fortællingen må være, at den ikke kunne være fremstillet anderledes - så er det ellers en smagssag om man kan lide formen eller ej.

Mårdøn Smet er det vanskeligt gennemskuelige pseudonym for tegneren og stenhuggerlærlingen Morten Schmidt. Skulle man ikke tidligere have stiftet bekendtskab med denne tætklippede Herre (fx. gennem Skolebænken Savler, nå), så er chancen der nu i det ganske fornøjelige eksempel »Palle Erobreren«, som er et verbalt opgør med visse dominerende tendenser i europæisk tegneserietradition. Hvad angår selve tegnestilen, så er den ikke et opgør med noget som helst, men derimod et personligt og sikkert eksempel på, hvad danske tegneserier *kan* være (måske alligevel med en lille afstikker til Gotlib). Dette er så meget mere forbavsende i kraft af, at MS holder på en pensel (og i det hele taget ethvert tegne/skriveredskab), som han formodes at holde på en hammer, eller som dannede mennesker ikke holder på en ske.

Det er mit håb, at ovennævnte herre i fremtiden vil få taget sig sammen til at være lidt mere produktiv, da det ikke ligefrem er mængden af materiale, der overvælder så meget som dybden af de indfald, der ligger til grund for, hvad der faktisk bliver færdigt.

Hvis man af og til går på toilettet og tilfældigvis gør det på Café-teatret, vil man have haft mulighed for at betragte nogle tegninger af *Paul A. Kring*. Ellers har det kunnet lade sig gøre gennem bladet SEJD i forbindelse med enten »Kit McCoy« eller »Weneetryhl Axtryhl« (det tager lidt tid at få slået *det* rigtigt ind), der begge to handler om et par dejlige damers oplevelser henholdsvis i slutningen af tyverne og i en fjern fremtid.

P.A. Kring har før været omtalt i forbindelse med sine serier, og han fortjener det helt sikkert også. Selvom han ikke er særligt produktiv på det felt, så er han en kunstner med en meget sikker sans for, hvordan en tegneserie skal se ud.

»Ushebti« er foruden at være en lille oldægyptisk menneskefigur, som blev lagt med i graven til at tage sig af det legemlige arbejde, en forholdsvis banal fortælling i tradition med tidligere Gru historier, hvor gyset og pointen er, som den slags nu er, uden at udsætte svagelige læsere for alt for hårrejsende oplevelser med fare for blodtryk og helbred.

Tegningerne derimod er suveræne. De er flotte, veltegnede og alt det der, kort sagt nok værd at se på en ekstra gang. Tegnestilen er, hvad jeg vil kalde traditionel, men i ordets mest positive forstand. Billederne er velkomponerede, og læseren føres uden svinkeærinder gennem historien uden at blive forvirret af overfyldte tegninger eller flippede billedforløb à la de mest avancerede amerikanske serier. Den (Seti d. fjerdes) sarkofag handlingen udspiller sig om er i sig selv et studie i detaljer og skyggevirkninger.

Den er bare go'.

En del har undret sig over, at P.A. Kring bruger typisk engelsk/amerikanske lydord som EEEK og AUGH, der jo nok kan lyde lidt besynderlige i dansk udtale. Nu er han jo ikke ene om den ting, og fænomenet har vel sin rod i, at man er blevet vænnet til netop de amerikanske lydord gennem de mange samlebåndsproducerede og tilsvarende forhandlede superhelteserier, hvor udgiverne meget sjældent har bekymret sig om oversættelsen af lydordene (hvad man iøvrigt også kun sjældent slipper godt fra). Man kan bare håbe på, at fremtidige tegnere vil gøre en indsats for en mere udbredt brug af gode danske udtryk som HYYL og AVFORPOKKER i vores hjemlige produktioner.

Eller måske skulle man udvikle en slags Esperanto-lydord.

Hvis man ellers følger med i Interpresses udgivelser, vil man ikke have set noget til »Øen« af Mats Letèn med signaturen *Malé,* idet nævnte forlag ikke mente, at serien var morsom. Hvad der kan begrunde en sådan holdning, er ikke godt at vide, idet serien faktisk *er* ganske morsom med gode gags og spændende figurer til at udføre dem.

Øen er et meget personligt stykke tegneserielitteratur både af indhold og form. Gagsene er ikke bare bygget op over det sædvanlige falden på halen skema, hvor hver situation kun er en variation over et i forvejen fortærsket tema, men er derimod bygget op over småforløb, hvor begivenhederne og figurernes personlige udvikling spiller en væsentlig rolle for forståelsen. Man kan altså ikke bare uden videre pille i sammenhængen uden samtidig at svække grundlaget for en forståelse af vitserne. Jeg synes det er positivt, at en serie kan skabe sit eget grundlag at være morsom på.

Samtidig er serien tegnet i en charmerende og levende stil med en meget løs stregtegning - sikkert en naturlig følge af, at Malé ikke tegner skitser først. Figurerne er stort set originale, selvom det

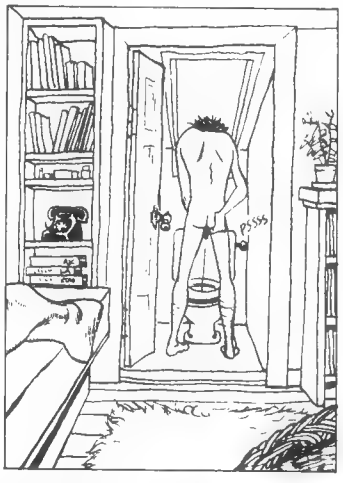

efterhånden er svært at lave noget, der ikke minder om noget andet. Hvis man tog en abemand fra Borneo, placerede ham på en øde ø afskåret fra omverdenen og lod ham lave en tegneserie, ville den højst sandsynligt ligne noget, der var lavet før.

Ak ja.

Desværre kommer vi nok ikke til at se mere til Øen, hvis ikke denne udgivelse kan skabe lidt (økonomisk) interesse omkring den, da Mats Letén ellers ikke har planer om at gå videre med den.

Titlen »Hede hunde og hotdogs« leder tanken hen på noget godt og gammelkendt og i disse tider inden for rækkevidde af burger-kulturens højborg Burger-King, kan man kun glæde sig over at møde med de charmerende og velsmagende hot-dog-dyr.

Stefan Fjeldmark er med sine 18 år langt fra at være en veteran indenfor tegneserieverdenen, men ikke desto mindre tegner han som en sådan. Hans tegninger er meget sikkert håndværk, omend kompositionen måske kan være lidt forvirrende. Man kan nogen gange betvivle, om nu den specielle beskæring af billederne har en logisk begrundelse, eller om den ikke bare tjener et ornamentalt formål og dermed er med til at forvirre begreberne. Men dermed er vist også sat en stopper for den negative kritik.

Tegningerne er meget dygtigt lavet, sprængfyldt med detaljer og med en meget grundig skyggelægning. Fantasien har hele vejen igennem været i højsædet, hvilket afspejles tydeligt både i handlingen og det billedmæssige indhold. Introduktionen af superhelten (tror jeg nok han er) »Mesteren af energiens beherskelse« og hans møde med superskurken »Pølsemanden« gør ikke historien mindre interessant, og mindsandten om der ikke også er stof til efterforskning for aktive Andeloger (internationalt: Donaldister). Science-fiction fans vil sikkert med kyshånd tage imod udtryk som »simular-dimension«, så man kan ikke sige andet end, at der er noget for enhver i løbet af de 14 sider, historien strækker sig over. Det er i øvrigt albummet længste historie.

Ja, ja.

Personligt har jeg to sider strips med, en side med »Dagens Dosis Budskaber« og en med »Wouw »- Barbar M/K«. Dem vil jeg undlade at kommentere.

Mon ikke de fleste tegneserieinteresserede har hørt navnet *Henning Kure* før i forbindelse med hans stilling som albumredaktør på Interpresse. Samme Herre laver såmænd også selv tegneserier i sin fritid og deltager i albummet med en enkelt side, »København«. Serien er yderst veltegnet og efter sigende skulle det indeholdte selvportræt være meget vellignende.

Som det allerede er antydet, er indholdet typisk navlebeskuende, men da dette jo er ret så almindeligt i moderne dansk litteratur, er der ikke noget at være ked af. Ydermere vil mange nok kunne genkende lidt af sig selv i teksten, og det er ingen skade til, når folk engang imellem bliver klar over, at de sidder og beskuer den samme navle.

I samme selvransagende genre finder vi *Jørgen Nielsens* »Grå Stemning«, som et lidt dystert, grafisk billede af hvordan man har det på visse, grå dage. Der er ikke meget at sige om serien. Den skal ligesom Menneskefiskeren ses. Teksten er kort og præcis, den siger det, der skal siges og understreges af de ret dystre tegninger.

»Kære Eriks Drøm« handler om den evigtgamle angst for, hvad der venter os, når vi slår øjnene op en morgen og kigger ud af vinduet. Den angst der har plaget mennesket lige siden huleboerstadiet, og som ivore moderne tider er blevet set op i et stadigt uhyggeligere perspektiv. Grundlaget for vores angst er ikke længere noget udefra kommende, men det vi selv har skabt.

Rune Kidde, Rune Kidde... hvad skal man dog sige om ham? Denne lille, strithårede personage med den store næse (jf.

hans selvportræt), har skabt sig et helt specielt univers, hvor fabeldyr og andre mærkværdigheder tilsyneladende er de mindst opsigtsvækkende fremtoninger.

Om han plagierer Piet Hein eller sig selv, skriver små »Moralske digte fra dagliglivets blå hverdag« eller behandler minoritetsproblematikken blandt fantasifostre, så sker det alt sammen med en dyb, gennemgående humor, som også kendes fra hans tidligere albums eller »Kiddes kuriøse kabinet«.

Tegningerne må næsten tale for sig selv Jeg synes, at de er skønne.

Carl Ole Okkels' »Sir Cecil Scotsman« er et flot stykke håndværk. Faktisk er der kun en ting at udsætte på serien - at den ikke er i farver. Den kan sagtens læses i sort-hvid, men når jeg ser den, synes jeg umiddelbart, at serien fortjener farver.

Hvis man tager det bedste fra europæisk, humoristisk tegneserietradition, deriblandt en velskrevet historie med gode replikker og derefter indsætter en langhåret løjtnant fra Cockney first Mounted, så har man et ganske godt begreb om, hvordan serien tager sig ud.

Stregen er traditionel med en logisk og overskuelig billedopbygning. Billederne er ikke overfyldt af unødvendige dtaljer, mens på den anden side de ting, som er nødvendige for miljøskildringen, hele tiden er på plads, sådan at helheden fremtræder som et let læseligt/overskueligt eventyr uden indre modsigelser.

Der er med Sir Cecil Scotsman ikke skabt noget revolutionerende nyt, men til gengæld viser serien, at vi sagtens kan gøre franskmændene og belgierne kunststykket efter, når det drejer sig om velskrevne og veltegnede eventyr med en bred publikumsappeal.

Jeg spår Sir Cecil Scotsman (og dermed Okkels) en sikker fremtid, hvis den fortsætter.

Slutteligen et par ord om »Ivar, en dansk terrorist« tegnet af *B.P. Rambrand* med tekst af undertegnede. Prøv at kaste et blik på de tegninger. Mange af dem er simpelthen utroligt detaljerede - men kan faktisk se samtlige linier i opslagne bøger for ikke at tale om skraveringer og detaljer i baggrundene. Men så er det hele også tegnet med en o.l.1 mm Rotring-pen i A3 format. Trods denne detaljerigdom er billederne ikke overfyldte, bl.a. pga. den tynde streg og de i hovedsagen godt komponerede billeder.

Man kan godt se, at der sker en udvikling gennem seriens tre sider, men i og for sig betyder det ikke noget, fordi tegningerne fra starten af har een væsentlig kvalitet - de er morsomme i sig selv, helt uden skelen til teksten. Rambrand fortjener helt sikkert at komme på tryk,om ikke for andet, så for at holde ham til ilden. Jeg er virkelig spændt på, hvad det vil ende med.

Tegneserie - paradiset
PEGASUS
Blågårdsgade 3, 2200 N.
Tlf.: (01) 35 98 28

Åbningstider:
Mandag torsdag kl. 14.00-17.30
Fredag kl. 14 -19
Lørdag kl. 10 -14

Vi er specialister i alt hvad der hedder *danske tegneserier* specielt de ældre. Du drømmer ikke om, hvilke anstrengelser vi vil gøre netop for dig, hvis du vil hjælpe lidt til selv. Det vi først og fremmest skal bruge er din søgeliste, så vi kan styre vores indkøb efter netop dine interesser. Er du bare lidt tålmodig, kan vi stort set skaffe dig alt. Hører du tilfældigvis til dem, der også samler på amerikanske blade, kan vi oplyse, at det vil der komme mere af engang til efteråret. Endvidere har vi planer om at udgive et katalog/tilbudsliste jævnligt, hvis der viser sig at være interesse for det. Har du nu fået nogle indfald så tag og skriv engang eller kom ind og besøg os, og vi skal så se, hvad vi kan gøre for dig.

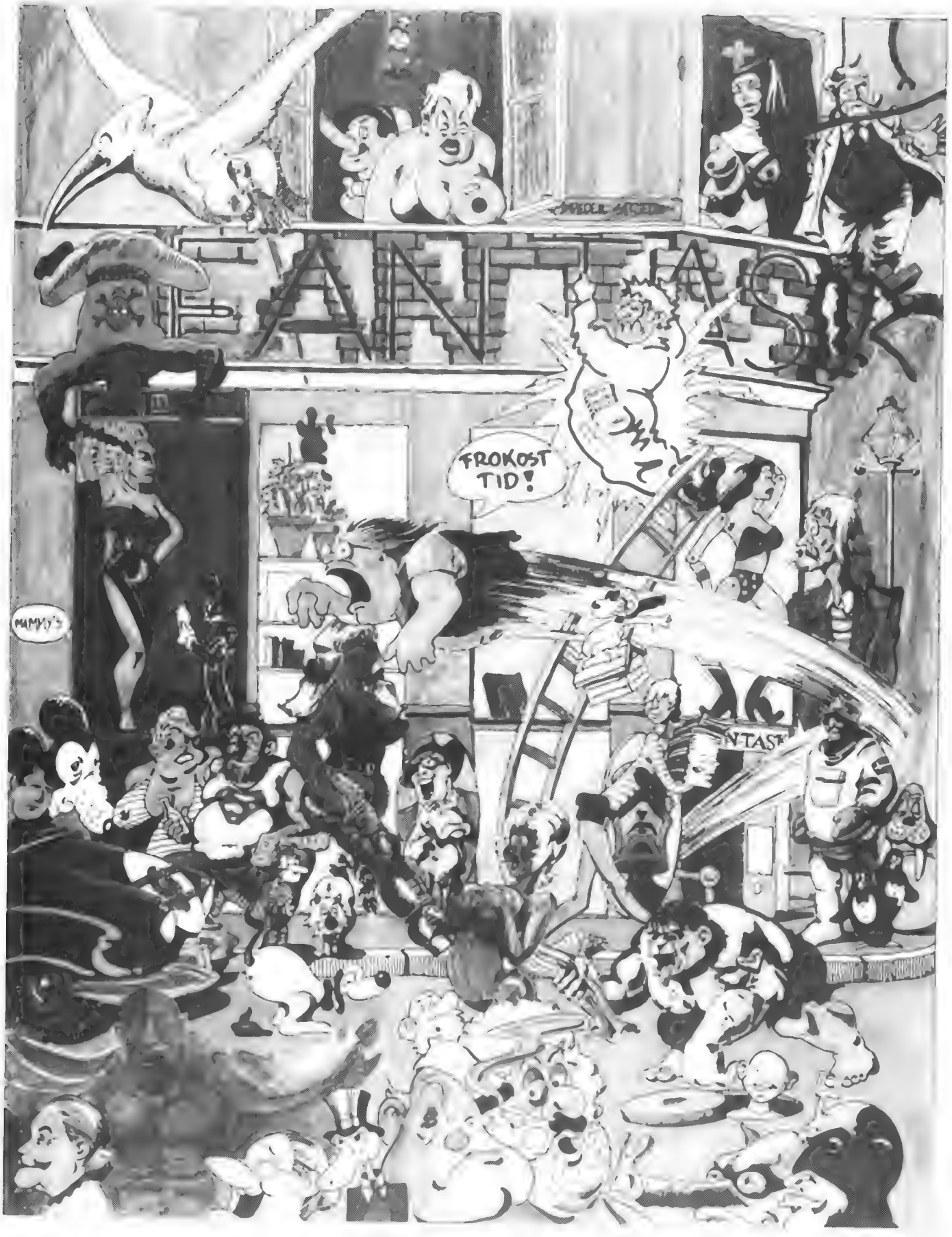

Af Mark Borello

10 ÅR MED FANTASK

Torsdag den 22. oktober 1981 kunne tegneserie- og science fiction-forretningen Fantask i Sct. Pederstræde i København fejre 10 års fødselsdag. Samtidig kunne forretningen indbyde til indvielse af den udvidelse af de bestående lokaler, som i fremtiden skal sørge for at kunderne ikke længere skal stå i så mange lag for at komme til de eftertragtede publikationer.

Dagen blev markeret på bedste vis med reception og besøg af Freak-Brothers tegneren Gilbert Shelton, som i dagens anledning var sat til at signere albums og uddele autografer og vignetter. Et job, som han kastede sig over med ildhu kl. 15 og som han stadig var i gang med, da denne artikels forfatter forlod forretningen kl. 17. Under den seance, havde man svært ved at fornemme den udvidelse, som man trods alt var i gang med at festligholde.

Men det var heller ikke så helt få kendte og ukendte personer, som strømmede ind ad døren med eller uden gaver og straks fik stukket en bajer i hånden. Bl.a. ankom Interpresses direktør Arne Stenby og albumredaktør Henning Kure med en original Gilbert Shelton-tegneserieside i glas og ramme og tegneren Mark Borello med det Fantask-»portræt«, som ses på modstående side.

Jo de 10 år med Fantask blev fejret med maner, og det var selvfølgelig også al mulig grund til. For hvad ville den danske tegneseriescene have været uden en sådan specialforretning?

Det startede alt sammen i oktober 1971 bag de to vinduer til venstre på fotografiet af Fantask som en lidt ekcentrisk fritidsinteresse for de to universitetsstuderende Rolf Bülow og Søren Pedersen. Under besøg i England havde de skrabet en større mængde amerikanske DC- og Marvel-hæfter sammen og havde i tilgift opbygget et større lager af SF-litteratur, som de derefter begyndte at faldbyde til »urimelige« priser på deres få kvadratmeter i Sct. Pederstræde 18.

Efter fem år i yderst trange kår og med et stadig større og mere velassorteret varesortiment, som også gav plads til den stadige strøm af spændende fransk-belgiske tegneserieudgivelser side om side med de snesevis af tegneserier, som nu væltede frem i dansk oversættelse, kom så den første udvidelse. Fantask fik mulighed for at overtage nabo-antikvariatet i oktober 1976, hvilket gav forretningen 2-3 gange mere plads, samtidig med at lageret kunne udvides til også at omfatte den »gamle« forretning.

Men nu er man altså gået endnu videre. I 1981 fik Fantask mulighed for at overtage 1. salen over forretningen. Det har bragt de mørke kontorarbejdspladser blandt lagerreoler og bunkevis af tegneseriehæfter frem i lyset, så Søren og Rolf og den allestedsnærværende og uundværlige Morten Søndergård nu kan ekspedere ordrer fra det ganske Skandinavien i rummelige lokaler bag brede vinduer med udsigt ned ad Sct. Pederstræde mod Universitetet. Og det har skaffet lagerplads på 1. sal, så man nu igen har kunnet inddrage det »gamle« butikslokale og skaffe rimelig plads til de mange tegneserier og SF.

Foto: Claus Heilmann

Men Fantask har været andet og mere end et sted, hvor man fik sine specielle tegneserieønsker opfyldt. Man må ikke glemme, at det var Fantask-folkene og Carsten Søndergård, som stod bag tegneseriefestivalerne i Huset i København i 1973 og 1975, ligesom Fantask var kraftigt involveret i SF-festivalen på Filmmuseet i vinteren 1973.

Det er også værd at bemærke, at Fantask i 1974 gik ind i forlagsbranchen med Jannick Storms og Gunnar Willes »Parakurt - agent A 38« og med antologien »Phantasque - 1«. Et initiativ, som de fulgte op i 1976 med »Parakurt« nr. 2, »Parakurt og volden«, men som nu ser ud til at være ophørt.

Men kan man ikke gøre noget for de danske tegneserietegnere på den ene måde, er der jo også andre muligheder. De afspejles i det katalog, som Fantask har udsendt over sit lager siden starten i 1971, og som i november 1980 er udkommet med katalog nr. 10.

Nr. 2 havde illustrationer af Poul Arne Kring, nr. 3 af Palle Møldrup og Jan Blak Tonnesen, nr. 4 af Lars Romild og Jan Blak Tonnesen, nr. 5 af Henning Kure, nr. 6 af Karl-Gösta Kippel og Søren Håkansson, nr. 7 af Finn Rørdal, nr. 8 af Jesper Bach Jensen, nr. 9 af Mark Borello og nr. 10 af Søren Håkansson og Peter Madsen (forøvrigt med en forside, som kan have inspireret Mark Borello til Fantasks fødselsdagsgave).

Nu, 10 år efter forretningens start er det den største af sin art i Skandinavien og det er flere år siden, at de to indehavere Søren Pedersen og Rolf Bülow kunne opgive deres Universitetsstudier for at leve af, hvad Fantask afkaster.

af Anders Hjorth Jørgensen

Interview med Gilbert Shelton

Mik Schack har haft en snak med Flipkompaniet's far.

Nede for enden af en uendelig lang kø i Fantask, sidder en prokuristlignende herre og nipper til en øl imens hans højre hånd rutineret signerer flere hundrede af de af folk i køen til lejligheden indkøbte, eller medbragte Freak Brothers albums. Hånden er oven i købet så generøs, at den laver en tegning af Fat Freddy og hans fjollede kat i stort set hvert eneste fremlanget album. - Arme mand!

Rygtet om at Flipkompagniets far Gilbert Shelton lige ville slå et smut indenfor i Sct. Pedersstræde denne dag i oktober, for at sige tillykke til Fantask med de 10 år, var ilet ham i for købet. Ventetiden på en signatur var på et vist tidspunkt oppe på 4 timer, så forretningen havde for at forkorte ventetiden udsat varme øller i kasser flere steder langs køen. Men hvorfor fanden nu alt det her øl? Freak Brothers er da noget med tjald og coke og langt og uredt hår og peace and love fra 68. Der var da osse enkelte i køen, der tog tilløb til at stikke ild på en snadde, - men i det store og hele stillede man sig tilfreds med de mere og mere opvarmede bajere.

Og de der tror at en tegner er, hvad han tegner, kan godt revidere opfattelse. Det var ikke en stenet hippie, men en nydelig kortklippet herre i starten af fyrrene, der venligt sad og tegnede så mange tegninger, at hvis de havde været fortløbende, havde der været nok til et helt nyt album. Selv min gode ven Peder Bundgaard, der ellers ikke er så let at fobavse, måtte kyle hatten helt om i nakken og konstatere, at end ikke personalet i hans bank fremstår så nydeligt som Shelton. Det eneste ekstreme der var at spore ved manden, var en for årstiden usædvanlig snotnæse.

Gilbert var med sin frue blevet installeret ude i Fantask-Sørens hjem i Hellerup i de dage de var her, og fandt placeringen helt OK. Herfra kunne han planlægge

sine små togter til bryggerierne og ølbutikkerne. Og når man nu er helt vild med at blive vist rundt på Tuborg igen og igen, er det jo meget rart, at der ikke er så langt hjem. Det viser sig nemlig, at manden er fuldstændig syg med øl. Han har faktisk indrettet en del af sit hjem i Austin, Texas til et ølmuseum. Og hertil slæber han sig så en pukkel til i øldåser, flasker, etiketter, kapsler og glas, hver gang han har været en tur i det fremmede. Det kunne egentlig have været spændende at se hans bagage, for han havde netop været på rejse op gennem hele Europa fra Spanien, hvor han havde opholdt sig i flere år.

Gilbert Shelton arbejdede i starten af tresserne på avisen Texas Ranger sammen med en anden tegner Jack Jaxon, og under pseudonymet Foolbert Sturgeon lavede de serien Adventures of Jesus. Og da de senere sendte den ud samlet i et hæfte, var det samtidig det første undergrundshæfte, der så dagens lys.

I 1968 rejste Shelton og Jaxon til den vestlige verdens Mekka, San Fransisco, med 1000 $på lommen. Hvis de skulle have nogen som helst chance for at yngle, måtte de hellere finde noget fornuftigt at investere dem i, så de købte en brugt offset trykkemaskine, som de installerede oppe på loftet hos Don Donahue i det gamle Mowry's Opera House. Bygningen havde en gang været San Fransiscos rådhus, men var nu så ramponeret og faldefærdig, at det eneste sted på det fodboldbanestore loft man kunne være for træk, var ude på lokummet. Og der grundlagde de så Rip Off Press.

De gik i gang med at genoptrykke nogle af de serier de tidligere havde lavet til andre forlag. Blandt andet Jaxons »God Nose« og Sheltons »Wonder Wart Hog« og »Oat Willie« og solgte dem nede i Haigh Street, der i de år var hippiegaden over alle hippiegader. På hvert et hjørne solgtes hjemmelavede undergrundsaviser og blade. »Rolling Stone« startede i øvrigt i Haigh Street.

Der begyndte at vokse en helt lille undergrundspresseindustri op i gaden, men ingen havde rigtig tænkt på, at få bladene distribueret længere ud end til blomsterbørnene og turisterne, der alligevel kom i gaden. Flere og flere hippier fandt osse ud af, at man let kunne tjene til dagens tjald som gadesælger. Nogle af ugeaviserne (svarende til vores daværende »Hovedbladet« og »Superlove«) solgtes i op mod 20.000 eksemplarer alene i Haigh Street og omliggende gader.

Rip Off var dog så småt ved at finde ud af at få deres blade ud i nogle kiosker,- og nogle få hippie-butikker og pladeforretninger lod sig overtale til at lade det ligge fremme. Men hele distributionen foregik nærmest pr. budcykel. Og det gør den stadig!

De store distributionsmonopoler nægter nemlig at have noget som helst at gøre med forlag, de ikke på en eller anden måde ejer. Og det medfører, at tegneserier i USA stadig er enten noget dyrt kunst eller noget billigt bras. Albumformen, som vi kender den med europæiske serier, er totalt ukendt for menigmand derovre. Så Gilbert Shelton ved, at det er en hård opgave han påtager sig, når han nu alligevel vil prøve at introducere nogle europæiske albums på sit forlag.

»Det kan måske lyde lidt mærkeligt,« siger Gilbert med et fjollet smil, »men Danmark er nok det land i verden, hvor Freak Brothers nyder størst popularitet. Det er i hvert fald det land i verden, der sælger flest albums i forhold til befolkningsgrundlaget.«

Det er i det hele taget det land, der på årsbasis udgiver flest serietitler i forhold til hvor få, der egentlig er til at købe dem. Og så er der jo alle dem, der importeres uoversat. I Amerika skal du lede meget længe og grundigt, for at finde frem til et sted, hvor du kan købe dig en tegneserie. Så måske er det derfor at amerikanerne bliver helt vilde, når de kommer hertil og ser, at de kan købe alle deres undergrundsserier herovre. Og så er de endda ikke særlig undergrund her. Det du i Guds eget land ikke må sælge til folk under 18 under en snusket disk, kan lille Peter i Herning bede sin mor om at gi ham, når de nu skal ud at køre i tog. Og for at få ungen til at holde kæft, får han naturligvis det nye album med de sjove langhårede, som han peger på. Og så kan han ellers allerede på første side muntre sig med at se brødrene ryge sig kanonskæve, for derefter at styrte ned på gaden, for at finde nogen teenyboppere, de kan bolle på deres nye oppustelige plasticsofa. Det er sgu rart at vide, at man i vores lille smørhul, stort set er i stand til alt det de ikke må i alle vore nabolande.

Når distributionen i Amerika er så dårlig og markedet så tyndt, er der heller ikke mange »undergrundstegnere«, der kan leve af det uden at have noget ved siden af. Jo, Crumb kan. Men han er osse nået op i cigarklassen hos de tunge drenge. Gilbert Shelton kan osse, men kun i kraft af, at han har sit eget forlag. Han kunne måske nok komme til at tjene kassen på tegning alene, ved at tage imod nogle af tilbudene fra de store forlag, men han stoler altså ikke på de store forlæggere. Så for at undgå at føle sig tørret i røven, bliver han på sit eget Rip Off Press, hvor han hæver løn som direktør. Firmaet er iøvrigt stille og roligt ved at vokse sig temmelig stort selv.

Shelton er, sammen med Crumb, nok den »undergrundstegner«, der sælger bedst. »Mine serier er populære«, siger han med en nasallyd, der tilkendegiver, at forkølelsen endnu er intakt, »fordi der findes så mange Freak Brothers rundt om i verden, der køber dem«. Jeg er nu mere tilbøjelig til at tillægge Sheltons udsøgte evner til at fortælle en morsom historie med nogen sjove gags skylden for hans eriers popularitet. Han er nemlig utrolig traditionsbunden i sin fortælleform. Hvor andre tegnere straks benyttede sig af undergrunden til at lave mystiske avant garde serier, der knapt kunne læse af tegneren selv, har Shelton altid holdt sig til den traditionelle vittighedsform, og bare omsat den til langhårede flippere i stedet for plyssede fyldebøtter. Ja, mange af hans tjaldvitser har han direkte hugget fra Det Bedstes sprut-vittigheds-afdling.

Iøvrigt behøver man jo blot at holde øjnene åbne, og se hvad der sker omkring én, så har man stof nok. »Ja, og så sender folk mig en masse manuskripter uopfordret,« fortvivler han, »men det meste af det er noget ubrugeligt lort. Til gengæld har jeg nogle gode venner, der giver mig ideer ind imellem, og det er helt fint, for de kender mig og ved hvad jeg synes er sjovt.«

Lige som et utal af andre tegnere, har Gilbert musik som sin anden hovedinteresse. Han er en ganske habil pianør og har tidligere optrådt i forskellige rock og jazz orkestre i Texas og Californien. Det er imidlertid ikke blevet til pladeindspilninger, som kollegaen Crumb, og bliver det nok heller aldrig, for hvis man skal lave forlag og tegneserier, kan man ikke osse drøne land og rige rundt og spille pop og pigtrådsmusik. Crumb har sit lille »Cheap Sut Seranaders« som han spiller med i fritiden, men han er osse ret kvik til at få sine tegninger fra hånden. Han kan lave en side på en dag. Shelton foretrækker at være en hel uge om en side. Deriblandt går noget af tiden jo med at nosse rundt i stuen og glo på et blankt stykke papir. Det er iøvrigt den eneste del af jobbet han absolut hader... Det hjælper hvis han har pisken over nakken, f.eks. ved en ugentlig avisdeadline, således at ansvaret for en ugentlig side gør, at han virkelig laver en side til hvert nummer. Freak Brothers no 4 og no 5 blev til på den måde. Hver side har været en seperat side i en avis. Man kunne fristes til at tro, at det ville være en lettelse at lave tingene på denne måde, for så blev det da gjort... - »men hvis jeg skal være helt ærlig, så kan jeg ikke lide den form for pres,« siger Gilbert med rynket pande. »Jeg føler mig ikke spor lettet, når jeg er færdig. Jeg er stadig nervøs. Så hvis jeg kan finde på en anden måde at komme om ved det på, gør jeg det.«

En af måderne at komme om ved det på en behagelig facon, er at være ham, der uddeler deadlines, således at det er de andre, der skal trampe rundt i stuen og bide slipset i småstykker i ugevis, mens de stirrer sig blinde på det hvide papir. Det er der nok nogle danske tegnere, der får at mærke. Rip Off har nemlig tænkt sig at oversætte nogle af de danske serier, der kommer frem i denne tid, og udgive dem sammen med andet europæisk stof i det store udland på den anden side af dammen. Og så vil Fantask importere dem, og så vil danskerne styrte ind og købe dem, for når de derovre fra, må de jo være fed.

msektionen • Filmsektionen • Film
msektionen • Filmsektionen • Film
msektionen • Filmsektionen • Film
msektionen • Filmsektionen • Film
msektionen • Filmsektionen • Film
msektionen • Filmsektionen • Film
msektionen • Filmsektionen • Film
msektionen • Filmsektionen • Film
msektionen • Filmsektionen • Film
msektionen • Filmsektionen • Film
msektionen • Filmsektionen • Film
msektionen • Filmsektionen • Film

»ANNIE kommer i julen 1982« kunne man se allerede før jul (81) i Imperial, jo jo, de er skam i god tid. Filmatiseringen af Harold Grays lille forældreløse pige, skabt i 1924, er godt undervejs. Den er baseret på musical udgaven skabt af instruktørforfatteren Martin Charnin med musik af Charles Strouse og sceneografi af Thomas Meehan, der i 1977 blev en stor succes på Broadway. Dette førte til at Columbia fik ideen til at lade Crays tegneserie filmatisere som en rigtig spillefilm. Manuskriptet blev bestilt af Carol Sobeski og »Grease«-instruktøren Randal Kleiser skulle stå for instruktionen. Sidstnævnte bakkede ud og ingen mindre en den altid overraskende og evigt unge (75 år) John Huston sprang til og får nu sin musicaldebut. Det spås at beretningen om den lille forældreløse Annie nemt kommer op i nærheden af 40 mill $. Men tiden må jo også være inde til at genoplive den amerikanske drøm, for hvem mere end 'Lille forældreløse Annie' der bliver taget ind i hjemmet og hjertet af den stenhårde kapitalist repræsentere denne. Hvis livsideal er præget af konservative idealer, fair play og blind tro på kapitalismen (muligvis som resultat af at Gray lod Annie tegne uden øjenæbler) hvilket filmen Annie dog har. Så nu rejser spørgsmålet sig, bliver 'Playboy's næste produktion en filmatisering af »Lille Annie Fanny« af Harvey Kurtzman og Will Elder.

Virkelighedens Conan, Arnold Schwartzengger gæstede fornylig DK sammen med instruktøren John Milivs. Læs i næste KS.

Foto: T.S.Jensen/Ris

For dem der går og sukker efter blinkende sværd syngen gennem luften, ja så kan jeg kun bede jer væbne jer med tålmodighed eller gå ind og se THE EQUALS (Dk titel?) et japaner-epos om to samuraisværd der bliver skildt og det ene slæbt til USA. Her overdrages det en ung mand at bringe det tilbage til Japan, men næppe har han sat fod på Japans jord... Filmen er instrueret af John Frankenheimer og har Toshiro Mifune i en af hovedrollerne, desuden medvirker Scott Glenn og Kei Benz. En anden mulighed er SHOGUN ASSASSIN et underligt blandingsprodukt. Åbenbart lavet i Japan i to udgaver, 1 for hjemmemarkedet instrueret af Kenji Misumi og 1 for det amerikanske (og Vesteuropa) instrueret af Robert Huston. Drejebogen er af Robert Huston, David Weisman og Kazuo Koike. Hovedrollen spilles af Tomisaburo Wakayama.

Terry Gilliam i Danmark

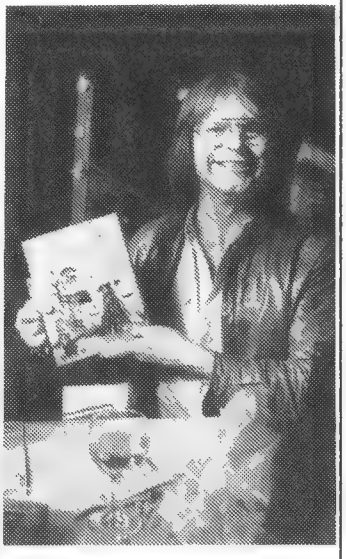

Foto: T.S.Jensen/Ris

En anden lækkerbidsken for børn og barnlige sjæle er TIMEBANDITS (en film der indtil nu i snævne og indforståede kredse spøgefuldt er blevet belemret med følgende titel- foredrag »Tommy og de seks små dværge« eller »Den, gode, den onde og de 6 små dværge«, men med vanlig sans for detaljer kommer den nok til at hedde 'Tidsbanditterne' eller noget i den retning). Filmen om den seks-årige Tommy, der tilfældigt kommer med 6 små gridske dværge rundt på en række tidsrøverier er utrolig morsom og veloplagt. Filmen er meget elegant lavet. Flere Monty Python navne genkendes f.eks. Terry Gilliam (Inst./manus), Michael Palin (Manus/rolle), og John Cleese (rolle). Desuden ses Sean Connery, Ian Holm, Shelley Duvall (Olivia i »Skipper Skræk«) og Katherine Helmond.

Ellers byder fremtiden på FIREFOX med Clint Eastwood. Denne gang skal han stjæle verdens mest avancerede spionfly fra russerne. Og Harrison Ford kan ses i BLADE RUNNER, hvor han spiller en futuristisk detektiv i 'Ridleyville' anno 2090. Filmen er baseret på netop afdøde Philip K. Dicks roman »Drømmer androider om elektriske får«. Den tekniske side af sagen burde være i orden, da den varetages af SFX-troldmanden Douglas Trumbull, der blev Oscar-nommineret for sit arbejde med »Nærkontgakt...« og »Star Trek«. Filmen bliver instrueret af Ridley Scott, som vi kender fra »Alien«.

UDLANDET

Det meddeles nu at arbejdet med at bringe Berni Wrightson tragiske SWAMP THING til live i en spillefilmsudgave af DC-tegneserien går fremad. Wes Craven (Inst./forfatter) står for opgaven, og indtil er der lavet 3 udkast. De største ændringer i persongalleriet indbyrdet forhold er at Alec Hollands kone Linda er blevet til hans søster og FBI-agenten Matt Cable nu er blevet Alice Cable, der nu lider den skæbne at være spillet i et had/kærligheds-forhold til Holland/Swampthing. Dette tilføjer filmen et stænk af 'skønheden og uhyret'. Alec Holland spilles af Ray Wise, Linda af Nannette Brown og Alice af Adrienne Barbeau. Sidstnævnte kendes fra »Tågen« og »Flugtaktion New York« begge instrueret af ægtemanden John Carpenter, der for tiden er travlt optaget af at genindspille John W. Campbells »Who Goes There« som Christian Nyby & Howard Hawk i halvtredserne gjorde til en filmklassiker under titlen »Manden fra Mars« (The Thing from Another World). Denne gang kommer den sandsynligvis slet og ret til at hedde »The Thing«.

Det kan endvidere nævnes at man påtænker at begynde indspilningerne af en ny spillefilmsversion af BATMAN i løbet af 1982. Og endelig har LONE RANGER fået nogle rigtige lussinger af den amerikanske presse. Anmelderne har ikke været flinke.

Ellers virker det til at 3 navne for tiden er in indenfor filmbranchen. Michael Crichton, Stephen King og John Landis. Alle har et par projekter på bedingen, og Landis som altid en halv snes.

CONGO og LOOKER begge baseret på Crighton-romaner er ifærd med at blive indspillet. »Congo« om hans talende gorillaer, vilde indfødte og juvelfyldte junglebyer er ved at blive indspillet af Fox. Han selv står for LOOKER, skildringen af tankemanipulation og deraf mulige konsekvenser. Det bliver også Crightons skuespillerdebut. Han lader dog hurtigt sig selv komme af dage. »I brød mig ikke om mig selv« indrømmede Crighton og blev klippet ud. (Hvis man skal tro på hvad »Prevue« skriver). Desuden medvirker James Coburn, Susan Dey, Leigh Taylor-Young og Albert Finney.

Både »Firestarter« og »The Dead Zone« af Stephen King står for at blive filmatiseret. Avco-Embassy håber at John Carpenter vil bringe 'Firestarter' til live. THE DEAD ZONE er baseret på »The Lonesome Death of Jordy Verrill,« af Stephen King som en grådig herre, der ser et meteor lande. Han kræver straks mineralrettighederne til området istedet for...Stanley Donner skal stå for instruktionen og Paul Monash for drejebogen. For det tilfældes skyld nogen har glemt hvem Stephen King er, det er ham der skrev romanen »Shining« (Ondskabens hotel) som Kubrick forsøgte, med lidet held, at forbedre i filmatiseringen.

John Landis hviler ikke på lauerbærerne efter sine successer, hverken »Delta Klikken« eller »En Amerikansk varulv London«. Han har planer om at filmatisere Mark Twains »En Yankee ved Kong Arthurs Hof« (genindspilning), der er udarbejdet 5 manuskripter til en filmatisering af »Dick Tracy« baseret på Chester Goulds hårdkogte detektiv-tegneserie, men John Landis var ikke tilfreds, nu vil han lave drejebogen. Hvis han ellers kan få sin vilje skulle han ellers kunne gå igang til næste år.

Ellers ser det ud til at fortsættelser nu er lige ved at blive overhalet indenom af genindspilninger. Dog kan folk stadigvæk 'glæde' sig til at »Maskernes nat«, Kramer mod Kramer 2« og måske Burt Lancaster i »Jolly Roger' - Son of the Crimson Pirate«, (hvordan han så vil klare den). Dog må og skal jeg nævne en fortsættelse alle venter på. Kasdan & Lucas er gået igang med at skrive manuskriptet til REVENGE OF THE JEDI (Star Wars 3, som altså er nummer 6) Den vil blive optaget i Tyskland, England og Nordafrika, og skulle få verdenspremiere i maj 1983. Nordafrika vil også blive skueplads for en anden længe ventet filmatisering, nemlig Frank Herbert's mesterværk »Klit«. Efter Ridley Scott og Dino de Laurentiis er blevet uvenner over »Blade Runner« er Scott blevet udskiftet med David Lynch, manden bag den eminente udgave af »Elefantmanden«.

Erik H. Swiatek

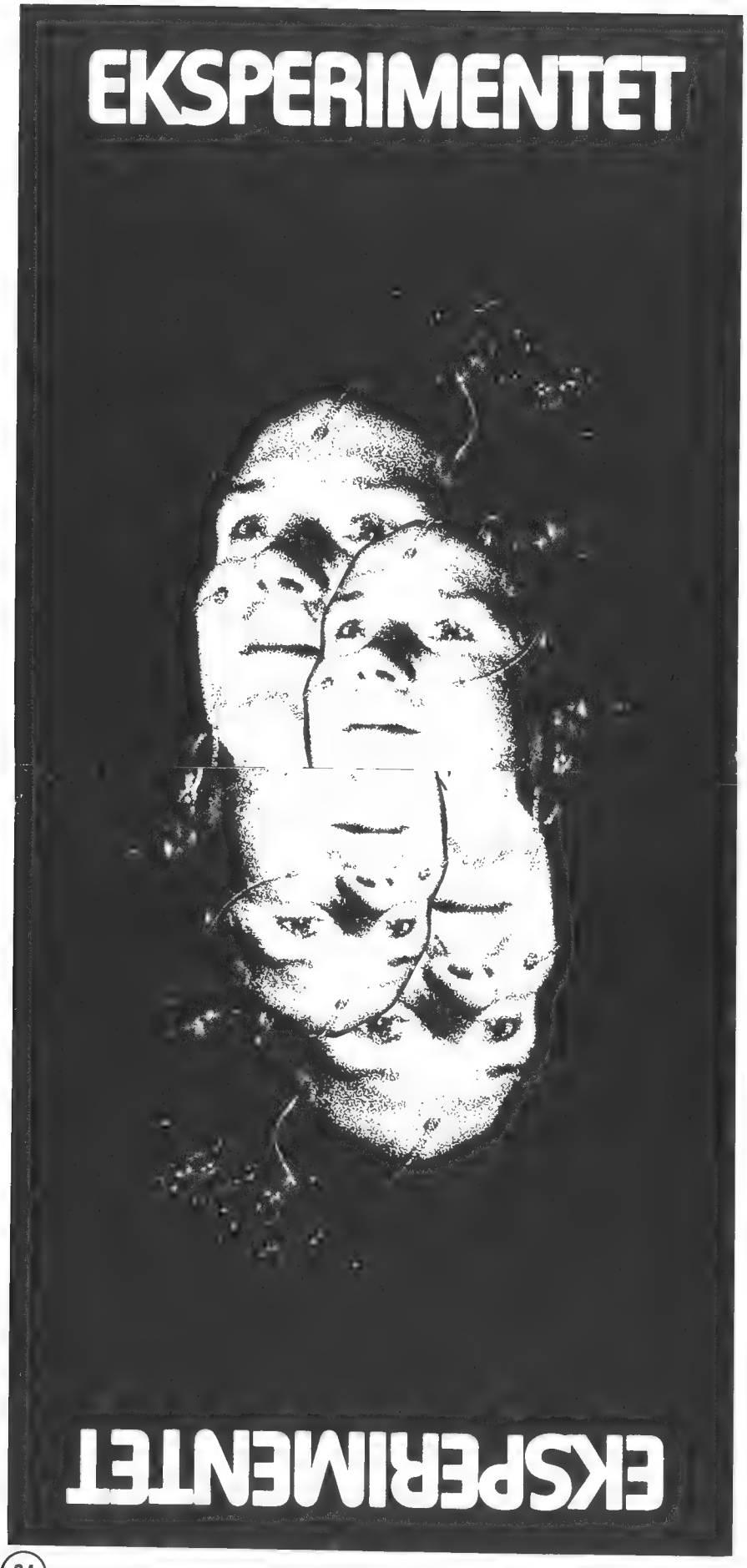

af Tore Bahnson

En ung videnskabsmands søgen efter livets indre og ultimative sandheder fører ham ud på en rejse, som kun kærligheden forhindrer i at blive den totale selvdestruktion. Det bliver en rejse der ikke blot forandrer videnskabsmandens indre verden, men også udløser ydre, fysiske transformationer - *altered states.*

Dette tema for årets nok mest specielle love story *Eksperimentet* kunne med en hvis vis ret stå som overskrift for historien om filmens egen tilblivelse. Alle de der, helt eller delvis, har medvirket i denne en af Hollywoods mest kaotiske produktioner i lange tider kan ihvertfald, hvis ikke andet, være enige om at det ikke har skortet på »ændrede tilstande« i løbet af de næsten tre år man har arbejdet på filmen.

Det hele startede med at manuskriptforfatteren Paddy Chayefsky, der vandt en Oscar for sit manuskript til *Network,* og produceren Howard Gottfried under en samtale fandt ud af at det kunne være spændende at lave en film over det klassiske Dr. Jekyll og Mr. Hyde tema. Chayefsky gik igang med et stykke omhyggeligt researcharbejde og skrev så manuskriptet, i første omgang i romanform, om Dr. Jessups forunderlige rejse, der når det kom til stykket, ihvertfald *det* stykke, ikke havde meget at gøre med den brovtende doktor og hans rygende og boblende grønne væsker fra vor barndoms udsigt fra fjerde række midtfor. Selvom parallellerne er der. Chayefsky hentede sine erfaringer med brugen af bevidsthedsudvidende stoffer som LSD og Mescalin og med stimuliberøvende apparater som isolations-tanken, og hans manuskript blev lidt af en udfordring, der krævede stor visuel styrke hos dem der skulle udmønte denne indre stjernestab der fik æren.

Columbia Film havde sagt ja tak til projektet og havde foreløbig budgetteret det til 12 millioner dollars. Arbejdet på filmen skulle påbegyndes i maj '78.

Der blev tegnet kontrakt med instruktøren Arthur Penn, der havde stået for kvalitetsfilm som *Bonnie og Clyde* og *En*

god dag at dø, samt Joe Alves som production designer, John Dykstra som special effekt-instruktør, fotografen Michael Butler og Dick Smith, der skulle stå for sminkning og kostymer - alle folk med massiv erfaring, succes og film som *Star wars, Jaws II,* og *Excorsisten* bag sig.

Nu var problemet blot at konkretisere Chayefskys visioner til noget der var praktisk udførligt. I månedsvis blev der holdt lange og anstrengende møder, hvor forslag og ideer blev gennemtygget og forkastet. Der blev skitseret, skrevet og tegnet, men alt endte på en underlig måde med at blive ligeså abstrakt som det manuskriptielle oplæg. Møderne blev mere og mere langsomme i det og gik til sidst næsten i stå. Chayefsky var tilsyneladende ikke til megen hjælp. Han blev beskyldt for at sidde tavs i lang tid, for så at rejse sig og holde en enetale der forkastede alt man lige var blevet enige om. Men på den anden side pegede alle fingre ad hinanden. Instruktøren Arthur Penn blev beskyldt for ringe interesse og manglende autoritet, og Joe Alves for ikke at have fornemmelse for filmens idé.

Tiden gik og kasseapparaterne tikkede.

Ind imellem møderne blev der også lavet noget mere konkret. Alves var igang med at bygge dekorationerne op og Dick Smith lavede sære gummidragter, men det hele bar præg af spredt fægtning al den stund ingen rigtig vidste hvad de skulle gøre eller hvorfor.

Columbia Film havde et kontant svar parat.

Da der var gået et halvt år på den måde kastede man et blik udover den forvirrede mængde og fik øje på den mand som der stod »ansvar« på ryggen af.

Instruktøren Arthur Penn blev fyret.

Production designeren Joe Alves gik af sig selv.

Og skuespillerne stod ovre i et hjørne og spekulerede på om det her nu også ville blive det gennembrud for dem som de havde håbet på. Det hele var sket kun få uger før optagelserne var planlagt til at begynde.

Nu skulle der findes en ny instruktør - og det skulle ske i en fart. Producerne tog sig en diskussion om hvem der havde både de visuel fantasi og diplomatisk evne nok til at kunne håndtere den efterhånden noget varme kartoffel. Da man ringede op til dem man var blevet enige om, gik det op for Columbias folk at de havde glemt at tænke på om de heldige udpegede nu også havde tid - eller lyst for den sags skyld. Det havde de ikke.

Den 27. instruktør på listen havde begge dele. Efter at være blevet skubbet ud i den kolde sne med dommedagsordene »Efter *det* flop kommer du aldrig til at lave film igen!« rungende i baghovedet, var det ikke svært at sige ja. Floppet var *Valentino* og manden hed Ken Russel - en kontroversiel filmskaber med et blandet rygte, men også en instruktør med sit helt personlige visuelle talent.

Efter Ken Russels ankomst til Columbias studier i Burbank begyndte der at ske noget. Han kasserede alle tidligere udarbejdede tegninger og forslag, han kasserede de allerede byggede kulisser, han kasserede John Dykstras special effekter, han kasserede John Dykstra selv, samt dennes folk og han kasserede fotografen Michael Butler. Han kasserede ikke Dick Smith, men nu var der heller ikke råd til mere. Foreløbig var der alene røget special effekter for omkring 500.000 dollars. Deadline for optagelsernes påbegyndelse var kun flyttet to måneder længere frem i tiden.

Russel satte sig alene sammen med Chayefsky og skrev den endelige drejebog og arbejdede samtidig febrilt med skuespillerne og det hold han selv havde samlet, for at være parat i tide.

Der var efterhånden kun to uger tilbage, men alt så ud til at begynde at glide og de diverse flossede nerver og svidende mavesår begyndte, på trods af Ken Russels ikke altid lige velkomne facon, at falde til ro.

Så lukkede Columbia for kasseapparatet.

Den officielle forklaring på hvorfor de trak sig ud af det hele på et så sent tidspunkt var, at omkostningerne efterhånden kunne forudsiges til at ville stige fra de berammede 12 millioner til knap 20 millioner, samt at der havde været for meget ballade omkring filmen til at den kunne beholde sig troværdighed. I korridorerne verserede en anden historie, der handlede om korruption og rævekager i filmselskabets ledelse, som netop var kommet til efter at den forrige korrupte ledelse, ved hjælp af falske checks, havde svindlet med selskabets midler, og om hvordan filmens executive producer var gået over fra at være selvstændig producer til højt betalt produktionschef hos Columbia - og var blevet udskiftet igen.

Men uanset hvad grundene havde været, stod man nu uden producent, uden penge og uden studier.

Melnick og Gottfried måtte en hurtig tur i byen, og på forbløffende kort tid havde de heldet med sig. Warner Brothers var villige til at træde ind som produktionsselskab, hvilket indebar den yderligere fordel at ingen af kulisserne skulle flyttes, da de delte studier med Columbia.

Nu kunne optagelserne endelig starte.

Men knap havde de første klaptræsklap genlydt over Burbank før skændsmålet var igang igen. Og denne gang var det et af de mere alvorlige. Ken Russel rasede over at Chayefsky blandede sig i alt og endda gik så langt som til at trække skuespillerne til side og ændre på instruktionen. Og Chayefsky tordnede over at Ken Russel ikke forløste *hans* idé, *hans* manuskript og *hans* og hans bedste ven Gottfrieds film sådan som *han* ville have det.

Ken Russel forlangte at Chayefsky forsvandt fra optagelserne.

Og Gottfried der ikke kunne bære at skulle se filmen standse endnu en gang eller endnu en instruktør gå, valgte at efterkomme Russels ønske med visse modifikationer. Der blev udarbejdet en aftale om at Russel skulle arbejde tæt sammen med Gottfried, der på sin side skulle holde kontakten med Chayefsky, samt at optagelserne skulle holde sig til Chayefskys manuskript, ord for ord.

Chayefsky gik og smækkede eftertrykkeligt med døren. Han har ikke siden villet udtale sig om filmen, som han betragter med så lidt velvilje at han har trukket sit navn som manuskriptforfatter tilbage fra alle dens credits.

Og *så* kunne kameraerne rulle.

Ken Russel holdt sin del af aftalen, og filmede alt præcis som det var beskrevet i manuskriptet. Men aftalen sagde ikke noget om klipningen. Modsat normal procedure satte Russel sig bagefter i klipperummet sammen med klipperen Stuart Blaird og gjorde nu som *han* ville - den der ler sidst . . .

Den første version af Altered States varede ca. 140 minutter og det blev besluttet at lave en prøvekørsel af den for et tilfældigt udvalgt publikum.

Forestillingen blev en katastrofe. Ikke en af de pæne midaldrende herrer og damer som Warner Brothers mente var repræsentative for USAs befolkning, havde noget godt at sige om det de havde set. Tværtimod. Faktisk var reaktionerne så negative, at Warner besluttede sig for at lancere filmen i al stilhed på et ubestemt tidspunkt i 1981.

Russel gik igang med at klippe filmen om og ned, sammen med Blaird, som dog måtte forlade arbejdet midtvejs på grund af andre kontraktlige forpligtelser - gudskelov, for nu var han og Russel begyndt at komme op at skændes om klipningen!

Den anden version af Altered States, og den vi kan se herhjemme, kom til at vare 102 minutter og en ny prøvekørsel blev arrangeret, denne gang i Californien og med et mere moderne publikum end sidst.

Endelig lod det til at gå godt. Der blev taget pænt mod filmen og Warner ombestemte sig til en landsdækkende premiere allerede i januar 1981, i 70 mm format og med 6-spors dolbylyd.

Historien om *Eksperimentets* tilblivelse er så gammel som filmindustrien selv, selvom man må sige at lige denne produktion har fået mere end sin del af problemerne. To instruktører og to produktionsselskaber på samme film er dog alligevel ikke hverdagskost i Hollywood. Men på mange måder var eksperimentet også lidt af et eksperiment i sig selv, ikke så meget i kraft af sine flotte visuelle effekter, ikke fordi den handler om psykedeliske oplevelser, men fordi den lader kærligheden og tilliden være det eneste sande svar.

Og *det* er temmelig usædvanligt i den virkelige verden!

Af Steen Blendstrup

HEAVY METAL
THE MOVIE

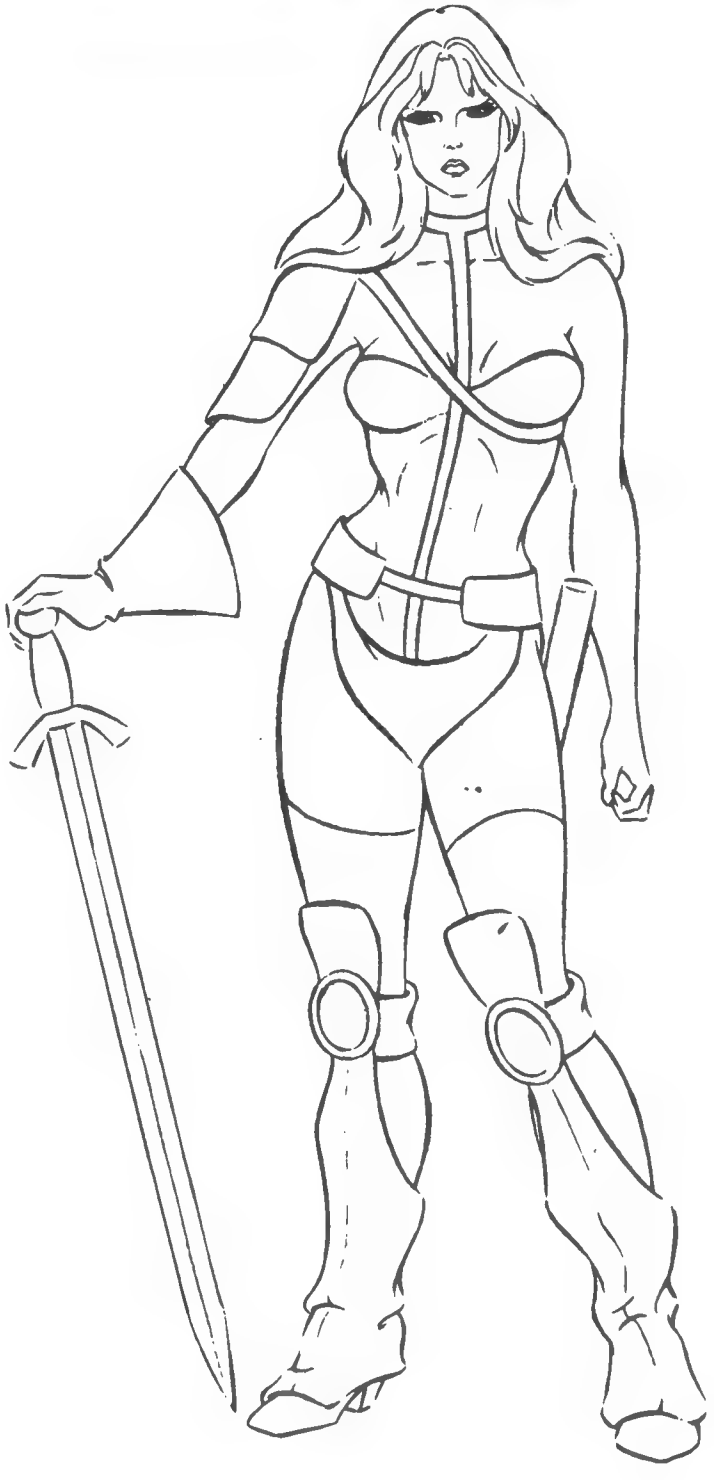

130.000 enkelttegninger - resultatet af 1000 kunstneres, animatorers og teknikeres indsats i to år - 8 millioner dollars - produktionen »HEAVY METAL« er kommet til landet. Produceret i seks studier på begge sider af Atlanten, baseret på historier og tegninger af enestående kunstnere og med en underlægningsmusik af originale rocknumre repræsenterer denne filmiske antologi et nyt udspil inden for tegnefilmen.

»HEAVY METAL« er produceret af HEAVY METAL magasinets redaktør Leonard Mogel og den succesfulde instruktør og producer Ivan Reitman (»Stripes«mm) og er instrueret af animationsveteranen Gerald Potterton. Hver for sig står de for forbindelsen til tegneserierne, til filmen og til tegnefilmen.

Fra magasin til film

Magasinet HEAVY METAL så dagens lys i 1977 og startede med inspiration fra sit franske forbillede METAL HURLANT en ny bølge af tegneserier i Frankrig. Dets serier, der med deres vægt på den visuelle oplevelse ofte snarere var kunst end fortællinger, tiltrak sig stor opmærksomhed, og magasinet solgte hurtigt over 100.000 eksemplarer. Leonard Mogel drømte fra starten af, om at overføre den nye stil til film, og med magasinets succes var det i 1979 muligt at begynde planlægningen af dette projekt.

Det var fra begyndelsen meningen, at »HEAVY METAL« skulle være anderledes end andre tegnefilm. I magasinets ånd blev filmen skabt som en antologi af historier, der dels blev adapteret fra magasinet, og dels blev skrevet direkte til filmen. De enkelte historier skulle have lov til at beholde hver deres individuelle stil, hvilket ikke blev mindre fremtrædende af, at de blev produceret i forskellige studier i USA, Canada og England. Således fortjener de enkelte afsnit at blive set som individuelle film.

Fra HEAVY METAL magasinet har Len Mogel hentet vidt forskellige historier: Den rent visuelle »Soft Landing«, der »handler om« en Corvette, der foretager en indflyvning gennem jordens atsmosfære. En stærkt redigeret udgave af Corben's episke »Den«, en fantasy-historie med stærke mænd og smukke kvinder. Berni Wrightson's science fiction parodiske »Captain Sternn«, der er et humoristisk indslag, tydeligt inspireret af de klassiske Warner Bros tegnefilm og deres fryd ved destruktion. Og endelig McKie's »So Beautiful and So Dangerous« der med McKie's egne baggrunde og Neal Adams'tegninger også må regnes blandt de visuelt orienterede historier.

Loc Nar

Det var op til Reitman's manuskript team, Dan Goldberg og Len Blum, som han kaldte ind i arbejdet, at sikre, at »HEAVY METAL« ikke blot blev et stykke animation, men også en film. Ivan

Reitman følte personligt, at tegnefilm manglede noget på det område: »Animatorerne fordyber sig i bevægelserne, i baggrundene og udseendet og glemmer historien og personerne«.

Goldberg og Blum skrev en samlende historie om the Loc Nar, den inkarnerede ondskab, hvis magt over mennesker er det gennemgående tema i historierne. De afsnit, der var adapteret fra magasinet, blev redigeret til at passe i sammenhængen, men Loc Nar temaet blev mest fremtrædende i de originale afsnit.

D'herrers baggrund i »almindelige« film lader sig ikke fornægte. I »Harry Canyon«, en fremtidsvision af New York plaget af kriminalitet og forfald, lod de sig inspirere af stemningen i 40'ernes Bogart-film. Science fiction præget blev til gengæld overladt til tegneren, Juan Gimenez, hvis baggrundstegninger kom til at erstatte Bogart's tågede gyder - men fremtidens kyniske helte lader sig altså også lokke ind i skumle affærer af farlige kvinder.

Goldberg og Blum skrev også den endelige version af »B-17«, der handler om en bombemaskines skæbne under 2. verdenskrig. Krigen er imidlertid kun en ubetydelig baggrundshistorie for en makaber gyser, en genre der ellers ikke er blevet dyrket i tegnefilmen.

»The Legend of Taarna«, et stykke klassisk fantasy, skulle oprindelig have været spredt ud over filmen som en parallel til Loc Nar historien, men under Reitman's overvågning undergik den konstante ændringer. Endelig halvvejs gennem produktionsforløbet i december '80 blev det besluttet at samle historien, og så sent som februar '81, et halvt år før premieren, bestilte Reitman endnu en redigering og en udvidelse på tre minutter, der skulle gøre »Taarna« til filmens finale. Der er en vis ironi i, at denne historie, der i øvrigt blev filmens længste, skulle ende som »HEAVY METAL«'s tour de force, med en utrolig samling af tegnertalent og teknik.

Taarna

Den første udgave af heltinden Taarna kom fra den berømte fantasy-illustratoner Chris Achilleos, og Howard Chaykin, der ofte optræder på HEAVY METAL magasinets sider, gav hende det endelige udstyr og designede flere andre figurer. Det er en skam, at animationen krævede en simplifikation af deres tegninger.

Potterton's studie stod for animationen af historien. Taarna blev i udstrakt grad skabt med rotoscopi (tegning over fotografi), en metode, Ralph Bakshi med katastrofale følger benyttede i »The Lord of The Rings«. Her blev den imidlertid brugt med stor forsigtighed, og resultatet kom nærmere Disney-studiernes brug af rotoscopi.

Fra Disney-studiernes støvede gemmer hentede man også multiplan-kameraet frem. Det arbejder med fire til seks lag i billedet, og det kan derved skabe en bedre dybdevirkning end almindelige optagelser. En forbedret dybdevirkning var også formålet med »travelling background«, et system, der blev udviklet til Taarna's flyvescener på vej til hendes tempellignende tilholdssted. »Travelling background« består af en kombination af computerstyret kamera, modelarbejde og rotoscopi. Systemet blev i øvrigt også brugt i »B-17«.

I traditionel forstand kom den gode animation til udtryk i den detaljerigdom, med hvilken flere voldelige optrin blev skildret. En pages dødskamp, der hører til blandt de mere makabre, blev genstand for stor opmærksomhed.

HEAVY METAL the music

I »The Legend of Taarna« bleev filmens visuelle side også i yderste konsekvens forenet med musikken; DEVO's »Through Being Cool« blev delvist animeret til en barscene. DEVO's medlemmer udtrykte stor tilfredshed med animationen og med hele ideen at kombinere »HEAVY METAL med en lige så tung rock. Animatorerne tog til gengæld DEVO's version af Working in the Coalmine« til sig som en kommentar til deres slidsomme arbejde.

Ivan Reitman fik nemlig ikke blot Oscar-vinderen Elmer Bernstein, som han tidligere havde arbejdet med, til at komponere en traditionel underlægningsmusik, han tog også kontakt med førende rockgrupper og solister. Foruden DEVO var der så kendte navne som Black Sabbath, Blue Oyster Cult, Nazareth og Sammy Hagar. De gik alle til arbejdet med overraskende entusiasme, og de leverede i alt femten numre til filmen, som således kom til at udgøre en ikke uvæsentlig del af »HEAVY METAL«.

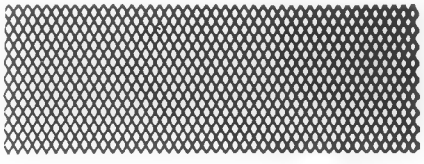

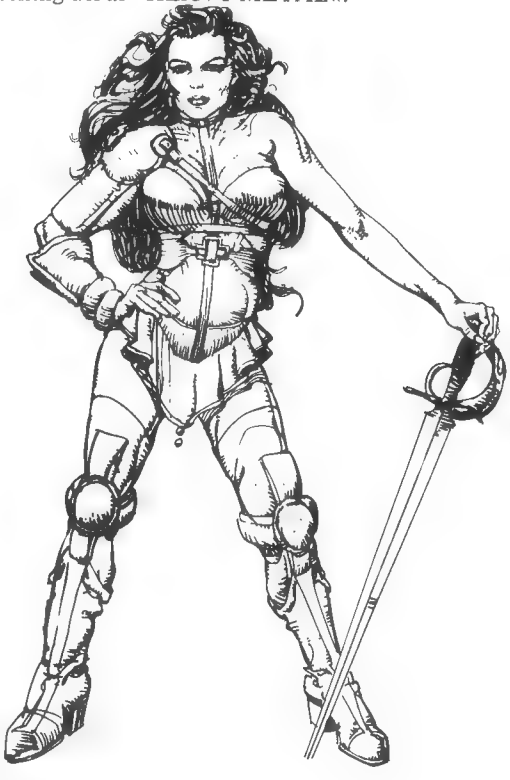

Taarna som hun blev født af Achilleos og udstyret af Chaykin.

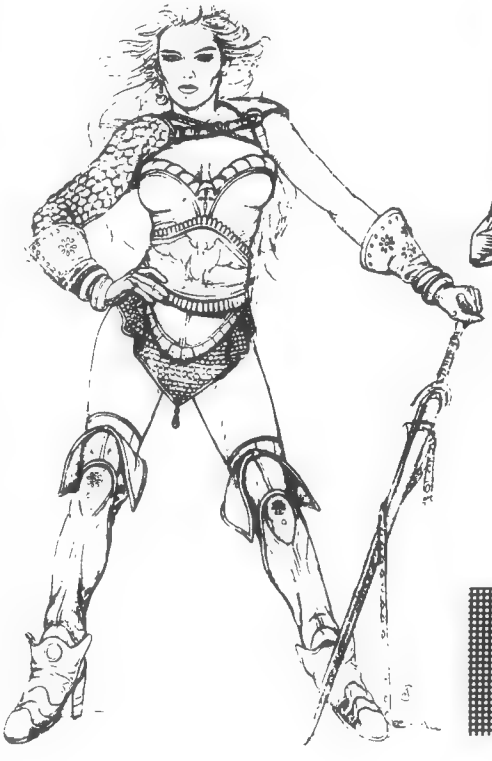

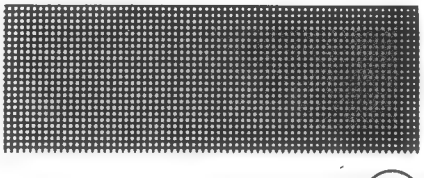

CONAN
Et kig på filmen »Conan«

af Erik Swiatek

Hermed er tonen slået an i Dino de Laurentiis nyeste film, Conan. Filmatiseringen af den absolut største, sejeste og uovertruffen heldigste fantasy-helt der findes. Manden hvis valgsprog burde være - hvis du ønsker noget, tag det, hvis nogen protesterer, hug det ned.

Conan blev skabt af Robert E. Howard i 1932 i historien »The Phoenix on the Sword« i Weird Tales. Han var kun en af flere fantasy-helte Howard skabte, af andre kan nævnes Kong Kull. Men beretningen om lejesoldaten, tyven, krigeren og sørøveren der blev konge, blev Howards kendteste figur, og stort set den eneste der overlevede det væld af fantasyhelte der dukkede op i denne periodes pupl-magasiner. Der nåede at udkomme 21 beretninger om Conan inden Howard i 1936 i en alder af 30 år begik selvmord. I 1966 fik Conan en renaissance, da et forlag besluttede at genudgive Howards Conan-historier i paperbacks, og de blev enormt populære. Ligeså populære blev Frank Frazettas omslags-illustrationer, der hurtigt blev så eftertragtede at man begyndte at udsende dem som plakater. Der opstod hurtigt en hel industri og fandyrkelse af fantasy illustrationer, hvor navne som Frazetta, Boris og Corben huserer som konger. En verden hvor mænd er mænd, og kvinder (med meget få undtagelser) er vinderens bytte. Undtagelserne er til gengæld ligeså hårdtslående og hårdkogte som mændene, piger som Røde Sonja og Valeria i filmen, lader sig ikke fornærme to gange før de trækker blankt og slår til. Mændene er store stærke og muskel-svulmende, kvinder svage og smukke, hvis de ikke er hekse, troldkvinder eller slaver. Miljøet er et typisk feudalsamfund, hvor den stærkes ord er lov, hvor sværdet er dommeren og præster og troldmænd fungerer bag kulisserne.

Endnu et aspekt bør nævnes i forbindelse med Conans succes. I 1970 startede Marvel Comics tegneserien »Conan the Barbarian« af Roy Thomas og Barry Smith. Serien er meget loyal over for Howards idé, personerne og miljø, er voldsomme, gridske, gennemkorrupte og effektive. Howards verden er eminent genspejlet i Thomas tekst og Smiths streg. Senere har Marvel udsendt endnu to serier med Conan som helten »Savage Sword of Conan« (1974) og »King Conan« i 1980. Folk som John Buscema, Neal Adams, Ernie Chan og Frank Brunner m.fl. har igennem 70'erne prøvet deres kræfter på Conan-serierne. Disse serier satte for alvor gang i fantasy-helte-dyrkelsen. Den ene »Barbarian«-serie dukkede op efter den anden. I Danmark har vi dog kun mødt Conan, først i Serie-magasinet og SM-solo. Senere traf man ham i 5 albums (alle sort hvide) fra Interpresse, 4 i serien Conan og 1 (Røde Sonja og Conan) i Karat-serien (nr. 2) og derpå i

Hyboria:

Et sværd kløver luften, lynene funkler i dets blankpolerede blad. Tordenen ruller og lynene oplyser landskabet i eksplostionsagtige lysglimt, en mand råber igennem stormen til sin søn:

»Det er dit! Det er stærkt! Det er det der tæller knægt, en gåde - du må opklare for at lære stålets styrke. Det vil ikke tage dig lang tid at finde ud af, at du ikke kan stole på nogen i denne verden, Conan - intet dyr, mand eller kvinde, kun Dette kan du stole på. Regn ikke med guder eller præster vil hjælpe dig når du står med ryggen mod muren. Crom hader svæklinge!«

Carlsen Conan-serie, denne gang i farver (for øvrigt i en dårlig farvelægning). Og endelig har Gutenberghus nu begyndt at udsende Super Marvel med »Moon Knight« hvor Conan går som føljeton (hvis de to serier med djævelens vold og magt skal ud i samme hæfte, så vil jeg foreslå at serierne bytter plads), for øvrigt er dette hæfte i farver.

Heller ikke bogfronten lå på den lade side, efter successen i 1966-67, Howards efterladenskaber blev under L. Sprague de Camps kyndige hånd endevendt og alt hvad der lå af materiale blev enten trykt eller redigeret færdigt. Da Howard-materialet slap op begyndte han og andre at skrive selv. Så Conan og Conanplagiater lever i bedste velgående. Faktisk betød dette fantasy boom, at denne genre fra at have været et lille underligt vedhæng til enten Science-Fiction- eller horror/gysergenren blev en selvstændig og fanrig genre. Og det er med nogen undren at det først er nu at denne enormt populære genre har fået filmproducenternes bevågenhed.

Det er til gengæld sket nu, og det er med fynd og klem. Ingen mindre end Dino deLaurentiis vil nu have gjort Conan til hvermandseje. Det er ikke første gang deLaurentiis forsøger at overføre en tegneserie til film. Det er sket to gange før, med svingende resultat, med henholdsvis *Barbarella* (1968) og *Flash Gordon* (1981). Grunden til jeg taler om tegneserie i denne sammenhæng, er at jeg tror at det er den visuelle Conan, mere end den læste Conan, der er filmproducenternes forbillede, hvorimod det miljømæssige og handlingsmæssige stof er inspireret af fortællingerne.

Laurentiis har valgt excentrikkeren, forfatteren og instruktøren John Milius til den opgave at instruere filmen. Milius er ingen novice når det drejer sig om at skrive og lave voldsomme og spændende film. Han skrev manuskriptet til *Apocalypse Now* (1979), (for øvrigt skrevet i slutningen af tredserne), *Manden der ikke kunne dø* (Jeremiah Johnson) og *Dirty Harry går amok* (Magnum Force) og han har instrueret/skrevet *Vinden og løven* (The Wind and the Lion, 1974). Så han har indtil nu vist han er i stand til at levere solid og spændende underholdning på højt plan. Han har længe været fascineret af ideen om at lave Conan, fordi det giver ham mulighed for selv at skabe en historie, der er fuldstændig uafhængig af historiske kendsgerninger. Ingen kan bagefter komme og beskylde ham for at det og det kan ikke passe. Af denne grund kalder han *Conan* for historisk-fantasy. Oprindelig skulle Oliver Stone have lavet drejebogen, men Milius mente ikke det var muligt at filme Stones udkast, så han har selv skrevet den om fire gange. Miliuses drejebog er ikke et konglomerat af Conan-materialer. Det er en helt ny historie, kraftigt inspireret af allerede eksisterende fortællinger/serier, f.ex. har »The Thing in the Crypt«, »Tower of Elephant« og »Queen of the Black Coast« inspireret ham. Enkelte episoder, der står stærkt i enhver Conanfans erindring er også medtaget, f.ex. den berømte korsfæstelse i ». . . og en heks skal fødes«, mesterligt skildret af Buscema/de Zuniga i Marvel-serien »Savage Sword of Conan« (på dansk Conan-album 4 fra Interpresse.) Milius pointerer at hans *Conan* bliver mangefacetteret og ikke tegneserie-fladt. Dog skynder han sig at tilføje: »Jeg forsøger også at holde mig loyalt til Conans ånd og forblive trofast over for den«. Man kan umiddelbart undre sig over denne energi Milius lægger for dagen, men det har han også påpeget selv, han mener nemlig at vores hverdag er ikke så forskellig fra denne hedenske verden, selvfølgelig på overfladen, men nedenunder er det eneste vores civilisation har medført, at vi har forøget antallet af lig i forbindelse med kriseløsninger.

Milius har valgt Ron Cobb til at skabe den historiske virkelighed. Ron Cobb skabte baggrunden for Kantine-Scenen i »*Stjernekrigen*« (Star Wars) og rumskibsinteriøret i »*Alien*«. Cobb fik frie hænder i Conan, og han byggede hele verdenen op fra grunden, bl.a. lod han 15000 m^3 jord flytte for at skabe tre enorme sandbakker osv. Filmen kommer til at bestå af 57 sæt kulisser (for dem der ikke er klar over det, så er det mange), den mest imponerende skulle efter sigende være ærkeslynglen Thulsa Dooms Magtens Bjerg, en trappe på 130 trin fører op til det. (Det kan her nævnes at Thulsa Doom, faktisk er en Kong Kull-figur.) Cobbs mål har været at lave det så troværdigt at publikum tror der faktisk *har* været en Hyboriansk tidsalder, med Cimmerianere, Vanirer og én Conan.

Speciel Effects bliver lavet af en anden »*Alien*«-troldmand, nemlig Nick Allder. (han fik en Oscar for sit arbejde i Alien). Hans største præstation i »Conan« bliver en gigantisk slange som Conan skal kæmpe med, knapt 12 meter lang. Allders arbejde bliver på nogle punkter lettere påpeger han, fordi man i filmen ikke får så meget brug for stand-inns på gr. af at alle tre hovedrolle-indehavere har grundig atletisk træning, og efter 6 mdr. intensiv sværdtræning faktisk er nær eksperter. Det gør at vi ikke hele tiden kun ser dem fra ryggen, når de slås, men tværtimod også kan kredse om dem, hvilket gør det mere overbevisende.

Som Storyboard-kunstner har man valgt William Stout, fordi Milius ikke ville have en filmmand, men en tegneserie-kunstner, da han derigennem forventede at få nye impulser. Stout blev pålagt at lave sine udkast i tegneseriestil og ikke i filmformat stil. Om dette så har en skummel bagtanke er endnu uvist. Men solidt er arbejdet. Hvis man skal dømme fra udplukket i »Mediascene« nummer 38.

Hovedrollerne bliver spillet af Arnold Schwarzenegger (Conan) og på trods af at alle artikler man læser om filmen skriver at Milius er meget tilfreds med ham, lider han indtil videre under det handicap, at alle der ser hans navn i denne sammenhæng, uvægerligt trækker på smilebåndet, men det kan være, han kan spille denne rolle, hvorom han selv udtrykker det: »Conan tænker ikke, han handler« og senere »Ingen giver Conan en chance. Han må klare det hele selv«. Hans to venner i filmen spilles af Sandahl Bergman (Valeria, tyvenes dronning), der indtil nu mere er kendt for sin dans end skuespil, til gengæld huskes hun af alle (anmeldere) for sin kunnen i »Det er Show-time« (All that Jazz) i episoden »Air Rotica«. Dette er hendes første rigtige rolle, og hun er tilfreds med rollen, da den gengiver hendes drøm af en kvinde. »Hun er alting - fysisk stærk, sexet, sikker og dyb - men samtidig sårbar. *Og* hun redder fyren«. Den sidste partner er surf-rideren Gerry Lopez, der spiller Subotai, (mongolen).

Af andre roller bør nævnes at Max von Sydow endnu en gang optræder i en Laurentiis film, denne gang som Kong Osric, hvis datter Conan må redde fra Thulsa Doom, ærkeslynglen, morderen af Conans forældre, leder af slangesekten Set, slaveejeren der tvinger Conan til at mase med »Smertens Hjul«. Hjulet der til gengæld gør Conan til det muskelbjerg han bliver. Thulsa Doom spilles af en gammel kending blandt Star Wars-fans. Ingen har set ham, men han leverer Darth Vaders stemme. Men den kendte Shakespear-skuespiller har været med i så kendte film som *Dr. Strangelove* og *Eksorcisten II.*

Der er bestemt ikke sparet på pengene i denne produktion, indtil nu er over 17 millioner rullet hen over bordet, og flere vil følge. Der er som det fremgår af ovenstående heller ikke sparet på kræfterne eller ambitionerne. Lad os håbe produktet kommer til at stå mål med anstrengelserne. Men en ting bliver sikkert, det bliver ikke en for børn, ingen lægger skjul på at filmen bliver voldsom. Som det blev sagt af Ron Cobb, jeg har ikke længere tal på hvor mange hoveder der er blevet hugget af. Og rygterne flyver igennem luften, f.ex. dukkede der så sent som omkring jul et nyt op, der sagde at grunden til forsinkelsen, (den skulle have haft en forårspremiere i Danmark) var at en scene med massemyrderier af kvinder var for meget for amerikanerne, så filmen skulle tilbage til klippebordet og ændres lidt. Men fra Col-Fox oplyses det at det forventes at filmen er færdig i februar og den får premiere i august.

Tiden for en succes skulle være inde, da sværd-og-trolddomsfilm i øjeblikket er in. Senere på året skulle Disney-Paramount »*Dragonslayer*« være på vej, og »Excalibur« er jo lige blevet taget ned.

Lad mig slutte af med at citere Paul M. Sammon:

Conan er en film der lover at bringe eventyr-filmen tilbage, en periode hvor der fandtes helte og heltinder, og jeg håber den gør det, for ellers er der en verden fuld af Conan-fans der går amok.

FILM KLIP

I denne Filmsektionen's anmelderrubrik uddeles i stedet for stjerner (osv.) Mickey Mouse - som kvalitetsbedømning. Kategorierne er følgende:

= *suveræn film*

= *god*

= *værd at se*

= *find en anden film.*

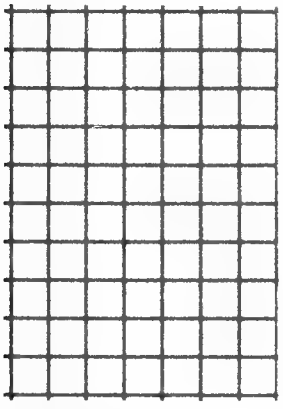

EKSPERIMENTET
(Alterede States)

Med William Hurt. Instruktion: Ken Russell. Warner Bros. 1981.

Kombinationen Ken Russell, Paddy Chayefsky, William Hurt og »Dr. Jekyll og Mr. Hyde« burde kunne føre til noget godt. Da Russell både i »Heksene« og »Network« har vist han er en fortrinlig person instruktør. Paddy Chayefsky har forfattet både romanen og manuskriftet, og dennes eneste fejl er, at han normalt ikke kan begrænse sig og derfor bliver hans arbejde lidt overlæsset og kedeligt, men det burde Russell være i stand til at tage højde for. William Hurt har både i »Øjenvidnet« og »Høj Puls« vist, at han er en af USA's nye talenter. Stevenson har forlængst stået sine prøvelser og overlevet. Kort sagt »Dr. Jessup og Mr. Hyde« havde alle forudsætninger for at blive til en succes, men filmen er både og.

Russell har ikke helt kunnet styre sine ønsker om at lave en science fiction film eller en billedfantasi. Filmen er godt nok en overbevisende skildring af den tvivlende rodløse geniale videnskabsmand, der skubber kærligheden og familien til side i hans søgen efter det vigtigste - sandheden. I denne søgen sætter han ikke alene sin egen eksistens men også kollegernes, konens og måske verdens på højkant. Her ledes tankerne hurtigt hen på sympatiske fanatikere som Dr. Jekyll og Dr. Frankenstein, men gudskelov for Dr. Jessup er hans kone stadigvæk forelsket i ham, dette Faustmonster som hun kalder ham. Og det bliver da også gennem sin kærlighed at hun i bedste Goethe-ånd redder ham. Filmens budskab står tilbage på lærredet med meterhøje bogstaver til sidst. »Der er ingen sandhed før livet og kun kærligheden er værd at samle på.«

Russell har ikke helt kunnet råde bod på Chaefsky's fejl og sin egen splittelse, hvilket har gjort at filmen har sine svage perioder, men det er stadigvæk en af de mest interessante nyere science fiction film, og William Hurt er forbandet overbevisende.

Erik H. Swiatek

OUTLAND - RUMSTATION JUPITER

Med Sean Connery. Instruktion: Peter Hyams. Warner Bros. 1981.

Skidt er godt

OUTLAND tilhører en sjælden gruppe film - de virkelig vellykkede science fiction film.

Hvad plot angår, ligger den tæt på western-genren. Sean Connery spiller endog sheriff, og det hele ender selvfølgelig i et »final showdown«. Inden dette klimaks excelserer OUTLAND imidlertid i en miljøskildring af en rummine i en ikke så fjern fremtid. Her finder vi ikke STARWARS' plast og krom, men beskidt arbejde, trange sovesale, snuskede kantiner, fabriksludere, piller og druk.

Realismen i filmens indendørsscener opvejer rigeligt det utilstrækkelige modelarbejde. - Og så er filmen oven i købet spændende!

Steen Blendstrup

Jagten for den forsvundne skat.

Med Harrison Ford. Instruktion: Steven Spielberg. Cic 1981.

På trods af kritik af dens historiske korrekthed og det okulte, så er det bestemt en af de bedste film jeg har set i mange år. Jeg ved godt at det ikke var muligt for tyskerne at rende rundt i Ægypten og spille herrefolk i 1936-37, for Ægypten var stadigvæk under engelsk overhøjhed. Jeg ved godt der er langt fra den ægyptiske kyst til midt i Det ægæiske Hav, især når man sidder fastspændt til et ubådsperiskop. Men det er jo slet ikke det, det drejer sig om. Fakta er, at George Lucas og Steven Spielberg med stort held har genoplivet eventyr-filmen. Filmen skal sammenlignes med »Kong Salomons Miner« og »Tarzan«-filmene. Og hvor er det forfriskende at sætte sig tilbage og nyde en helt der er bange for slanger, ikke er helt fair-play men dog så ren og engageret. Han bliver spillet uovertruffen af Harrison Ford. Det er mere beklageligt at Karen Allen bliver dæmpet ned til stort set kun at være en pige af Dale Arden-typen, her ville lidt nytænkning havde været på sin plads. Til gengæld er Paul Freeman og Ronald Lacey velvalgte som den charmerende modstander Belloq og den diabolske nazist Toht. Mest af alt må filmen dog komplimenteres for tempoet. Jeg havde ganske enkelt åndenød bagefter.

Vil du vide mere om filmen, har Nicholas Barbano skrevet en lang artikel i Seriemagasinet nr. . Desuden har I.P. udsendt tegneseriealbummet der er lavet over filmen.

PS: Jeg har forgæves spurgt om hvem de to store skuespillere, George Spielberg og Steven Lucas, den amerikansk inspirerede reklame i togene antyder er med i filmen.

Erik H. Swiatek

En mand ser rødt II

Med Charles Bronson. Instruktion: Michael Winner. Columbia 1982.

Michael Winner håbede måske at »En mand ser rødt II« ville være ligeså debatskabende og kontroversiel som 1'eren, men han er blevet offer for sin egen indledning. Her bliver det pointeret at volden i Los Angeles er eskalerende, og det er den også i filmen. Winner har åbenbart følt det nødvendigt at understrege sine punkter for at holde interessen om det han har at sige, hvilket gør at hele filmen efterlader følgende indtryk - det er bare for meget. Og alt det der skulle bruges som baggrundsstof i 1'eren udpensles nu, voldtægtsscenen, drabene og volden. Resultatet er måske blevet at nu tiltrækker filmen faktisk det publikum og de elementer, den rent umiddelbart tager afstand fra, dyrkere og nydere af vold. Da jeg tror at Winner mener det godt med denne film, har han gjort sig selv en bjørnetjeneste, ikke alene ødelægges troværdigheden af hans budskab (selvtægtsproblematiken), men også 1'eren.

Handlingen er næsten en gentagelse af 1'eren, dog flyttet til Los Angeles. Et af de få nye elementer er, at New York politi har sendt hans gamle 'fjende' til LA for at stoppe ham, for hvis det afsløres at de lod ham gå, så kommer der til at rulle hoveder i NY.

Så alt er ved det gamle, til gengæld lades et udemærket plot urørt, nemlig hans forhold til veninden og hendes arbejde, der drejer sig om artikler om resocialisering af forbrydere. Hvilket potentiale lå der ikke heri. Filmen er en voldsom skuffelse.

Erik H. Swiatek

THE FOX AND THE HOUND - MADS OG MIKKEL

Walt Disney production 1981.

Historien i THE FOX AND THE HOUND *er* tynd, den *er* pyssenysset, og valget af Lone Kellerman's stemme til den syngende ugle *er* en fejl. Det er også en svaghed, at hovedpersonerne, ræven og hunden, må trække på bipersonerne for at lette den rørstrømske stemning med komiske indslag, hvilket diverse fugle i øvrigt klarer meget godt.

Men den animerede spillefilm er svær at beherske, og ligesom Disneystudiernes tradition ikke lader sig fornægte, når det drejer sig om plot, gør den det heller ikke, når det drejer sig om teknikken. Animationen er af svingende kvalitet, men visse sekvenser, først og fremmest den indledende jagt og kampen mod bjørnen, er førsteklasses håndværk, som bestemt lever op til Disney-standarden.

Steen Blendstrup

Tegneseriemarkedet

Af Hans Kristian Pedersen

INTERPRESSE
LUCKY LUKE får nu chancen for at slippe ud af børneværelserne og ind på reolerne i stuen i form af en luxusindbinding. Historierne samles med ca. 220 sider i hvert bind og i kronologisk rækkefølge. Bind I er derfor ikke kommer endnu. De ældste historier findes endnu ikke på dansk, men luxusbind 2-8 er klar, og efterhånden som Morris får tegnet nye episoder vil også de komme i luxusudgaven.

Men først kommer historierne altså på album, ligesom denne nye 31 år gamle sag »Falskspilleren«, der er nr. 43 i rækken i Danmark, men den første Lucky Luke-historie i album længde.

Det er også Lucky Luke, der efter engelsk forbillede introducerer mini-albummet i Danmark. De to første album er udkommet - halv størrelse - halv pris.

Og så er der kommet en lang række album i serierne. STARWARS 5: »Frosne Stjerner«, GAMMELPOT 8: »Vejen til Syden«, VAKSE VIGGO 12: »Højt at flyve«, SOFIE 2: »Malot Halatomats krone«, BERNHARD PRINCE 9: »Torden over Coronado«, SAMMY 11: »Mor med slag i«, NATACHA 8: »En UFO i søgeren«, SORTSKÆG 3: »Så du røgen«, FRANKA 5: »Cirkus Santekraam«, BASSERNE 2: »Fedt, Sjant« og YOKO TSUNO 5: »Vineas tre sole«, og endnu to bidrag til samlingen af Crump-serier: UNDERGROUND 10: »Den afskyelige snekvinde« og UNDERGROUND 11: »Store Røv«.

JONATHAN 6: »Det er længe siden, Douniacha« og JON CARTLAND 5: »Jacob Cortwainers sidste vilje« hører til i den bedre afdeling af albumserierne, men salget går trægt, og prisen er derfor et par kroner mere.

Interpresse starter også et par nye serier. GAK-GAK-GADE 13 er i forvejen velkendt fra Serie-Magasinet, men nu får Ibanez' mange fans også hans anden serie på album. »Halløj i elevatoren« er første titel. GOTLIB 1: »Morgenstund har guld i mund«, IZNOGOOD 11: »Iznogoods barndom« og OS OG DE ANDRE 1: »Hvad gør vi nu« hører til blandt nyhederne. Gotlieb kendes godt nok fra 16x22 bøgerne, og Iznogood har tidligere været at finde blandt Gutenberghus udgivelser, men er nu flyttet til Interpresse med rod i nummereringen til følge. Hvor er album nr. 10 blevet af?

OS OG DE ANDRE er helt ny. Det er en-sides historie i farver, skabt af Jannin, men ellers beslægtet med Bretechers »Frustererede« -omend ikke helt så frustreret.

HJEMSØGT er et soloalbum med GYSERHISTORIER af de amerikanske mestre i genren - også kendt fra de to GRU-album. JAGTEN PÅ DEN FORSVUNDNE SKAT er tegneserieudgaven af filmen af samme navn. Det er ikke FRANQUIN-år længere, men nu udkommer solo-albummet SORTE SIDER med en række kulsorte og meget morsomme sider, som vi kun har set smagsprøver på i Kystbane Komix. Albummet er i sort/hvid.

Og så skal det nævnes at VIGGO-bogen er kommet, BASSEBOG 2: »Hallo...Hr. General...« og Mini-serien nr. 31 og 32 med henholdsvis POETEN & LILLEMOR og BLONDIE.

RUNEPRESS har udsendt endnu en specialitet. Denne gang et 100 siders album af MOEBIUS. Det er naturligvis i sort/hvid og titlen er »Den hermetiske garage«.

Og som rosinen i pølseenden de hjemlige nyheder.

Den danske succes-serie VALHALLA udkommer nu for tredje gang og med ikke mindre end 56 sider. Præsentation er overflødig, og titlen er »Hurtigt væddemål«, som Odin uovervejet indgik med menneskene. JENS LANGKNIV er nået til anden del af trebindsværket efter Jeppe Aakjærs roman. Sammen med dette andet album »Landsknægte« kommer det længe udsolgte første album i genoptryk.

Freddy Milton står for IP's sidste danske nyhed. Det er ikke den længe ventede GNUFF, som vi fortsat må vente på, men et Miltonsk forsøg på at være socialrealistisk i korte sort/hvide historier, tilsammen samlet i »Williams verden« til 39,50 kr. En del morsommere er Søren Spætte-historierne, som Milton har taget op igen, og en ny lang fortsat historie findes i Søren Spætte-bladet.

CARLSEN IF
De mange Will Eisner fans glæder sig over SPIRIT 4 som kom i efteråret sammen med Will Eisner-bogen »Byens Skygger«. Da startede også Deribs gamle børneserie med PYTHAGORAS med det første album: »Pythagoras contra Brazerro«. Så var der nyt Yakari-album, nr. 7, »Yakari og Pelikanen«. Af Macherot har vi fået det foreløbig sidste Kloroalbum, også nr. 7, »Kloro kommer til undsætning« og SIBYLINE 7: »Sibyline og smykketyven«.

Der er nyt album med KASMEROTTERNE, det andet album hedder »Men hvor er Barnabas mon blevet af«. For de lidt ældre er udkommet CORTO MALTESE 3: »Afrikas Horn« og VINDENS PASSAGERER 3: »Handelsstationen i Juda«, og for de meget ældre er LAUZIERs femte album »Mik og Susse og den seksuelle revolution« (se KS 40). Også for voksne er solo-albummet »Felicia og friheden« og en ung pige, der bor alene i en skovhytte. Det er lavet af Servais og De Wamme.

Endelig er der nyt fra PEYO. En ny serie i bedste Benny Bomstærkstil har set dagens lys. Det er JAKOB & SYLVESTER 1: Det er alt for meget«, der handler om en mand, der har opfundet et middel mod forkølelse der desværre har den bivirkning at personen, der bruger det, bliver uhyre gavmild.

GUTENBERGHUS
MICKEY OG MINNIE var 1981-hvidbogen med en samling Floyd Gottfredsonstriber fra 1933-1940. Carl Barks står for »Anders And som havemand« (og andre historier) i det 15. album i rækken med »De Bedste Historier Om Anders And«. Anders And & Søslangen« er også af Carl Barks, og det er en rigtig W.D. Klassiker. Den udkommer sammen med »Alice i Eventyrland«, der også får filmrepremiere i foråret. Fra WDP's side er også kommet Jumbo-bøgerne 43 og 44, henholdsvis »Onkel Joakim på nye jagtmarker« og »Mickey Mouse på farten«.

Der er kommet ny bearbejdelse af Asterix-albummene 11 og 12, og det er »Asterix som Gladiator« og »Gallien Rundt«.

Men nu stiger spændingen. I Blueberry-serien er Gutenberghus omsider kommet til det trettende album - hvor Girauds tegninger var på sit højeste og Charliers intriger mest spændende - og det samme album Interpresse i sin tid nåede til, nemlig »CHIHUAHUA PEARL« og den meget længe ventede fortsættelse imødeses med længsel.

WINTHER
Winthers forlag har taget DÆMONEN op igen efter 10 års pause i Danmark. Der er også ugivet et album med DEN UTROLIGE HULK, der i dette album møder KAZAR.

USA

EN NORDMAND VED JOE KUBERT'S HOF.

Kulørte Sider bringer her den første af en række rapporter, som »vor udsendte medarbejder« Bjørn Ousland vil skrive om sit ophold i USA.

USA, New Jersey, et klasseværelse; Den velkendte serie- og vittighedstegner Sergio Argones fra Mad Magazine fortæller om sine erfaringer som mangeårig illustrator, samtidig med at han med en utrolig fart visualiserer sit foredrag på en tegneblok. Ved siden af står Joe Kubert og smiler. 70 elever følger spændt med og kommer med kommentarer og spørgsmål til Sergio, som er lige så morsom i virkeligheden som på papiret.

Jeg er en af eleverne, og Argones er en af gæsteforlæserne ved The Joe Kubert School of Cartoon and Graphic Art i New Jersey. Såvidt jeg ved, er dette den eneste eksisterende skole, som giver en fuldstændig uddannelse i kunsten at lave tegneserier. I skrivende stund har jeg fuldført de første to måneder af de tre år, jeg tænker at tilbringe her ved skolen. Dette er altså mine første indtryk fra denne meget specialiserede skole.

Illustration og specielt serietegning har interesseret mig meget stærkt de sidste 4-5 år, og jeg er overbevist om, at jeg gjorde det rigtige, da jeg kvittede min uddannnelse hjemme i Norge og rejste til USA for at satse helhjertet på tegneserier. Seriemiljøet i Norge er utroligt lille, så det var lidt af en oplevelse og en inspiration at komme hertil, hvor alle man omgås deler samme interesse.

The Joe Kubert School.

Skolen er relativt ny; den blev startet i 1976, som navnet antyder af Joe Kubert, toptegner og nu redaktør hos DC Comics. Formålet med at starte skolen var at dække det tomrum, der eksisterede, idet ingen amerikansk uddannelsesinstitution kunne give en tilfredsstillende uddannelse til serietegnere. Rekrutteringen til branchen skete stort set i fanbevægelsen blandt folk, som havde lært at tegne ved at kopiere serier, og som ikke havde baggrund nok til at opretholde kvaliteten i arbejdet. Her på skolen bliver der undervist i alle områder af serietegning og beslægtede brancher. Uddannelsen startede som toårig, men er nu blevet udvidet til tre år for at kunne dække nok områder. Når eleverne har oparbejdet tilstrækkelige færdigheder, får de chancen til at forsøge sig med back up historier i Kubert's magasiner for DC.

Skolen har til i år kun haft amerikanske elever, men nu udgør jeg sammen med en fyr fra Nigeria og en pige fra Canada et udenlandsk indslag. Forventningerne var selvfølgelig skruet temmelig højt op, da alt var ordnet hjemme, og jeg var på vej herover, men jeg blev hurtigt overbevist om, at dette var skolen for mig. Den ligger under en time fra New York, i et landligt villakvarter. Bygningen er et gammelt treetagers herskabshus med stor have. Hver elev har sit eget regulerbare tegnebord, så arbejdsforholdene er gode. Faktisk har vi anledning til at arbejde på skolen til sent på aftenen, og de fleste, som bor i nærheden, benytter sig af dette. Det bliver da til tegning, tegning og atter tegning og sjældent til nogen fritid. Vi studenter sidder normalt med hjemmearbejde til over midnat hver dag, ofte næsten uden pause efter skole.

Det er hårdt, men interessant, og som oftest flyver tiden, når man arbejder, og man ønsker bare at døgnet havde flere timer. Dette tempo er naturligvis kun for dem, som virkelig er interesserede i det der foregår her, og det resulterer i at frafaldsprocenten er frygtelig høj.

Som serietegner må man være i stand til at tegne hvad som helst: Mennesker, dyr, baggrunde, skyggelægning. Perspektivet skal hele tiden være rigtigt. Grundlæggende tegning er derfor en naturlig del af undervisningen i begyndelsen. Når man kaster et blik på tegneserier, finder man, at de næsten altid handler om mennesker, og at mennesker som oftest har den største betydning i handlingen. Baggrunden vises kun i nogle af billederne, og den bliver droppet i nærbilleder af personerne og hvor den ikke er nødvendig for handlingen. *En stor del af undervisningen bliver da også viet til tegning af menneskekroppen.* i flere forskellige undervisninger bliver dette det vigtigste emne. I en klasse kan vi gå helt i detaljer, hvor vi kan vie en hel dag (med tilhørende hjemmearbejde) til kun at tegne øjne, for næste uge at gå videre til næser og så videre. samtidig koncentrerer vi os i modeltegning om at få hele figuren rigtig - stilling, anatomi og proportioner - mens andre undervisninger som animation kommer ind på at få bevægelse og »action« i figurerne. Tilsammen udnyttes al denne viden, når vi laver hele sider.

Humor/karrikatur og animation har sine egne kurser og sørger for et bredere emnefelt end bare tegneserier, men i disse fag og i reklame og paste ups tilegner vi os vigtige kundskaber, som også vil kunne bruges indenfor serier og illustration.

Ud over at lære rene tegnekundskaber bliver der lagt stor vægt på at lære brugen af tegneredskaber, materialer og teknikker. Det må her nævnes, at alle elever, før de begynder på skolen, skal købe et fuldstændigt sæt redskaber og materialer for at undgå, at nogen ikke får lavet opgaverne eller leverer arbejder, som holder en dårligere kvalitet end nødvendigt.

Når vi er færdige her, skal vi have været igennem stort set alle teknikker, som bruges inden for kommerciel kunst, og haft chancen for at bruge dem i opgaver. Skolen tager konsekvensen af, at der de seneste år er kommet blade som HEAVY METAL og EPIC, og at stilen i disse kan blive fremtiden for tegneserier i USA. I opgaverne på andet og tredje år gør man derfor meget brug af fuld farvelægning, ikke bare comic book stil.

Nåleøjet

Man regner i gennemsnit med, at under en tredjedel klarer sig igennem studierne. For tiden er det ekstra slemt - kun seks elever er tilbage i tredje klasse, mens første årgang består af over 40 studenter. For mig, som kom over uden at vide, hvordan skolen fungerede, er dette godt, for det viser, at de tager det helt alvorligt.

Allerede før optagelsen prøver man at skille dem fra, som ikke er tilstrækkeligt interesserede i det som foregår her, idet eleven skal til et interview med Kubert. Han prøver her at anslå, hvor meget han/hun er villig til at satse på denne karriere. Viljen til at klare uddannelsen og arbejde med det man kan, er altså vigtigere end, hvor gode serieskaberne er fra begyndelsen. En med kun elementære tegnekundskaber kan blive optaget ved skolen, hvis han viser vilje til virkelig at arbejde hårdere end andre for at blive bedre. Hvad interviewet angår, klarer man sig som udlænding med at skrive og fortælle om sig selv og sin interesse i tegning. Desuden kræves der af alle et portfolio med ens bedste arbejder.

Vore lærere understreger meget stærkt, at de vurderer vore arbejder på den samme måde, som en redaktør ville gøre ude i erhvervet. Vigtigheden af at holde deadlines fremhæves - det nytter ikke at aflevere opgaverne for sent. Det er nok især vigtigt i USA, hvor en kommerciel kunstner, som ikke overholder deadlines, ganske hurtigt får problemer med at finde opgaver.

Narrative Art

Ren teknik og tegnekundskaber er selvfølgelig meget vigtig at kunne for at lave tegneserier, men det er langt fra nok til at producere en vellykket serie. For at en serie skal fungere, må man beherske kunsten at lede læserens øje over siden, så historien kommer klarest muligt frem, samtidig med at læserens interesse hele tiden holdes fanget. Denne evne kan være vanskelig at tilegne sig på egen hånd, og undervisningen i det emne er noget, som er helt spcielt for denne skole.

Med mine foreløbigt ufuldstændige kundskaber i dette fag vil jeg ikke her komme ind på fortælleteknik, sideopbygning, skift af »kameravinkel« og komposition af enkeltbillederne, som alt sammen kommer ind under faget narrative art. På det kursus er vi så heldige at have Joe Kubert selv som lærer. Han har næsten 40 års erfaring med serietegning, og han regnes som en af de bedste i branchen. Mit indtryk er forresten, at amerikanerne generelt er bedre til at få bevægelse og action over siderne, mens vi europæere koncentrerer os mere om det illustrationsmæssige.

Der er god kontakt mellem lærerne, som med en enkelt undtagelse alle er aktive inden for branchen, og eleverne, da det er en tilpas lille skole, og da den er så enestående, bliver her et meget specielt miljø. Det eneste, der er lidt synd, er, at det er så mandsdomineret - kun ti af de over 60 elever er piger. Men en uddannelse her vil være noget at overveje for enhver, som kan tænke sig at satse på tegneserier.

anmeldelser

Den store Mickey & Minnie, Gutenberghus

Hvad skal man stille op med et forlag som Gutenberghus? Det har rettighederne til nogle af verdens bedste serier og misbruger dem ofte på det groveste i sjuskede og kedelige udgivelser med grove beskæringer og tiltegninger. På den anden side er den nye Blueberry-udgave betydelig pænere end Interpresses gamle, ovenikøbet med håndtekstning der passer fint til seriens stil - men selvfølgelig bliver Girauds flotte forsider spoleret af grimme gule indramninger - gad vide, om de ansvarlige på Gutenberghus har noget forhold til serier, end at det er noget, man kan tjene penge på? Ikke at der er noget ondt i at tjene penge, men det kan nu gøres mere eller mindre talentfuldt, og normalt er forlagsbranchen som sådan blandt de mere samvittighedsfulde, når det gælder den æstetiske udformning af produktet.

Nu er der kommet en ny bog i »Den store« serien, denne gang med titlen »Mickey og Minnie«. Bortset fra, at Minnie optræder lige så perifert, som Fedtmule gjorde det i bogen med hans navn, er det ikke noget at klage over. Udvalget er fint, og så vidt jeg kan se ucensureret - vi får nogle »Torsdag«-episoder med som har været udeladt i tidligere danske udgaver.

Jeg har tidligere brokket mig over, at man ikke har villet ofre håndtekstning på disse genudgivelser. Siden har jeg fået at vide, at maskintekstning faktisk er både dyrere og vanskeligere end håndtekstning, hvilket altså må betyde, at de ansvarlige på Gutenberghus synes, at maskintekstning er *pænere!* Jævnfør ovenstående!

En anden sjofelhed fra Gutenberghus' side er den konsekvente fortielse af navne på oversættere, som føles særlig uforståelig her - oversættelsen er nemlig helt fin. Når man tænker på det røvkedelige og skolemesteragtige sprog i Anders And & Co til daglig - som jeg godt forstår, ingen vil lægge navn til - bliver man glædeligt overrasket. Jeg tror ikke, Mickey siger »Må du vide« en eneste gang! Apropos oversættelser - det var godt, A.A. & Co havde fået deres navne, før den nuværende redaktion kom til - ellers tør jeg vædde på, at Fedtmule havde heddet Fjolle, Fætter Højben fætter Heldig og Onkel Joakim Onkel Rigesen eller sådan noget! Hvorfor er der iøvrigt aldrig nogen af de ellers så flittige kværulanter, der har påstået, at det er antisemitisme at den *rige og nærige* and har et jødisk navn, Joakim? Det ville da lige være på Dan Tschernias niveau - nå, nu sidder han jo i Paris . . .

Men tilbage til »Den store Mickey og Minnie« - Indholdet udgøres af 10 pragtepisoder fra 1933 til 1940, af mange regnet for Floyd Godfredssons bedste periode, inklusive perler som den med væddeløbshesten og den med lampens ånd. Desuden kan man nu sammenligne Godfredssons originale MM og Robin Hood med den senere ret kedelige gentegning af samme historie, som tidligere er udgivet på dansk i hefteform. Denne og øvrige sammenligninger falder ud til Godfredssons uomtvistelige fordel. Der er for mig ingen tvivl om, at dette album er selvskrevent til at ligge under alle serieelskeres juletræer - en skam, blot, at det stadig udviser de uundgåelige skønhedspletter, man må være indstillet på hos en Gutenberghus-udgivelse . . .

Og så kunne det iøvrigt være rart om forlaget snart opgav sin højrøvede holdning med aldrig at besvare kritik - en holdning, der er en væsentlig baggrund for den skarpe form, kritikken undertiden tager - det er ret frustrerende at tale til en mur!

Per Vadmand

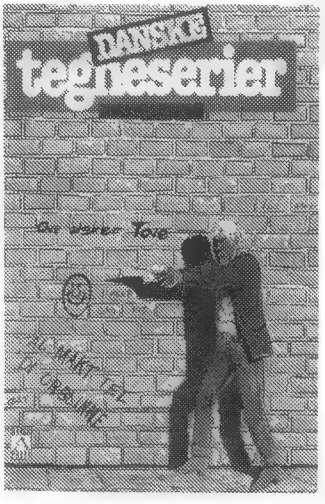

DANSKE SERIER

Når man betragter det i øvrigt righoldige udbud på det danske seriemarked, er det iøjnefaldende så få danske tegnere, der findes. Mange håbefulde unge tegnere har i tidens løb forsøgt sig i lige så mange kortlivede miniudgivelser, men kun få er kommet ud over begynderproblemerne, før deres blades død endte deres karriere. Nu forsøger bladet »Danske tegneserier« sig som forum for nye danske tegnere, et initiativ man kun kan hilse velkomment.

For samtlige serier i det første nummer gælder det dog, at ingen af tegnerne har fået hold på den menneskelige anatomi. Søren Iversen og Poul Petersen har åbenbart taget konsekvensen af dette og holder sig til en ren karikeret streg i »Detektiv XZ«, der også, hvad historie og humor angår, holder sig til genreparodi og mediegags. - Ganske vellykket, men man må forvente, at d'herrer hurtigt vil løbe tør for variationsmuligheder på så begrænset et område. Derudover bør man nævne Svend Høgh's Kiddelignende skriblerier. SH har bestemt talent, men hans pointer trænger til en opstramning flere steder. The rest is silence . . .

Et andet dansk udspil er »Smæk på« nr. 5 (hvad med de 4 første?) fra Lars Hanghøj og Steen Iversen, der stilmæssigt mere ligner »Kystbanekomix« end »Danske Tegneserier« - hvis det da overhovedet ligner noget? »Smæk på« består af en uoverskuelig samling studentikos, indforstået humor, lidt for mange genbrugsvittigheder, tegninger, skitser, anekdoter og sandelig en god portion originalitet (alt dog under tydelig inspiration fra alkoholiske drikke).

Steen Blendstrup

Blake og Mortimer Gåden om Atlantis (The Goat about Atlantis)

I 1946 skabte Edgar P. Jacobs sin enormt Tin Tin inspirerede serie om Blake og Mortimer, der er hovedpersoner i en sær blanding af detektiv- og science-fiction fortælling.

Gåden om Atlantis er fra 1961, og i de år der er gået fra seriens start, har Jacobs ikke fået lært hvad en god tegneserie er. Hans figurer er enormt stive og ubevægelige. Så stive at han i kæmpe forklarende bobler må gøre opmærkom på, hvad det egentlig er de foretager sig. Han bruger en million ord på, hvad det egentlig er de foretager sig.

Han bruger en million ord på at fortælle, hvad der burde fremgå af billedet. Flere steder fremgår det da også rimeligt klart, hvilket gør at jeg irriteres af, at 2/3 af billedfeltet så er fyldt med tekst. Sprogbruget er oven i købet fra vore oldeforældres tid og taleboblerne langt fra mundrette.

Eksemplevis kan nævnes, at man nederst på side 19 kan læse at: *»en rigt klædt person står foran en kæmpemæssig port«, og nedenunder ser man så en rigt klædt person stå foran en kæmpemæssig port.* - Go'morgen Røv! Jeg var tre uger om at læse de 64 gabende kedelige sider.

Historien handler om gåden Atlantis, som B&M tilfældigt falder over, da de dratter ned gennem et hul i en grotte på en lille ø i Azorerne, der formodes at være resterne af det sunkne kontinent Atlantis. Og så der rig lejlighed for Jacobs til at rode rundt i inkabygninger, indianere og flyvende underjordiske tallerkener.

Men hæng mig nu ikke op på om »handlingen« er korrekt citeret. Man mister let overblikket, når man læser noget i små bidder og endda må begynde forfra adskillige gange.

Står du og skal på en længere rejse og ønsker at medbringe et minimum af litteratur, for ikke at få vægtproblemer, så er Gåden Om Atlantis ideel at tage med. Der er læsning til hele turen både frem og tilbage og imens. God rejs . . . . . .zzzzzz

Mik Schack

Raymond Briggs: Børge Bussemand

Jeg har tilladt mig uopfordret at skrive lidt om »Børge Bussemand«, som Borgens forlag har udgivet. Raymond Briggs er danske læsere bekendt bl.a. fra historien om »Thomas Tissemand« men denne bog er absolut toppen fra hans side. Den handler om de melankolske og stilfærdige bussemænd, der bor i huler under jorden og tjener til dagen og vejen ved at skræmme folk oppe på ooverfladen om natten. Et lille absurd mesterværk der vælter sig i snot, slim, arp, trøske og andre ulækriteter i en fantastisk fin oversættelse af den allestedsnærværende Niels Søndergård der også har tekstet helt suverænt. Køb den, læs den, nyd den, bræk dig over den - det sidste vil helt være i bogens ånd, især, hvis du undlader at fjerne det indtørrede bræk fra bogens sider, der derved vil få en duft og konsistens der svarer til indholdet. Kort sagt: Køber du kun to tegneserier om året bør denne være den ene (- den anden er selvfølgelig Valhalla, ik?)

Per Vadmand

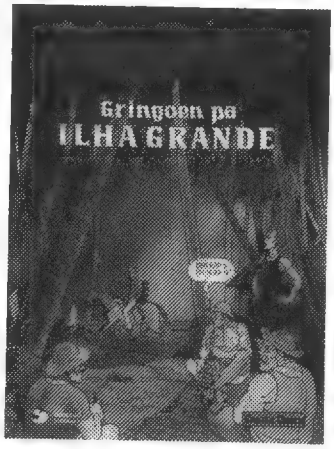

Gringoen på Ilha Grande. Lauzier Carlsen Comix 56 s. farve

Lauzier? - Det er kunst. Ikke så meget tegnekunst som iagttagelseskunst og evnen til med enkle streger at nedfælde det han ser på papir, som jeg så kan gå ned i min kiosk og købe. Ligegyldigt hvad hans øjne glor på, opfatter de straks, hvad det hele drejer sig om - i alt sin enkelthed.

I Gringoen på Ilha Grande drejer det sig om fisse. Det er jo stort set også det hele livet drejer sig om, så for at gøre det bare en anelse overskueligt, har L ladet det fra Moderne Tider så kendte mondæne, dekadente og »rigtige« miljø udskifte med dagligdagen for fiskerbefolkningen på en lille brasiliansk ø og dens franske gringo, der har slået sig ned der, for på sin ikke spor usædvanlige facon, at leve livet.

I løbet af syv kortere fortællinger får L fortalt, at selv på en lille ø ud for Brasiliens kyst former livet sig stort set ikke anderledes end i vor egen navlebeskuende verden.

Gringoen der har slået sig ned på øen, lever i det små som en slags høvding, der lever af andres arbejde. Han har en fiskerbåd, som han for en billig penge bemander med lokale fiskere, der så sejler ud og fanger, hvad der skal fanges alt imens han selv boller fiskernes koner og børn. Det sker der nu ikke den store skade ved, da næsten alle på øen nu og da boller med hinanden.

Hvis albummet var det første man udsendte i Danmark med L, så var der nok en del feminister, der ville udskrige ham som en grov mandschauvenist. Men efter at have stiftet bekendtskab med andre af hans udgydelser ved man, at der faktisk ikke er den fraktion af kultur-og kønslivet, der går ram forbi.

I, der endnu ikke har læst Gringoen . . . GØR DET.

Mik Schack

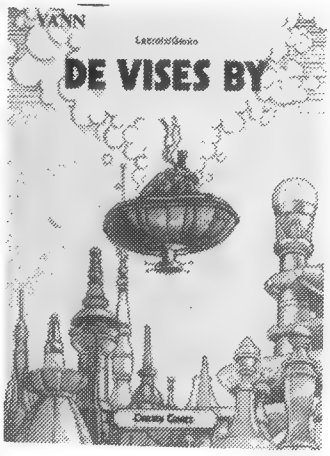

Lacroix/Genin »De vises by« Yann 2

Yann hører absolut til de mindre. Pænt tegnet - ret tæt på Moebius - flotte farver, en science-fiction-robot-historie af dusin-slagsen, kort sagt, et album, men bliver rimeligt underholdt af, mens man læser det, men som ikke efterlader noget særligt, og som garanteret kommer til at samle støv på reolen - det er for pænt til at give væk eller sælge, og jeg skal ikke forsværge, at jeg vil læse det igen af og til, men slidt bliver det aldrig. At det derved deler skæbne med langt det meste af, hvad de andre forlag udgiver, tude være indlysende, og jeg synes bestemt at Yann hører til i den bedste ende af de dårligere ting, hvis jeg må sige det på den måde. Absolut værd at låne på biblioteket eller af en ven, men ikke et album man vil glemme at levere tilbage igen.

Per Vadmand

F. Bourgeon: Vindens passager, nr. 2: Fangeskibet Carlsen Comics. 48 s., 22,50 kr.

I fortsættelse af 1. nd, Pigen i agterkahytten, skildrer Francois Bourgeon i Fangeskibet, hvordan det indtil videre går de to unge piger Isa og Mary, den unge fyr Hoel samt majoren. Det er en ganske speciel tegneserie-serie - såvel hvad angår tidsalder, fabel og intrige, som tegne- og fortællestil.

Vindens passager er jo en slags historisk fiktion, der skal angive at udspille sig omkring 1780 i England og Frankrig samt ikke mindst i havet. Som man måske husker fra 1. bind, var Hoel spærret inde på fangeskibet, mens de to unge piger går og længes efter ham - og han ikke mindre efter dem. I krydsklip følger vi, hvordan forskellige fanger bliver dræbt på skibet, under påskud - udadtil - af at der er epidemi ombord. I en af de ligkister, der herefter skal kastes i havet, får Hoel det arrangeret således, at han gemmer sig og på denne måde bliver befriet, da han efter forskellige genvordigheder bliver fundet af de to unge piger, Isa og Mary.

Omsider kan de da genforenes på land, men en dag tager Hoel til byen. Her hjælper han en lille fattig pige, hvorefter hun knytter sig til ham.

Det er i øvrigt en ganske omfattende sexuel aktivitet, vi er vidne til i denne serie.

Da hovedpersonerne er fremmede i England, vil de gerne hjem til Frankrig, hvad den lille - frække - pige skal hjælpe dem med. De kommer også afsted, men hun dræbes af soldater.

Ombord på skibet får Mary et barn - skildret effektfuldt i en spændende visuel komposition under indsat billede af kanon. Man behøver end ikke kunne sin Freud for at kunne se symbolikken heri . . .

Senere kommer de til Frankrig, sætter kurs mod Afrika. Men da den selvstændige Isa finder ud af, det er et slaveskib, de befinder sig på, bliver hun forfærdet. Mary, derimod, synes bare, det er »spændende«. Det skal blive interessant at følge udviklingen i nr. 3 og se, om denne konflikt bryder mere åbent ud mellem disse to holdninger, overklassepigen Mary og den mere tænksomme Isa repræsenterer.

Bourgeon forstår at lave nogle usædvanligt præcise og sanselige personskildringer og at få hele det brogede miljø med, hvad enten dette er til lands eller til vands, i by eller på land, indendørs eller udendørs. Der gøres god brug af skygge- og rumvirkninger, ligesom der skiftes mellem nær- og totalbilleder, hvor dette har betydning for oplevelsen.

Imidlertid er farvelægningen nogle steder lidt for rødlig. Det afholder dog ikke læseren fra at kunne sidde meget længe og studere enkelte fine detaljer i visse billeder.

Man kan ikke undgå at fascineres af den detaljerigdom, der er fremherskende i billederne. Flere interiør-billeder i 1780erne må således være lavet efter grundige studier. Det samme kan siges om de gamle engelske småbysamfund, som billeder på s. 28-29 viser i en dobbeltside, der mht. billedkomposition er flot sat op i montageteknik - og med effektfuld brug af skiftende vinkler.

Bent Værge

Linda & Valentin, 9 & 10: Metro Chatelet, Retning Cassiopeia Brooklyn Station, Endestation Kosmos

Et nyt L&V-album er altid noget jeg ser frem til med glæde. Og nu er der oven i købet kommet to på een gang. Man kan kalde dem for en slags dobbeltalbum, da nr. 9 fortsætter i nr. 10.

Mezieres tegner og farvelægger ufatteligt flot. Så flot at jeg for en del år siden tapetserede min entre med Storbyen Der Druknede. Og håndværket er ikke blevet ringere med årene. Tværtimod. Det er derimod forfatteren Christins historie, der gør, at jeg ikke bryder ud i uterlig jubel. Han har tidligere lavet eminente L&V-historier samt bl.a. Pigen Fra Æreslegionen og Byen Der Ikke Eksisterede, men denne nye historie når ikke op på særvanlig standard. Man skal koncentrere sig voldsomt om handlingen, hvis man ikke skal synes det er noget fordrukkent sludder.

Vi er sat tilbage på Jorden til år 1980. Nærmere bestemt Paris. Som agent for Galaxity skal han prøve at opklare hvorfor større uhyrer, drager og kæmpehvaler materialiseres i miner, undergrundsstationer og sumpe i Frankrig. Og L er på samme opgave i Cassiopeia, hvor hun opdager, at helligdommen for de fire elementer jord, ild, vand og luft er blevet stjålet. Og efter igennem 2/3 af fortællingen at have skiftet fra vor tids Frankrig til fremtidens stjernetåger og efter at have fulgt de to hovedpersoners telepatiske kontaktvanskeligheder, bliver vi smidt til Brooklyn i New York, hvor V'S kontaktmand i Frankrig, Albert kender en sværm jøder, der ligesom ham selv interesserer sig for, hvad man vel kan kalde for okkult mystik, hvilket fører til en hemmelig demonstrationsseance på en øde skrotplads i Brooklyn, hvor de to konkurrerende multinationale selskaber w.a.a.m. og bellson & gambler har iscenesat en materialisering af alle fire elementer på een gang.

Men de to selskabers magtkamp bliver i virkeligheden udnyttet som brikker i et intergalaktisk magtspil, som viser sig at være det vores hovedpersoner er sat til at bringe til ophør. Og naturligvis er det, i disse kønsrolledebattider, Linda, der løser opgaven ved hjælp af koldt overblik og kvindelig ynde alt imens V tumler rundt som en forvirret vatnisse uden at fatte ret meget af hvad der foregår. Er du forvirret? Det vil du muligvis stadig være, når du har læst alle de 96 sider disse to bind indeholder.

Det er de fantastisk flotte illustrationer, der hiver karakteren op.

Mik Schack

KORT & GODT

af Anders Hjorth Jørgensen

I 1972 udsendte Lademanns forlag »Den stjålne opfindelse« af Derib og Job og med Pythagoras & Co. i de betydningsfulde roller. Titlen udkom som nr. 5 i »Superserien Senior«. Selvom Derib senere har udsendt meget mere interessante tegneserier, er det da glædeligt, at Carlsen nu tager initiativet til at genudgive denne sympatiske serie, hvor første bind har fået titlen »Pythagoras kontra Brazerro«.

Men efter dette lille lyspunkt, skal vi lige have overstået alle de overskudsprodukter, som har nyhedens interesse.

Breiens forlag, som holder til i Skuldelev har følt sig forpligtet til at udgive en Aurora Spesial. Forhåbentlig er det et engangsforetagende. Titlen er »Kronan, vikingens hævn«, tegnet og fortalt af Jaime Brocal Remohi, som er hentet fra det spanske hæfte »Trinca« fra 1971-72. Remohi kendes fra bl.a. »Tarzan«, hvor han har gjort ihærdige forsøg på at kopiere Hogarths figur. For »Kronans« vedkommende kan man blot konstatere, at denne Conan-efterligning er mindst ligeså uinteressant, triviel og dilettantisk som »Tarzan«. Hvis man endelig skal læse om Loke og Heimdal er man bedre tjent med at læse de to Valhalla-albums et par gange.

For nu at fortsætte i trivialiteterne, vil jeg lige nævne »Jagten på den forsvundne skat«. Ja altså ikke Lucas' og Spielbergs filmunderholdningsmesterværk, men Walt Simonsons, John Buscemas og Klaus Jansons Marvelteg-neseriemakværk som Interpresse har udgivet herhjemme. Bag en flot for- og bagside gemmer sig 63 siders genfortælling af filmen, udført med et sådant sjuskeri, at det vil være en barmhjertighedsgerning mod papiret, hvis man bruger det som erstatning for toiletpapir. Men pas på, for den megen farve *kan* give eksem!

Men nu til de mere harmløse blandt de undværlige udgivelser. I tilnærmelsesvis A5 format har Interpresse udsendt Lucky Luke-episoderne »Diligencen« og »Dalton City« som »Lucky Luke Mini« nr. 1 og 2. Prisen er godt nok kun 12,95 kr., men så er man også sikret, at tekst og billede er sat 50% ned og er dobbelt så svært at tyde.

Interpresse har også præsteret mange mulige og umulige udgivelser med Mort Walkers »Basserne«. Nu vil de også have den undrende offentlighed til at interessere sig for en 48 siders sammenhængende historie med S'janten, Jens Fup og alle de andre. Oven i købet en historie, som Mort Walker har lavet specielt til det danske marked, fordi man nu engang ikke udgiver tegneseriealbums i USA. Det pæneste man kan sige om »Basserne« album nr. 1 er, at den er pænt farvelagt af Sussi Bech. Og så ellers opfordre Walker til at holde sig til avistegneserierne.

»Flip & Flop« har optaget megen spalteplads i »Kort & godt«. Det kommer den ikke til igen, før den har noget nyt at fortælle. Mens vi venter på det, kan vi konstatere, at Interpresse har fulgt Ibanez' forbavsende læsersucces fra »Seriemagasinet«, »Gak-Gak Gade 13«, op med et selvstændigt album med serien. 50 siders situationskomik fra det vanvittige hus med et indhold, som får lokalavisernes samlebåndsfremstillede vittigheder til at ligne dybsindigheder ved sammenligning.

Men Interpresse er ikke

kun et trivial-forlag, som visse snævertsynede anmeldere påstår. Der kommer også masser af tegneseriekvaliteter fra forlaget.

En af dem er »Iznogood«, som forlaget har overtaget fra Gutenberghus, hvis nummerering man fortsætter. Nr. 11 hedder »Iznogood's barndom« og er både skrevet og tegnet af Tabary efter Goscinnys død. Og han gør det faktisk godt. Han har for en gangs skyld strikket en 48 siders historie sammen, så den fylder hele albummet. Samtidig er det lykkedes for ham at variere det fortærskede tema så tilpas meget, at der kommer en vildt usandsynlig, men fantastisk morsom historie ud af det. Endnu en gang!

Og så kan man konstatere, at IP har udsendt en hel bog med Vakse Viggo. Den bærer titlen »Viggobogen«, og på de 127 sider finder man masser af sædvanlige og usædvanlige Viggo-vitser, som det ihvertfald er en stor fornøjelse for undertegnede at læse. Hver gang! Men spring Yves Delportes kommentarer over, for de fører ingen vegne hen og er ikke engang morsomme!

Fourniers første par albums med Splint & Co. var heller ikke specielt morsomme eller spændende. De var faktisk umanerligt dårlige. Med »Tora Torapa« og nu »Den forsvundne Gri-Gri« (album nr. 22)) har han imidlertid fundet sin form - uafhængigt af Franquin - og bevist, at han kan fortælle overraskende og morsomme historier inden for den karikerede underholdningstegneseries rammer. Og han har forstået at udnytte egernet Spip, så den deltager aktivt i handlingen. Den stod hos Franquin helt i skyggen af Franquin - og var kun med fordi den var det belgiske forlags symbol - men har nu helt overtaget denne specielle Franquin-figurs rolle. Selvom den selvfølgelig aldrig kan opnå dennes grafiske fuldkommenhed som figur betragtet.

En enkelt ryg-klappende anmelder har for vane at benævne forlaget Carlsen som »kvalitetsforlaget« i sine tegneseriespalter i et andet af Danmarks kulturtidsskrifter. Vist nok en sandhed med modifikationer. For man skal vist lede længe efter et forlag, som udgiver flere børnetrivialiteter end Carlsen. Men man kan selvfølgelig vælge en snævrere betragtning og alene se på resultatet af tegneserieredaktionens anstrengelser. Men så må man også tage den dødsenskedsommelige og himmelråbende stereotype SF-serie »Yann« med i billedet. Godt nok er nr. 2, »De vises by«, lidt bedre tegnet end nr. 1, men historien om børnene, som fjernes fra forældrene af robotter, som har til opgave at skabe en bedre verden, er helt uden spænding og kraft. Bl.a. fordi hovedpersonen på trods af sin eventyragtige påklædning er yderst blodfattig og anonym og blot fremstår som en slatten papfigur. Endnu et overflødigt produkt - og absolut ikke det første fra Carlsen.

Men ligesom Interpresse udgiver Carlsen da også kvalitetstegneserier. En af dem er »Kasmerotterne«, hvor man nu i album 2 endnu engang kan opleve den hårdt prøvede rottekonges selvskabte problemer med sin totalt tåbelige søn Barnabas, ihærdigt assisteret af en deling yderst uheroiske rottesoldater, efter at menneskeheden har ødelagt verden totalt. Albummet hedder »Men hvor er Barnabas dog blevet af?«, og efter at grinet har lagt sig, kan man, ligesom det var tilfældet ved album 1, undre sig over mangelen på hunkønsvæsener. For nok er Carpentiers børnerettede historier morsomme og underfundige, og nok er hans tegninger fulde af visuelle gags og udtryksfulde karakterstudier, men jeg er sikker på, at de ville have fået en ekstra dimension, hvis han havde givet sine rotter »kvindeligt« selskab.

Og så skal vi endnu engang tilbage til kvalitets- og trivialforlaget Interpresse, som har udsendt 8. album i serien om Gammelpot, »Vejen til Syden«. Med denne historie har eventyrtegneserien om Gammelpot bevæget sig så langt væk fra eventyret som overhovedet muligt og ind i de uhyggelige realiteters verden: 1700-tallets slavehandel på Afrikas Guldkyst. Heldigvis kan albummets børnelæsere glæde sig over de mange pæne dyretegninger, men man må da håbe, at den sidste halve snes siders gradvise tilbagevenden til eventyrtemaerne og disses stemningsfulde uhygge skal ses som forfatteren Roeps og tegneren Wiejns erkendelse af, at det er her, deres styrkke ligger. Så vi igen kan glæde os til nye bind i denne ellers så sympatiske børnetegneserie.

Martin har gået i en god skole hos Hergé. Det samme har Roger Leloup, hvis tegneserie »Yoko Tsunio« udgives af IP. Album 3 i denne tegneserie, »Budskab til evigheden«, hørte så absolut til de ringeste af mediets produkter, men derfor er det da dobbelt glædeligt at se, at Leloup i album 4, »Vulcans smedje«, igen er i stand til at fortælle en underholdende spændingshistorie med udgangspunkt i SF-temaerne fra album 1. Men! Godt nok er hovedpersonen en handlekraftig kvinde, og godt nok er hun japaner, men det ville ikke have ændret stort på handlingen, hvis der havde været tale om en belgier af hankøn. Om hovedpersonen hedder Lefranc eller Yoko Tsuno kommer ud på et. Og hvad er formålet så?

Det samme spørgsmål kan man stille sig selv efter at have læst IP-udgivelsen »Hjemsøgt«. Den rummer 6 Warren-skrækhistorier fra »Creepy« og »Eerie«, men da Corben-historien »Woodlik forbandelsen« er utroligt dårligt gengivet, da de to Bruce Jones-historier »Hjemsøgt« og »Helvedes hunden« er usædvanligt uinspireret tegnet af den meget stereotype Russ Heath, og da Berni Wrightsons - godt nok glimrende - genfortælling af Poes »Den sorte kat« allerede har været trykt i IPs »Klassiske gysere af Edgar Allan Poe« i 1976, kan det vist kun være p.gr.a. Neal Adams' meget fine billedgengivelse af Jim Stenstrums uhyggeligt aktuelle snigskyttedrama, »Blodigts sus«, og Jeff Jones' poetiske gys »Harry«, at man ofrer 29,50 på sagen. Men man får altså ikke for meget for sine penge!

Det gør man derimod, hvis man investerer i Carlsens nyeste »Spirit«-album, nr. 4 i serien. 13 farvelagte episoder til 52,50 kr., men så har man også fremragende tegneserie-kunst til mange timers læsning og genlæsning.

Det har man også i Hugo Pratts 2. sort/hvide album fra Carlsen med den desillusionerede iagttager Corto Maltese. I »Vinterdrømme og krigsroser« fortsætter han i 3 episoder den udforskning af 1. verdenskrigs væsen, som han så småt indledte i »Koncert i O-mol for harpe og nitroglycerin«. Som sædvanlig fortalt i Pratts omhyggeligt forenklede, men overordentligt velfortællende tegneseriebilleder.

Pratt finder man også i IPs »Cactus Western« med sin indianerserie »Fort Wheeling«, der godt nok ikke kan måle sig med »Corto Maltese« hverken i billedmæssig styrke eller elementær spænding, men som da absolut hører til genrens mere interessante frembringelser. Det samme er tilfældet med Giraud-læremesteren Jijés »Jerry Spring«, som også optræder med jævne mellemrum i nævnte hæfte.

Foruden de to nævnte finder man i hæftets nr. 4 også de to avistegneserier »Casey Ruggles« af Warren Tufts og »Matt Dillon« af Harry Bishop. Førstnævnte er på trods af sin store berømmelse en pine at komme igennem, fordi historien er stykket sammen af trivialgenrens værste banaliteter og reaktionære kønsrollemønstre, mens »Matt Dillon« ligesom samme tegners »Sheriffen« hører til blandt genrens bedste avisfrembringelser.

Og da vi nu er ved westerngenren, så lad os slutte, hvor vi startede, med Derib. Carlsen har nu udgivet »Buddy Longway« nr. 10, og efter et par historier, som har sænket niveauet, hæver serien sig igen til det mesterlige. Buddys søn Jeremie har nu overtaget hovedrollen og gennemgår i denne episode en manddomsprøve, som for det første er med til at understrege hans splittelse som halvblods, men som også antyder, at den kendte Buddy Longway-idyl trues af regeringens og kapitalens krav om ekspandering. Behøver jeg sige, at Deribs billeder som sædvanligt er behandlet med stor virtuositet?

forsat fra side 4

følelser. Imidlertid lever Aline netop ikke under almindelige menneskelige forhold. Hun opdrages i en klosterskole, hvor hun lærer at skamme sig over sine følelser og undertrykke sine instinkter, så de ikke udvikles til menneskelige egenskaber. Hun bliver gift (ikke: gifter sig . . .sig . . .) med en soldat uden hjerte. Hun bæres eller trækkes rundt i verden af mennesker, der vil hende det godt, men som ikke evner at hjælpe, fordi de end ikke har kræfter til at klare deres egen tilværelse. Først som 30-årig møder Aline et menneske, der har brug for hendes kærlighed: hendes forsømte søn opsøger hende. Han magter at få hende bevæget, og hun oplever derved, at man kan blive rig af at give, hvis man får lov til at give sig selv.

Det er denne udvikling af et menneskes følelser, Pigen fra Æreslegionen beskriver, og det er på disse præmisser, den må vurderes.

Der er ingen action i tegneserien. Personerne er tegnet noget stive og ret ubevægelige - deres indre træskhed får visuelt udtryk. Herved bliver der overensstemmelse imellem form og indhold i serien, og herved undgår tegneren desuden, at Aline fremstår som en traditionelt tegnet, lækker glamourpige, hvad hun ellers let ville være blevet.

Betragter man tegneserien som en Spændingsserie, er den kedelig. Den beskriver en verden og en kultur, stivnet af mangel på indre liv, hvor overfladen ville krakelere, hvis menneskelige egenskaber skulle have plads - hvad Gud forbyde.

Således er verden indrettet, nogen steder. Det fortæller Pigen fra Æreslegionen os, hvis vi er tilstrækkelig opmærksomme. Det er det jeg synes, Mik Schack skulle have uddybet i sin anmeldelse: at (1) Pigen fra Æreslegionen handler om, og udtrykker følelser (»så flot, at det suger i mit mellemgulv«), og (2) at Pigen fra Æreslegionen kun opleves som kedelig, hvis den bedømmes som en Spændingsserie (»Det er den måske også på sin vis«).

SÆLGES:

WALT DISNEY

FOUR COLOR

199	vf	1.700,-
223	vf	1.600,-
238	f	800,-
367	f	450,-
422	nm	600,-

WDC AND S.

17	vg-f	660,-
33	vg	1.100,-
41	f	630,-
54	nm	800,-
66	f	350,-
89	f	260,-
106	m	225,-
129	vg	150,-

140 numre mellem 17-312 vg-m.

FIRESTONE (GIVE AWAY)
Amerikanske og danske Disney bøger. Disneyana-ting samt diverse særpublikationer.
Originaltegninger, bl.a. af Carl Barks.
Disneyfilm.

SPIRIT (WILL EISNER)
Sunday pages:

21.9.1940	f	160,-
22.9.1940	f	320,-
22.8.1948	f	260,-

80 stk. mellem 1940-1952 vg-f.

HARVEY PUBLICATIONS

1	f-nm	175,-
2	m	135,-

E.C.
i alt 35 blade fra bl.a. følgende titler:
FRONTLINE COMBAT
SHOCK SUSPENSTORIES
TWO-FISTED TALES
INCREDIBLE SCIENCE FICTION
WEIRD SCIENCE
FANTASY

RETTELSE TIL KS 41:

AHJ: Jeg kan nu godt lide dem (om Daltonbrødrene), men har efterhånden set lidt for meget til dem. Men vil du fortsætte med at bruge hunden, Ra-Ta-Ta?
M: Ham vil jeg helt sikkert bruge. Han er populær. Jeg har lagt mærke til en underlig ting ved mine figurer. Mine mest dumme og idiotiske karakterer er også de mest populære. Som det er tilfældet med Dalton-brødrene og hunden. Jeg ved ikke nok om psykologi til at kunne forklare det, men måske har det noget at gøre med et overlegenhedskomplex hos læseren.
AHJ: Ra-Ta-Ta har vel samme funktion som Haddock i »Tintin« og spirillen i »Splint & Co.«. Klovnens! Den der skaber løjerne.
M: Åh, jo han er en god figur, han kan bruges til mange morsomme gags. Så jeg vil da bruge ham igen og igen.
AHJ: Har du i sinde nogensinde at lave andre tegneserier?
M: Jeg lavede engang en anden serie, men den løb nu ikke ret længe. Den handlede om ganstere, underverdenen, men jeg fik kun lavet ca. 20 sider af den til et fransk humor-magasin. Men King Features ville have eneret på leverancer til bladet, og så var jeg færdig med det. Men hvis jeg nogensinde bliver træt af »Lucky Luke«, går jeg måske igang med noget andet. I så fald skal den handle om forbudstiden i USA, Al Capone o.l. det er et emne, som jeg holder meget af. Men jeg tror ikke på, at man kan arbejde med flere tegneserier samtidig. Jeg ved godt nok at kunstnere som f.eks. Greg gør det. Men jeg er måske for doven. Jeg har mine hænder fulde med én tegneserie. For når noget bliver populært, får man en hel masse officielle pligter, reklame, PR med figurerne, markedsføring osv. Jeg arbejder med den hele tiden.

Jeg arbejder forøvrigt ikke så hurtigt. Det skulle man måske tro, jeg gjorde, efter 35 år. Men nej, i mit tilfælde tager det mere tid nu, end det gjorde i begyndelsen.
HK: Hvor lang tid er du om at lave en side?
M: Åh, en to-tre dage. Det afhænger af, hvor kompliceret, den er. Hvis den foregår i ørkenen, går arbejdet hurtigere, end hvis den foregår i byen. Det er måske årsagen til, at så mange af mine scener foregår i ørkenen. Nå, men det tager en hel del tid. I visse tilfælde river jeg en side i stykker og starter forfra. Jeg tror, at man efter nogle år bliver mere krævende, at man får skrupler, som man ikke havde i starten. Det er måske årsagen til, at jeg nu arbejder langsommere, end jeg gjorde i starten. Og så bliver jeg jo forøvrigt også ældre!

Anmeldelse af »Lucky Luke« nr. 41 og 42:

I månederne efter sin korte visit i Danmark var Morris aktuel med to »Lucky Luke«-albums, nr. 41 og 42. Den første, »Spor over prærien« er fra 1955, mens den sidste, »Den enarmede tyveknægt« er splinterny. Som følge af de 25 år, som adskiller dem, er de selvfølgelig vidt forskelige. Selv Lucky Luke og Jolly Jumper er i »Spor over prærien« forskellige fra de figurer, vi kender idag, både i karakter og udseende. Men de to historier rummer alligevel fælles træk!

Anders Hjorth Jørgensen

D.C.

JONAH HEX	nr. 3 - 34
SWAMP THING	1 - 16
HOUSE OF MYSTER	

m.m.

Desuden serier med THUNDER AGENTS, DYNAMO (Wood) m.fl.

DANSKE

ANDERS AND 1949-1960, som nye, med alle indlæg (tilbud ønskes).
FAMILIEJOURNALEN 1920-1940 med bl.a. Willy på eventyr og børneklippeark.
DANSK FAMILIEBLAD 1939-1945 med serier som Jens Lyn, Pluto, Anders And, Pinocchio og Lille Hiawatha.

SØNDAGS BT HJEMMET
Desuden diverse udgivelser fra 1930-1970, f.eks.:
SUPERMAND
TARZAN
GYLDENSPJÆT
KNOLD OG TOT

BØRNEBILLEDBØGER med MARTEN TOONDER (Tom Puss), ELSA BESKOW, Louis Moe, ARNE UNGERMANN, HANS TEGNER, MIK, ROBERT STORM PETERSEN, ARTHUR RACKHAM og JOHN BAUER.

ORIGINALTEGNINGER af STORM P.

Otto Pinnau
Matthæusgade 25
1666 Kbhvn. V.

Wally Wood nekrolog
Willy på eventyr
Nyt dansk seriealbum
Fantask - 10 år
Gilbert Shelton
Filmsektionen
- Altered States
- Heavy Metal
- Conan
- Nyheder
Tegneseriemarkedet
Anmeldelser

48 sider plus det
store RUNEPRESS-
katalog (16 sider)